

— izhaja ob 4. zjutraj. —
Stane mesечно Din 25.—, za in-
stano Din 40.— neobvezna.
Oglas: po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Knašova ulica št. 5/1.
Telefon št. 3073 in 3064, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopis se ne vrača.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištev: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3036.Izdatni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2492Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštne c. zavodu: Ljubljana
št. 11.842 — Praha št. 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 19. novembra.

Italija se razburja. To se pravi, po
Malijskih mestih se vršijo demonstra-
cije zoper Jugoslavijo in Francijo. Fa-
šistične množice, v prvi vrsti študentje,
kriče po ulicah zoper nas in zoper Fran-
coze ter skušajo svojo jezo znesti tudi
nad našimi sorojaki, a ker je teh tam-
kaj malo, nad našimi in francoskimi
konzulati.

Verjetno je, da je te poulične enun-
ciacije aranžirale fašistično vodstvo,
ker so se sprožile po najrazličnejših krajih
Italije istočasno. Prijateljska pogodba
med Jugoslavijo in Francijo se zdi ita-
lijski mladini dovolj tehten povod, da
se demonstrira proti temu dvema dr-
žavam. Nimamo nič proti temu, ako se
v Italiji francosko-jugoslovenska po-
godba tolmači tako, kot da ogroža Ita-
lijo. Mi se zavedamo, da je ne mislimo
ograzati, pač pa bo morda praksa po-
kazala, da se bodo z njo ogrožila ita-
lijske imperijalistične težnje, ki so na-
perjene tako zoper Francijo kot zoper
nas. V svojem bistvu je nova pogodba
tudi, ako jo tolmačimo kot zavestno,
izrazito defenzivna. Ali kljub temu se
razburja italijanski fašizem in porablja
to priliko, da izraža na ves glas svoj
šovinistični imperijalizem, svoje težnje,
pridobiti si našo Dalmacijo s kraji, kjer
ni nikakega italijanstva.

Prav te ofenzivne izjave ulice kaže-
jo situacijo, v pravi luči in zgovorno
dokazujejo, kako zelo je francosko-ju-
goslovensko prijateljstvo potrebno.

Ali italijanske demonstracije so po-
učne še v drugem pogledu. Docim sme
v Italiji množica nemoteno kričati po
ulicah zoper nas in Francijo ter dajati
izraza svojim imperijalističnim stremljen-
jem, je naša vlada mnogo obzirnejša
in skromnejša. Mi smo obhajali pravkar
sedmo obletnico rapalske pogodbe, ki
je prepusila onstran naših državnih
meja nad pol milijona naših rojakov.
Naša zemlja, ki je prišla v okvir Ita-
lije, ni morda kakšna pokrajina, do katere
bi imeli kakšne dvomljive historične pravi-
ce, marveč je prava naša zemlja, ki
ji je celo oficijelna Italija priznala dru-
gorodni značaj in se je javno zavezala,
da bo varovala njene nacionalno-kul-
turne posebnosti. Na rapalski dan
imamo tedaj po vseh pravih političnih
logikah pravico spominjati se svojih ne-
srečnih rojakov, ki so ostali pod ita-
lijskim gospodstvom.

Ali kljub temu so smatrali naši ofi-
cijelni faktorji za potrebno, da prepo-
vedo v večini države vsakršne, tudi
najmirnejše in najdostojnejše manifesta-
cije ob priliki te turobne sedemletnice.
Nočemo biti krivični do vlade, nagla-
simo, da uvidimo oziroma, ki jih morajo
lmeti državne oblasti glede na inozem-
stvo. Soglašamo s težnjo, da je treba
pokazati inozemstvu našo miroljubnost,
pokazati, da na naši strani ni izživljanja
in da želimo mirnega razvika odnoša-
jev z vsemi sosedji. Tudi smo mnenja,
da moramo biti zmerni in obzirni baš se-
daj, po sklepu prijateljske pogodbe z
veliko zapadno veselilo, da ne bi na-
pravili vtisa, kakor da nas je volja
predrzno grešiti na račun tega, nam ta-
ko iskreno milega in dragocenega pri-
ateljstva.

Ali ti ozirom vendarle ne smemo iti ta-
ko daleč, da ne bi smeli več manifesti-
rati svoje nacionalne volje, spominjati
se svojih inozemskih rojakov in imeti
v evidenci njihovo nesrečno usodo.
Prav zadnje leto je fašistični mučeval-
ni pritisk nad našim življenjem na oni
strani zavzel take dimenzije, da ne mo-
remo in ne smemo molčati, ako noče-
mo s tem priznati, da smo kolonialna
masa, s katero se lahko počne karkoli,
ne da bi narod, ki mu manjšina po pri-
rodnih pravicah pripada, sploh poka-
zal, da je prizadet on sam, v vsej svoji
celoti. Zato smo odločno naziranj, da
gredo naši oficijelni ozirni mnogo pre-
daleč. Baš zadnje demonstracije po ita-
lijskih mestih so nov dokaz, kako sla-
bo se obnese taka obzirnost napram
Italiji, ki stoji seveda na ohojem sta-
bišču, da napram narodu, kakor smo
Jugoslovenci, obzirnosti sploh ni treba.

Želimo tedaj, da se ne vrnemo nazaj
na bazo Ninčeve politike, ki se je ob-
nesla tako slabo, marveč da pri vsej
potrebni obzirnosti vendarle čuvamo
svoje nacionalno in državno dostojan-
stvo. Naša inozemska propaganda pa
naj primerno izrazi sedanjo sliko in naj
pokaže Evropi, kako istočasno, ko se
pri nas prepuščajo najskromnejše
manifestacije ob priliki rapalskega
dne, Italija demonstrira za nasilja, za
imperijalizem in osvajanje jugosloven-
ske zemlje. Naj vidi Evropa še v tem,
kje so rušili miru in na kateri strani
so oni, ki prete mirnim odnošajem ter
ogrožajo obstoječe stanje.

Francosko-nemška pogajanja zaradi Posaarja

Pariz, 19. novembra. (Be.) Včeraj so se
pričela francosko-francoska pogajanja za ro-
šitev posaarskega vprašanja. Provizorična
pogodba bo ostala še nadalje v veljavi,
s razliko, da se bodo v smislu ravnarstva sklo-
njene francosko-nemške trgovinske pogo-
be revidirale razne oziroma postavke.

Protijugoslovenske demonstracije v Trstu

Včeraj so vpriporili v Trstu fašistični dijaki po vzgledu ostalih
mest v Italiji naročene demonstracije proti naši državi in Fran-
ciji. — Demonstranti so zahtevali vojno in »odrešitev Dalma-
cije«. — Nizkotne žalitve našega naroda

Trst, 19. novembra. b. Tukajšnji fa-
šistični dijaki niso hoteli zaostati za
svojimi tovariši iz drugih mest, ki so
te dni, predvsem pa včeraj, vpriporili
proti Jugoslaviji in proti Franciji de-
monstracije v Rimu, Napolju, Milanu,
Turinu, Bariju, Messini, Padovi, Firen-
ci, Cankarisetti, v Forliju in celo v Puli.
Danes popoldne so po javnih lokalih
in izložbah trgovin ter v tramvajskih
vozovih nabili letake, v katerih so po-
zivali člane, naj se zberejo ob 6. zve-
čer na glavnem trgu, da manifestirajo
proti provokacijam Jugoslavije in proti
zatiranju Italijanov v Dalmaciji (!)

Od vsega početka je izgledalo, da
manifestacije ne bodo preveč uspele,
ker je v mestu ves dan prav močno
deževalo. Kljub temu pa se je okrog
7.30 zbralo na določenem kraju nekaj
grup dijaštva in radovednežev, vsega
skupaj kakih 200 oseb, ki so začeli vpiti
proti Jugoslaviji in Franciji ter vzkl-
kati Italiji in italijanski Dalmaciji (!)

Demonstranti so se razdelili v tri
skupine in krenili v različne smeri. Prva
skupina je odšla proti trgu Venezia,
kjer je sedež jugoslovenskega general-
nega konzulata. Tvorili so jo fašistični
avantgardisti, nekaj miličnikov v uni-
formah ter večje število dijakov. Ko
so prišli okrog 8.15 zvečer na trg pred
konzulat, so začeli vpiti: »Dol z Ju-
goslavijo, dol s Francijo, živeza italijanska
Dalmacija, komu Jugoslavija? Prascu!«
V neposredno bližino konzulata jih niso
pustili orožniki, ki so jih bile vse veže
bližnjih poslopj polne. Policijski agen-
ti so skušali demonstrante pomiriti.

Druga skupina je krenila pred fran-
coski konzulat, ki je v ulici Santa Ca-
terina. Tej skupini se je pridružilo tudi
mnogo drugih ljudi, kakih 500 oseb.
Pred francoskim konzulatom so vzkl-

kali proti Franciji in Jugoslaviji. Tudi
tu ni prišlo do hujšega, ker je bil kon-
zulat dobro zastražen.

Tretja skupina demonstrantov pa je
odšla za glavnega trga z dalmatinsko
zastavo na čelu v gledališče Rossetti,
kjer se sedaj predvajajo filmi. Gleda-
lišče je bilo nabito polno, ko so nekaj
po osmih zvečer pridrveli demonstranti
v pritličje. Predstava se je takoj pre-
kinila, orkester pa je zaigral fašistično
himno in kraljevsko koračnico. Med
vptiem proti Jugoslaviji in Franciji je
nekaj vseučiliških dijakov stopilo z dal-
matinsko zastavo na oder. Eden izmed
njih je vpil: »Dol z Jugoslavijo, hoče-
mo vojno, živeza vojna!« 20 tisoč dal-
matinskih bajonetov je pripravljenih za
pohod proti Jugoslaviji. Živeza italijan-
ska Dalmacija!

Demonstranti, ki so v dežju krožili
po mestu, so ustavljali pasante in jih
vpraševali: »Komu Jugoslavija?« Pasa-
nti so morali odgovorjati: »Prascu.« Če
niso hoteli dobiti po glavi s palicami.
V glavnem pa se demonstracije danes
niso preveč posrečile. Bilo je pač slabo
vreme. Dijaki pa obljubljajo, da jih bo-
do jutri ponovili v večjem obsegu.

Rim, 19. novembra g. Oficijelni »Popolo
d'Italia« se bavi v članku pod naslovom
»Balkanske zmešnjave« z jugoslovensko-
francosko pogodbo ter pravi med drugim,
da je jugoslovenski cirkus povzročil nevoljo
da je treba računati z dejstvi. Jugoslavija
sedaj še ni pripravljena za izzivalno vojno.
Jugoslavija pripravlja obkroževalno politiko
proti mladi fašistični Italiji, da ji zapre pot
na Balkan. Od Julijskih Alp do Adrije so po-
ložene mine, ki jih morejo »sarajevski
provokaterji« vsak čas užgati. Toda na mlajši
duceli bodo milijoni prostovoljcev kot vi-
har navallili na srbskega sovražnika.

Smernice češkoslovaške zunanje politike

Dr. Benešev ekspeze v proračunskem odboru

Potreba sporazumne politike med Čehoslovaki in Nemci. - Pod-
pisane pogodbe se morajo spoš'ovati. — Češkoslovaška in Dru-
štvo narodov. — Manjšinski problem

Praga, 19. novembra g. Zunanji minister
dr. Beneš je v svojem današnjem govoru
v proračunskem odboru poslanske zbornice
ugotovil, da je svoj čas takoj po podpisu
mirovnih pogodb podal francoskim listom
izjavo, v kateri je označil za bodočnost po-
ložaj, ki bo nastal med Češkoslovaško in
njeno največjim sosedom Nemčijo.

Dr. Beneš je povdarjal, da je ravno za
države, ki imajo tako različne razmere
med posameznimi razredi in narodi važno,
da se vsak narod z drugim sporazume za
prijateljsko sodelovanje. To velja ne samo
za Čehoslovake in Nemce, temveč tudi za
Madžare. Zato je od prvega trenutka po
podpisu mirovni pogodbi predvsem povdar-
jal mirovno politiko Češkoslovaške. Nada-
lje je minister opozoril na potrebo politike
v duhu Društva narodov. Za njega je poli-
tika Društva narodov nekaj bistvenega,
trdnega in globokega ter pomeni, da se
morajo za vsako ceno preprečiti nacionalni
konflikti in da se mora za vsako ceno
stremeti za tem, da se uredijo vsi konflikti
z razsodnimi dogovori, z diskusijami in
zlasti s arbitražo. V tej konsolidaciji se
mora vedno nastopati tako, da se sukcesiv-
no pomirita oba tabora, ki sta se udeležila
svetovne vojne.

Dr. Beneš je izjavil, da mu je dobro zna-
no, da so mu v tem oziru očitali prevelik
optimizem in da so se pokazale slabosti
Društva narodov. On si nikoli ni delal ilu-
zij, da Društvo narodov nima nobenih sla-
bosti, toda te slabosti se morajo odstraniti
s konstruktivnim delom. Napačno je mi-
sliti, da se bo iz kaosa ustvaril paradiz na
zemlji in da se bodo dosegle boljše razme-
re potom revolucije. Ohranitev mirovni
pogodbe je ena največjih pogojev politike
Društva narodov. Njeno prvo načelo je, da
se respektirajo podpisane pogodbe. Dru-
štvo narodov hoče rešiti vse konflikte s
sporazumom. Kot prvo dolžnost za zahte-
va Društvo narodov, da vsaka država lo-
jalno nastopa napram svojim sosedom in
da lojalno respektira, kar je podpisala. Naj-
važnejši problem Društva narodov je bor-
ba za nov svet, borba za mir, torej za raz-
orožitev, ki predstavlja danes najtežji pro-
blem svetovne politike. To je pravi svetov-
ni problem. Materijalna razorožitev je ko-
relat moralne razorožitve. Najprej se mo-
ramo psihološko osvoboditi vojne mentali-
tete, ki je vladala pred 4 ali 6 leti. Ta pri-
zadevanja so našla svoj izraz v Društvu
narodov, in sicer v željah po varnostnih
garancijah. Na tem potu smo dospeli do
Locarna, kar pomeni velik napredek.

Minister dr. Beneš je dalje izjavil, da je
moženo, da se bodo države tudi v sedaj-
šnjih mejah lahko med seboj pomirile, ako

se bodo medsebojno respektirale ter zla-
sti upoštevale manjšine. Minister je pre-
pričan, da se bo mogla Češkoslovaška spo-
razumeti tudi z Madžarsko. Češkoslovaška
je bila za to vedno pripravljena. Češkoslo-
vaška zunanja politika je bila in bo evolu-
cionarna v duhu pakta Društva narodov.
ter v duhu takih mednarodnih pogodb, ka-
kor so bile sklenjene v Locarnu.

Dr. Beneš je nato govoril o mirovni po-
godbah ter je označil za napačno trditev,
da so negotovost v Evropi povzročile mi-
rovne pogodbe. Razvoj Evrope stremi po
koncentraciji medsebojnega gospodarstva in
medsebojne odvisnosti med posameznimi
državami. Povdarjati se mora, da bodo me-
je v bodočnosti igrale mnogo manjšo vlogo,
kakor se je do sedaj to predstavljalo.

Praga, 19. novembra s. Proračunski od-
bor poslanske zbornice je danes pričel raz-
pravo o proračunu zun. ministrstva. Poro-
čevalec poslanec Zoch je označil Madžar-
sko kot stalno opasnost za mir v Evropi ter
je pripomnil, da mora Madžarska priti do
prepričanja da Češkoslovaška ne bo no-
benemu dovolila dotakniti se njenih mej in
da so mirovne pogodbe neizpremenljive.
Proti izjavljanju min. predsednika Švehle
je izjavil nemško-nemški poslanec Kali-
na glede vprašanja sodelovanja med Če-
hoslovaki in Nemci med drugim sledeče:
Mnenja smo, da ne delujemo razdirano,
temveč da hočemo graditi Krivda, da se
nam hoče preprečiti to delo, ne zadene nas,
temveč nasprotno stranko. Govornik je dal-
je pripomnil, da je nerazumljivo, da more
njegova stranka odobriti proračun, v kate-
rem se utemeljuje vsota 14 milijonov za
propagandne svrhe s tem, da je ta dispo-
zijski fond za to potreben, da se lahko
nastopi proti napotom za priklonitev Av-
strije k Nemčiji. Opi na tri nemške stran-
ke se more ta nasilni sistem vzdržati. To-
da celokupno sodetsko nemstvo ne bo mo-
glo dolgo trpeti take politike.

Pariška pogodba bo ratifi- cirana brez parlamentov

Pariz, 19. novembra. p. Na današnji seji
odborna za zunanje zadeve je bilo sklenje-
no, da francosko-jugoslovenski prijateljski
pakt ratificira predsednik republike Dou-
mergue. Zato pakt ne bo predložen fran-
coskemu parlamentu.

Beograd, 19. novembra. p. Francoski po-
slanik Dard je posetil zunanjeje ministra
dr. Marinkovića in ga obvestil, da bo ra-
tifikacija francosko-jugoslovenskega prija-
teljskega pakta izvršil predsednik francoske
republike Doumergue. Tudi od naše
strani se bo ratifikacija izvršila le s kra-
ljevim podpisom.

Enajst in pol milijarde državnih izdatkov

Predlog državnega proračuna za l. 1928-29.

Novi državni proračun izkazuje 11 milijard 593 milijonov iz-
datkov z deficitom 210 milijonov

Beograd, 19. novembra. pu. Danes je
finančni minister dr. Bogdan Marković
predložil Narodni skupščini zakonski
predlog državnega proračuna za leto
1928-29. Proračun se po svoji sestavi
bistveno razlikuje od dosedanjih. Deli se
na dva dela: na proračun splošnih dr-
žavnih izdatkov in dohodkov ter na
proračun dohodkov in izdatkov držav-
nih, gospodarskih podjetij in mono-
polov.

Celokupna vsota izdatkov znaša
11,592,794.000 Din, dohodkov pa
11,555,794.000 Din.

Z ozirom na to izkazuje državni pra-
račun deficit 37.000.000 Din. Poleg tega
je po II. členu finančnega zakona fi-
nančni minister dolžan nakazati oblast-
nim samoupravam vsoto 173.322.182
dinarjev, tako da znaša skupni deficit
210.322.182 Din, za katerega mora fi-
nančni minister najti naknadno po-
kritje.

Proračun za leto 1927-28. je znašal
11,477,570.000 Din, tako da je novi pra-
račun večji za 115,244.000 Din. Ako se
upošteva deficit 210.000.000 Din, je raz-
vidno, da izkazuje novi proračun za
325,546.182 Din večje izdatke kakor
proračun za leto 1927-28, četudi so iz
novega proračuna črtane vse investici-
je in odložene za investicijsko posojilo,
ki ga namerava finančni minister
najeti.

Proračun državne uprave

Proračun izdatkov je po posameznih
resorih tako-le razdeljen:

Vrhovna državna uprava 119,790.869
dinarjev,
pokojsnine in invalidske podpore 916
milijonov 358.172 Din,
državni dolgovi 868,281.103 Din,
ministrstvo pravde 273,595.274 Din,
ministrstvo prosvete 809,488.170 Din,
ministrstvo ver 114,873.927 Din,
ministrstvo za notranje zadeve 554
milijonov 646.007 Din,
ministrstvo za narodno zdravje 195
milijonov 922.510 Din,
ministrstvo za zunanje zadeve 169
milijonov 545.084 Din,
ministrstvo financ 348,457.090 Din,
ministrstvo vojske in mornarice 2 mi-
lijarde 428,271.226 Din,
ministrstvo za javna dela 294,958.905
dinarjev,
ministrstvo prometa 70,025.573 Din,
ministrstvo za kmetijstvo in vodo
138,342.257 Din,
ministrstvo trgovine in industrije
48,768.816 Din,
ministrstvo za socialno politiko
30,221.091 Din,
ministrstvo za agrarno reformo 41
milijonov 657.475 Din,
ministrstvo za izenačenje zakonov
336.250 Din,
rezervni krediti 74 milijonov.
Skupni redni in izredni izdatki zna-
šajo torej 7,497,942.000 Din.
Proračun dohodkov izkazuje:
neposredni davki 1,673,424.300 Din,

posredni davki 3,456,780.000 Din,
prebitek dohodkov monopola 1,787
milijonov 292.127 Din,
prebitek dohodkov državnega go-
spodarstva 419,378.433 Din,
razni drugi dohodki 94,067.140 Din.
Vsi dohodki znašajo torej 7,460
milijonov 942.000 Din.

Redni izdatki znašajo 6,623,322.494
dinarjev, redni dohodki, v katere so
vračunani tudi prebitki dohodkov iz dr-
žavnih podjetij, pa 7,360,942.000 Din.
Izredni izdatki znašajo 874,619.506 Din,
izredni dohodki pa 100 milijonov Din.

Proračun državnega gospodar- stva in monopolov

Proračun državnih podjetij in mono-
polov izkazuje izdatkov 4,094,852.000
dinarjev, dohodkov pa 6,301,522.510 di-
narjev. Po resorih so dohodki iz podje-
tij razdeljeni tako-le:

ministrstvo prosvete 59,357.729 Din,
ministrstvo narodnega zdravja 301
milijonov 726.191 Din,
državni monopoli 2,269,885.000 Din,
posest Belje, Topolovac, sladkorna
tovarna na Čukarici 251,286.619 Din,
ministrstvo za promet 2,682,570.500
dinarjev,
ministrstvo pošte in brzojava 483 mi-
lijonov 854.000 Din,
ministrstvo za kmetijstvo in vodo 92
milijonov 274.166 Din,
ministrstvo za šume in rudnike 465
milijonov 357.856 Din,
ministrstvo za trgovino in industrijo
30,330.000 Din,
Narodna banka 30,000.000 Din,
kapitali in fondi 4,880.499 Din.

Predlog novega proračuna kaže v
svoji sestavi napram prejšnjim proraču-
nom bistvene spremembe. Deli se v
proračun splošne državne uprave ter v
proračun državnega gospodarstva in
monopolov. Proračun državne uprave
izkazuje 7 milijard 497.9 milijona Din
izdatkov ter brez prebitka proračuna
državnih podjetij in monopolov 5 mi-
lijarde 254.3 milijona Din dohodkov. De-
ficit proračuna državne uprave znaša
torej 2 milijardi 243.7 milijonov Din.
Proračun državnega gospodarstva in
monopolov pa izkazuje 4 milijarde
94.8 milijona Din izdatkov in 6 milijard
301.5 milijona Din dohodkov, torej pre-
bitek od 2 milijard 206.7 milijona Din.
Od tega prebitka odpade 1787.3 milijona
dinarjev na prebitek monopolov in 419.4
milijona Din na prebitek ostalega dr-
žavnega gospodarstva. Ti dve postavki
sta ušeneši v proračun državne uprave
kot dohodek. Oba proračuna izka-
zujeta skupaj 11 milijard 592.8 milijona
dinarjev izdatkov in 11 milijard 555.8
milijona Din dohodkov, torej 37 milio-
nov Din deficita, h kateremu pa je tre-
ba prišteti še znesek 173.3 milijona Din
za kredite samoupravnim telesom, za
katerega v proračunu ni kritja, tako da
znaša končni deficit skupnega državne-
ga proračuna 210.3 milijona Din.

Seja Narodne skupščine

Ovacije za Francijo. — Finančni minister je predložil proračun,
finančni zakon in zakon o izenačenju davkov. — Prihodnja seja
bo še le v sredo

Beograd, 19. novembra p. Danes dopol-
dne se je seja Narodne skupščine pričela
zelo kasno. Takoj po prečitani zapisnici
zadnje seje je objavil predsednik dr. Ninko
Perić, da je v odsotnosti Narodne skupšči-
ne in ob priliki podpisa prijateljskega pak-
ta med Francijo in Jugoslavijo poslal pre-
sedniku transcoskega parlamenta pozdrav-
no brzojavko, na katero je prejel prirčen
odgovor. Čitanje obeh brzojavk so sprejeli
poslanci z živahnimi klici: Živeza Francija.

Nato je predsednik objavil, da je fin.
minister predložil proračun državnih izdat-
kov in dohodkov s fin. zakonom za leto
1928-29, razen tega pa zaključne račune
za leto 1924-25, kar se je vse odstopilo
fin. odboru v pretes. Za tem je sporočil,
da je finančni minister predložil načrt za-
kona o neposrednih davkih ter da zahteva
zanj nujnost. Skupščina je soglasno spre-
jela nujnost tega zakonskega načrta.

Na vrsto so prišle še razne druge obja-
ve, zahteve po izročitvi nekaterih poslan-
cev sodiščem, prošnje in pritožbe, nakar je
bil prečitan nujni predlog posl. Vole Lazi-
ća o izpremembi zakona o taksah na ozem-
lju Srbije in Crne gore. Posl. Lazić (zem-
ljoradnik) je v daljšem govoru utemelje-
val svoj zakonski predlog, ki ga je podp-
lral tudi Stjepan Radić, minister Velja Po-
pović pa je v imenu vlade odklonil nu-
jnost, ki jo je nato tudi vladna večina od-
klonila.

Samostojni demokrat posl. Košaković je
predložil resolucijo, ki z ozirom na to, da
v vovodinskih občinah veliki župani in sre-
ski poglavarji ovirajo konstituiranje občin-

skih odborov, zahteva, da veliki župani po-
stopajo strogo po zakonu ter omogočijo le-
galno izvolitev občinskih upravam kon-
stituiranje. Njegov predlog je zagovarjal
tudi Stjepan Radić, vendar pa ga je vlad-
na večina odklonila.

Poslanec Srdjan Budisavljević je predlo-
žil nujen zakonski predlog o odložitvi iz-
vedbe kazni zaradi godnih prestopkov. Mi-
nister za šume in rudnike Mijović je izja-
vil, da je že izdal naredbo, naj se v Bosni
in Hercegovini ustavi izvrševanje teh kaz-
ni.

Posl. dr. Vladko Maček je predložil za-
konski predlog o nezdružljivosti poklica no-
tarjev s poklicem odvetnikov ter o ureditvi
notarskih pristojbin v zapušinskih zadevah.
Minister pravde je izjavil, da ne more spre-
jeti zakonskega predloga, ker bo v najkraj-
šem času izdelal zakon o notarjih.

Posl. dr. Srdjan Budisavljević je sta-
vil zakonski predlog, za razveljavljenje ure-
be o premostitvosti občinskih uradnikov in
Hrvatski in Slavoniji. Tudi ta zakonski
predlog je minister dr. Grga Angjelinović
odklonil v imenu vlade.

Predsednik je nato objavil, da se bo pri-
hodnja seja vršila v sredo, ker je v pon-
deljek pravoslavni praznik, v torek pa mo-
rata delati finančni in zakonodajni odbor.
Sela se je nato zaključila in napovedala
prihodnja za sredo ob 9. dopoldne z dne-
vnim redom: odgovor zunanjeje ministra na
interpelacije Svetozarja Prčićevića o zuna-
nji politiki.

Napovedujejo se novi hudi udarci

Ušodne določbe v načrtu novega finančnega zakona

Finančni minister je včeraj skupno s proračunom predložil Narodni skupščini tudi finančni zakon, ki bo vnovič globoko posegel v naše življenje

Beograd, 19. novembra p. Obenem z državnim proračunom je predložil finančni minister danes Narodni skupščini tudi finančni zakon za l. 1928-29. Zakon ima zaenkrat 70 členov. V čl. 3. se pooblašča finančni minister, da najde kritje za proračunski deficit 210.000.000 Din. Čl. 8. določa, da oblasti in sreske skupščine ter občine ne smejo uveljavljati nikakoli novih davkov in doklad brez dovoljenja vlade oz. zakonitega pooblašča. Vsako uveljavljanje novih ali povečanje starih davčnih bremen mora biti odobreno od finančnega ministra.

V naslednjih določbah se odreja, kako je postopati s državnim denarjem.

Čl. 20. predpisuje, da se smejo nova uradniška mesta zasesti šele tedaj, ako se na zakonit način zagotovijo potrebni krediti za izdatke, kolikor se niso določili v proračunu. Čl. 21. predpisuje, da noben državni urad razen finančnega ministrstva ne more kupovati ali prodajati za državne potrebe srebro, zlato ter tuje valute in devize. Čl. 22. določa, da se nobena pogodba, ki bi imela za državo posledico plačila v tujih valutah, ne more zaključiti brez odobrenja finančnega ministrstva. Čl. 27. določa, da izdaja rešitve o podporah družinam umrlih državnim uslužbencem po čl. 124 uradniškega zakona.

V čl. 28. se pooblašča finančni minister, da da ministrstvu za kmetijstvo in vode na razpolago vsoto 30 milijonov dinarjev kot kredit za obnovo vinogradništva v Dalmaciji, Hercegovini, Črni gori in Južni Srbiji.

Čl. 33. pooblašča finančnega ministra naj v smislu pogodbe sklenjene 1. aprila 1921 s skupno Bler & Comp. odkupi obveznice tega posojila za anuitetni fond.

V določbah glede državnih monopolov predpisuje čl. 37 naj se ukinejo vse kazenske posledice za prestopke po točkah 2, 3, 4, 7, čl. 172 zakona o tobačnem monopolu, koliko so bili ti prestopki storjeni v času od 1. aprila 1. 1924 do 31. marca 1. 1927.

Ukinjenje upravnega sodišča v Celju

Čl. 39. pooblašča ministra pravde, da ukine upravno sodišče v Skopju, Dubrovniku in Celju. Posil upravnega sodišča v Celju se prenesejo na upravno sodišče v Zagrebu.

V pooblastilih ministrstvu prosvete določa čl. 41, da se veljavnost srbskega zakona o zadužbinah razširi na celo državo.

Redukcija srednjih in meščanskih šol

Čl. 42. določa, da morejo obstojati le nižje gimnazije s štirimi razredi in popolne gimnazije s osmimi razredi. Število popolnih državnih gimnazij v vsot državi ne more biti večje od 80. V katerem mestu bodo obstajale popolne gimnazije, bo odločil minister svet na predlog ministra prosvete. Sedanje popolne gimnazije, ki ne bodo obdržane, se umorajo stopenoma znižati na štiri razrede. Popolnoma se ob zaključku šolskega leta 1927-28 ukinejo a) meščanske šole v Osijeku (ženska), v Vinkovcih (ženska), v Novem Sadu (moška), v Novem Vrbasu (ženska), v Vel. Bečkerek (ženska), v Beli Crkvi (ženska), v Vršcu (moška); b) nižje gimnazije v Gračacu, Virovitici, Zemunu, (ženska), Iloku, Derwentu, Subotici (ženska), Loznici, Varaždinu, Petrovcu in Ulici.

Profesorske ure

Zakon o srednjih šolah se izpremeni tako, da se čl. 69. sedaj glasi: Učitelji srednjih in strokovnih šol so dolžni imeti naslednje število ur na tedensko: a) direktorji popolnih srednjih in strokovnih šol 3 do 5 ur na teden, direktorji nepopolnih srednjih in strokovnih šol 5 do 8 ur na teden b) profesorji srednjih in strokovnih šol 20 ur na teden, profesorji, ki poučujejo izključno jezike in matematiko 18 ur na teden, c) supleniti z več kot dve leti službe 18 ur na teden, d) kontraktualni profesorji, kontraktualni supleniti, predmetni učitelji in vse ostale učiteljske osebe po 22 ur na teden. V službi potrebe so učitelji dolžni, da sprejmejo tudi nad število honorarne ure.

Redukcije na univerzah

Čl. 44. pravi: Tako po zaključku šolskega leta 1927-28 se bo s sklepom ministrskega sveta določilo, katere fakultete, v katerem času in na kak način se imajo ukiniti na univerzah v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Z istočasnim sklepom ministrskega sveta se spoji višji pedagoški šol v Beogradu in Zagrebu v eno. Veterinarska fakulteta v Zagrebu se pretvori v višjo veterinarsko šolo ter se določi kraj, kjer bo obstojala.

Poduradniki in sluge reducirani na dnevničarje

V oddelku ministrstva za socialno politiko določa čl. 62, da se ukinejo pokojnice, določene v čl. 136 zakona o zavarovanju delavcev.

Po čl. 66. se morejo vsi državni uslužbeni od zvrstnih in službenih, ki ne spadajo v uradniške kategorije, prevesti na stopnjo dnevničarjev v smislu čl. 130 uradniškega zakona od 30. julija 1923. Izvzeti so: državni policijska straža, policijski agenti, zvrstniki in službeni pošte telegrafa in telefona ter zvrstniki finančne kontrole. Proračunski krediti, ki so določeni za izplačilo osebnih izdatkov takim državnim uslužbencem, se smejo porabiti za izplačilo njihovih dnevniških nagraj. Ti uslužbeni se zavarujejo po predpisih zakona o zavarovanju delavcev, oziroma bratovskih skladnic za slučaj onemoglosti, boleznih, starosti, smrti.

Kmečka demokracija

(Izven uredništva.)

Koalicija, ki sta jo ustvarila v Narodni skupščini parlamentarna kluba HSS in SDS, je tudi pri nas v Sloveniji zbudila zanimanje in daje povod za razpravljanje na raznih političnih sestankih in shodih. Nekateri to parlamentarno sodelovanje obeh klubov pozdravljajo, drugi mu niso naklonjeni, a tretji šele razmišljajo, ali je to koristno ali škodljivo za ta ali oni del.

Politično se je v Beogradu ta koalicijska najbolj drastično utemeljila s primerom, da so srbski radikali enkrat zlo rabljali Pribečevića proti Radiću, odnosno kmečki stranki, drugi pa Radića proti Pribečeviću, odnosno sam demokratski stranki. Nemožnost takega izigravanja v bodočnosti je gotovo velik taktični uspeh. Ali pa ima zaradi tega uspeha stvorjena parlamentarna koalicijska tudi svoj praktični konec? Ali bo namen te koalicijske dosegene, ako se posreči tej novi koaliciji priti v vlado in tam sodelovati v družbi bodisi srbskih radikalov ali Davidovičevih demokratov? Za takšno koalicijsko »z omejeno zavezo« najbrže ni prevelikega navdušenja ne pri volilcih SDS in ne pri volilcih HSS in z njo zvezanih strank. O tem ni treba imeti nobenega dvoma.

Na prvi skupni seji obeh klubov sta podala tako Radić kot Pribečević soglasni izjavi, ki zatrjujejo, da gre za več, da hoče nova koalicijska doseči spremembo celega sistema. Sistem, po katerem se naša država vlada, ne odgovarja niti potrebam ljudstva niti je časovno primeren. Ta sistem kopije demokraciji, to je sodelovanju ljudstva v parlamentu, v samoupravi in v občinskih grob. V imenu ljudstva, ki naj uživa vse politične in socialne pridobitve od velike francoske revolucije pa vse do danes, odločajo čisto neodgovorni in nevidni ljudje, ki predstavljajo ministere in visoke uradnike kot figure na šahovski deski. Nekeje je bila izgovorjena beseda, ki je izvršno ilustrirala razmere, v katerih živimo. To je bilo, ko je nekdo, neki preveč odkritosrčen radikal, zjnil o »militarizaciji srbske radikalne stranke«. Gre za to, ali naj postane demokracija kri in meso v cel državi, v njeni upravi, v njenem velikem domačem gospodarstvu, v važnih institucijah, katere so namenjene ljudstvu, v njenem kulturnem udejstvovanju, v njeni trgovinski politiki napram inostranstvu, v njeni zunanji politiki itd., ali pa naj ostane obdelana krpa, za katero se skrivajo ljudje, ki hočejo ljudstvu in državi diktirati svoje osebno voljo in svoje osebne koristi.

Gre torej za veliko stvar, ki je vsi še ne razumejo. To je deloma tudi umljivo in opravičljivo. Do političnih svobodčin, ki so posledica resnične demokracije, smo mi prišli brez svojih posebnih zaslug. Za nje so trpeli in preživeli svojo kri predvsem drugi, veliki narodi, n. pr. francoski in ruski. Kdo se pri nas še spominja trpljenja in ponižanja, ki so ga morali prenesti naši predniki n. pr. pod habsburški absolutizem Metternichovih časov? Kdo med našim kmečkim ljudstvom se še spominja trpljenja in ponižanja, ki so jih morali prenesti naši kmečki predniki pod nekdanjim graščinskim gospodstvom? Vse to so pridobitve so v nevarnosti, ako propade demokracija. Prišli bi v razmere, v kakršnih živi danes brezpravno italijansko, špansko in rumunsko ljudstvo. Da se ta nevarnost prepreči, je bila parlamentarna koalicijska med SDS in HSS potrebna in je njen postanek s tega vidika res zgodovinskega pomena. Če sam obstoj te koalicijske nam pove, da stojimo pred velikim notranjim političnim bojem, ki je načelne važnosti. Ali bo zmaga demokracija, to je ljudstvo, ali pa bo zmaga reakcija diktatorstva in preziranje narodne suverenosti? Upravičeno sta Radić in Pribečević izrekli, da gre za spremembo vsega sistema in ne samo za spremembo oseb v vladi. Po nekaterih izjavah, ki jih je podal tekom zadnjih mesecev g. Davidović, izgleda, da je tudi on osebno tega naziranja.

Da je današnji vladni sistem v naši državi politično in gospodarsko skrajno reakcionaren, najbolj dokazuje činjenica, da uživa polno zaupanje in podporo dveh kulturno najbolj nazadnjaških strank: slovenskih klerikalcev in bosanskih muslimanov. Obe ti dve stranki ste preostanek fevdalne preteklosti v nekdanji Avstro-Ogrski in v stari sultanovski Turčiji. Obe ste zrasli na predpravicah nekdanje velike zemljiške gospode in njeni nadvladi v gospodarstvu in v cerkvi. Kljub vsej »modernizaciji« in kljub vsemu socialnemu lišpu, ki si ga nadeva n. pr. slovenska klerikalna stranka, je ostala ona vendarle kulturno in narodno nazadnjaška. Njen socialni lišp, s katerim tako rada paradiira, pa samo zlorablja v korist svojega političnega strankarstva, od katerega delovno ljudstvo nima ničesar.

Nas v Sloveniji zanima predvsem, ali more parlamentarno sodelovanje med HSS in SDS imeti kakšne važne posledice tudi pri nas v političnem in socialnem življenju? Tu je jasnost istota kot potrebna. Vsi vemo, da je v Sloveniji klerikalna stranka ponovno dosegla važne politične uspehe z izigravanjem ene napredne stranke proti drugi. Umljivo je tedaj, da slovenski klerikalizem sedaj najbolj besni, zasramujoč novo koalicijsko v beogradskem parlamentu. Njeno časopisje v Ljubljani in v Mariboru naravnost širva zlasti kmečko ljudstvo v nadi, da njame kakšnega ne-

poučenega klerikalnega nasprotnika. Primera v izigravanju Pribečevića proti Radiću na Hrvatskem in obratno velja torej tudi v Sloveniji. S samo političnega vidika je torej jeza klerikalcev zelo umljiva. Vendar ne smemo prezreti težav, ki so postavljene pred obe stranki v Sloveniji zaradi morebitnega bodočega političnega sodelovanja. Te težave so starega značaja in socialne naravi.

Sodanje kmečko gibanje, ki ni specifična prikazen naše države, temveč je po svojem gospodarskem temelju in svobodoljubnem kulturnem gledanju

vseslovenskega evropskega značaja. Prinaša nove vidike z ozirom na socialni položaj podeželskega prebivalstva vobče in na državo kot socialno in gospodarsko organizacijo naroda. Vsi resnično napredni ljudje v Sloveniji morejo sprejeti široki idejni temelj kmečkega gibanja, ker smo kmečki narod, ne samo po kmetu, ampak tudi po svojih izobraženih in delavcih. To je važno in ni brez pomena, ko je dejal Radić, da sklepa politično koalicijsko s Pribečevićem tem lažje, ker je pretežen odstotek tudi njegovega volilstva doma na selu.

Nov list

Jutri začne v Ljubljani izhajati „Ponedeljek“

Doba aeroplanov, radija in kinematografa, ko se vse življenje razvija pred nami z mrazno naglico, je prinesla sama ob sebi, da je tudi slovensko novinstvo krenilo na najmodernejša pota poročevalske službe. Razvoj našega dnevnega časopisja ter mišljenje našega človeka sta tako rapidno napredovala, da danes velikemu številu Slovencev že ne zadostuje več samo enkrat na dan izhajajoči dnevnik, zaradi česar vidimo, da raste ne le naklada tujerajskih, marveč večernikov.

Zato ni čudno, če Slovenci že dolgo časa čutijo ob ponedeljskih jutraj, ko jim manjka druge dneve sicer običajen dnevnik, veliko vrzel in praznino. Včeraj nam je nekdo z dežele dejal, da je ponedeljek, ko ljudje ne sprejmejo svojih jutrajškov, tako pust, da bi ga bilo treba brisati iz koledarja.

Jutri jutraj začne izhajati v Ljubljani

„Ponedeljek“

list, katerega naloga je, izpopolniti vrzel, ki zija med Slovenci ob ponedeljskih jutraj zaradi pomanjkanja domačega informativnega lista. »Ponedeljek« naj seznanja našo javnost z nedeljskimi in najvažnejšimi dogodki doma, v ostalih državah ter po svetu, da Slovenci

ne bodo več prisiljeni iskati informacij o nedeljskih dogodkih v izvenlovenskih, zlasti pa nemških ponedeljskih listih.

Ustanovitev »Ponedeljka«, ki ga izdajajo konzorcijski »Jutra«, znači velik in lep napredek Slovencev, čigar ugodna posledice se bodo na splošno zadovoljstvo kmalu pokazale. »Jutra« novega borca za napredek slovenskega novinstva prav iskreno pozdravlja ter mu želi pri oranju ponedeljske ledine največje uspehe. Prepričani smo, da so tudi naročniki in čitatelji »Jutra« iste ga mnenja in da ne bodo zamudili, da takoj vstopijo tudi v krog njegovih naročnikov.

»Ponedeljek« bo stal mesečno 4 Din, četrtletno 10 Din, polletno 20 Din. Dostava na dom v Ljubljani, Celju in Mariboru bo stala mesečno 1 Din več. Za iznosence bo stal list zopet zvišane poštnine 6 Din mesečno.

Redakcija »Ponedeljka« je v Knafjevi ulici št. 5., uprava v Prešernovi ulici št. 54., insertni oddelček pa v Prešernovi ulici št. 4.

Prve številke »Ponedeljka« bodo dobili na ogled tudi vsi »Jutrovi« naročniki. Lista ni treba vračati, ker ga bo v začetku decembra uprava sama ustala vsem, ki ga do takrat ne bodo naročili.

Italija ograža svetovni mir

Mussolini išče izhoda iz težke gospodarske krize v osvojitvi Balkana

Angleški list o kritičnem položaju v Italiji.

»Westminster Gazette« prinaša članek svojega posebnega dopisnika o političnih razmerah na Balkanu v zvezi s politiko Italije. Členar izjavi:

Trenutno se bavi Mussolini s deli za gospodarsko rehabilitacijo Italije. Čeprav je to stvar, kateri ne more biti kos en sam človek, vendar si diktator Italije tega ne upa priznati. Mussolini »kuša Italijo pretvoriti v nekakšno vrsto

kooperativno državo, ki bi zadovoljevala vse svoje potrebe. Načrt o korporativni državi, o amalgamaciji privatnih družb, ki naj bo v korist gospodarstva, o svetih, ki naj bi vodili računa o gospodarskem in socialnem gibanju ter o poskusu, da se Italijani navadijo kupovati samo domače izdelke, vse te stvari spajajo v Mussolinijev načrt, ki zasleduje namen, zadovoljiti vse potrebe Italije doma.

Ta načrt bi se dal izvesti v državi, ki razpolaga s sirovinskimi, dotim je Italija glede sirov in veliki meri odvisna od drugih držav ter zaradi tega ne more odkriti postati država, ki bi mogla vzdrževati samo sebe. Kljub vsem Mussolinijevim naporom ostaja alej ko prej dejstvo, da je

uvoz v Italijo večji od izvoza. Glavna in največja težava Italije je finančna značaja. Mussolini je vse žrtvoval, da popravi in dvigne težaj lire. Da bi se mu to posrečilo, je rešil vprašanje vojnih dolgov z Anglijo in Ameriko in je začel jemati

velika posojila v inozemstvu. Ne le, da je ameriški kapital v ogromnem obsegu angažiran v italijanski industriji, italijanski kabinet se je tudi zadolžil za 20 milijonov funtov šterlingov. Tudi izven te vloge si je izposodil Mussolini na Angleškem velike vase. S tem denarjem hoče podpreti domačo industrijo in doseči znižanje cen. V tem pa ni uspel. Ta njegov neuspeh je tudi onemogočil poskus, da bi Italija postala država, ki lahko živi sama od sebe ter bi imela aktivno zunanjo trgovino ter bi poleg vsega tega še poenajla v državi brezposelnost.

Glavni Mussolinijev neuspeh tiži v tem, da mu ni uspelo doseči znižanja cen kljub temu, da je težaj lire zelo poskočil. Mussolinijev poskus, da bi se mu posrečilo ta načrt, je izvalil mnogo neposrednih posledic. Po eni strani je odvzel industrijalcem zaslužke, po drugi strani je težko pogodil one kmete, ki so kupili zemljo in so računali, da bodo svoje prideleke prodali za drage novce.

Industrijalci, videli, da ne gre tako naprej, so se obrnili na Mussolinija ter so mu zagrozili, da bodo zaprli tvornice. Mussolini jim je odgovoril:

»Če boste zaprli tvornice, bom jaz odprl vrata svojih ječ.«

Kmetje, ki niso mogli prodati svojih pridevkov na trgu, so se znašli sopot pred vprašanjem, kako bi prodali svoja zemljišča za nižjo ceno, kakor so jih kupili. Na ta način je nastal v Italiji nov agrarni problem. Še ni dolgo temu, ko je v neklih okrožjih prišlo do demonstracij, v katerih so lačne množice vzklikale:

»Duce, daj nam kruha!«

Ni dvoma, da se je Mussoliniju posrečilo dvigniti težaj lire in angažirati taj kapital v državi. Nujnost, da se prilagode cene novemu kursu, pa je izvala težke krize, ki lahko izveze težke posledice. Za sedaj je Italija v

teški industrijski krizi. Zaradi pomanjkanja denarja in zaradi zmanjšanja kupne cene lire, so se skrhle dnevnične, ljudje ne kupujejo samo to, kar jim je najpotrebnejše. Industrijci, ki so skušali izvažati v inozemstvo, so doživeli poraz. Dviganje težaja lire je izvalo zvišanje cen in tuji kupci so odšli na cenejša tržišča, predvsem v Nemčijo.

Tudi regulacija cen na drobno ni izvala tistih rezultatov, ki jih je pričakoval Mussolini. Nastalo je

nezadovoljstvo med konzumenti. Kar se tiče finančne strani, je italijanska emisijska banka zaskrbljena, da je treba trgovske kredite omejit. To je zopet povzročilo zmanjšanje naročil pri trgovcih, ki so znižali naročila na najmanjšo mero. To pa je povzročilo skrajšanje ovoza sirov in iz inozemstva. Ni dvoma, da je v Italiji proračun uravnotežen in da se je lira popravila, toda vsi ti uspehi so doseženi samo a posojili v inozemstvu. Prišel bo dan, ko bo morala Italija

izvršiti obveznosti, nastale iz teh posojil. Davki se bodo morali zvišati, kakaj drugače se to ne bo dalo popraviti. To povzročanje davkov pa izgleda zopet nemogoče, ker je industrija v depresiji. Kompetentni metrilci sklepajo, da skuša Mussolini popraviti italijansko gospodarstvo v jugovzhodnem delu Evrope, ki naj postane izhodna iz

težkega položaja sedanje Italije. Mussolini in Italijo naj bi rešilo »grlo steklenice« na črti Drač - Brindisi. Kakor znano, se je Mussoliniju posrečilo dobiti v krepilje Albanijo. Če bi se mu posrečilo zavzeti Drač, bi bil njegov položaj dominanten v srednji in jugovzhodni Evropi. Baš iz tega razloga je prišlo tako rekoč do stvarne aneksije Albanije. Trenotno je edina Jugoslavija v zvezi s Francijo, ki brani Italiji pot na Balkan.

Italija je v težkem položaju, ker so začela mnoge druge države, posebno Nemčija, voditi politiko intenzivne trgovinske penetracije v balkanskih državah.

Uničenje Jugoslavije bi prineslo Italiji sledeče prednosti: politično in gospodarsko hegemonijo v osrednji in jugovzhodni Evropi. Na ta način bi se Italiji posrečilo odvzeti neposredne gospodarske težave, poleg tega pa bi se tudi ne brigali Italijani toliko za neuspehe doma.

Obstoja pa še druga rešitev: gospodarsko političen sporazum z Jugoslavijo in udeležba Italije v gospodarski konfederaciji z vsemi podunavskimi državami. V tem primeru postane Trst posebna vrata pristanišče, ker ne bi več nudil izhoda za blago iz podunavskega bazena.

Majhno je število strokovnjakov, ki se razumejo na politične razmere v južni Evropi in ki verujejo, da bi se utegnili ta načrt urediti. Še tega vidika je tudi razumljiva bežanost pred novo svetovno vojno.

Blumensteinova afera

Pariz, 19. novembra. s. Kakor poroča »Paris Soir« so bile včeraj pri desetih osebah, ki so bile v zvezi s falsifikacijami madžarskih vrednostnih papirjev aretirane, silih imena pa policija še noče izdati, izvršene hitne preiskave. Zaplenjeni so bili važni dokumenti, ki bodo najbrže v kratkem povzročili aretacijo nekaterih oseb.

Curth, 19. novembra. g. Kantonska policija je v zvezi s Blumensteinovo afero aretirala mladega Madžara, ki je na potovanju iz Pariza v Berlin bil nekaj dni v Curthu. Na intervencijo pariskega preiskovalnega sodišča, bo izročen Franciji. Ime aretiranca se drži tajno.

Falsifikatorska afera s červonci

Berlin, 19. novembra. g. Preiskava o falsifikacijah červoncov zavzema vedno večji obseg, ker se morajo razjasniti odnosi falsifikatorja, ki jih je imel v tu in inozemstvu. Še preden so se falsifikati razkrili v Nemčiji, so se pojavili v Parizu.

Vročina v Argentini

Buenos Aires, 19. novembra. (be.) Tukaj vlada velika vročina. Toploter kaže 30 stopinj C v senli.

Senzacionalen beg na smrt obsojenih zločincev

V bihaških zaporih so zloglasni razbojnik ubili paznika in pobegnili v okovih.

Ljubljana, 19. novembra.

V noči od petka na soboto so policijski uradi širom države prejeli od okroglega sodišča v Bihaču alarmantno obvestilo, da so iz tamošnjih zaporov pobegnili opasni zločinci, ki so bili nedavno obsojeni na smrt. Njihova imena so: Mile Tomljenović, Vasilje Rodić, Mile Karanović in Mile Mutić. Z njimi je pobegnil še en kaznenec, ki je bil obsojen na 8 let težke ječe in se zove Mehmed Buljubašić.

Zločincem se je beg, ki je bil gotovo že nekaj časa snovan, posrečil na ta način, da so napadli paznika, ga ubili in nato pobegnili v okovih.

Ostalo varnostno osebje ni moglo biti pravočasno alarmirano, in tako so kaznivci srečno dospeli izven Bihača. Okrove so pozneje našli orožniki v bližini sela Nebljusi, kjer so si jih zločinci prepilili in bežali dalje. Za enkrat za njimi ni sledu.

Mile Karanović je 32 let star, rodom iz Bogoljusk, srez Bosanski Petrovac. Je srednjega stasa, okroglega bledega lica, plavih las, nekoliko plešast, oči ima zelene, brke rdečkaste. Govori poleg srbo-hrvatske nekoliko nemški in italijanski, izvrstno pa obvlada ruščino. Mile Tomljenović je star 25 let, doma iz Papara v bihaškem srezu, visoke postave, črnkasti, okrogločelni. Mile Mutić je dopolnil 25 let, doma pa je iz Vajkičatre v srezu Sanski most, je srednje postave, plavkasti, ima velike zelene oči in je obrat. Vasilje Rodić je iz Velikega Ocijskega, srez Bosanski Petrovac, pristojen pa v Dišlico, srez Garišnica. Star je 29 let, srednjega stasa, močan, mrkega obraza, plavih oči. Na levi roki mu manjkajo trije prsti, ki mu jih je svojčas odbil strel. Bil pa je ranjen tudi v levo nogo. Mehmed Buljubašić je star 29 let, rodom iz Lubarde, srez Bosanska Krupa; srednjega stasa, podolgačnega obraza, svetlih las in zelenih oči.

Zločinci, ki so bili obsojeni na smrt, so bili svojčas proglašeni za hajduke. Domneva se, da je vsa petorica pobegnila v smeri proti Dolnjemu Labcu. Zasedovanja so v polnem teku.

Idilična ljubezen v rdeči hiši

Prizor iz ljubljanske policije.

Ljubljana, 19. novembra

Do danes se še nista poznala. Drug za drugega nista znala, nista vedela, da je ona Vilčanka in on Posavec. Gabrijeleci nista vedela, da na tem okroglem svetu živitarji dolgi Lovro in ta ni nikdar ničesar čul o ljubeznivi, vedno veseli Gabrijeleci, ki rada fantje »šmaja«. Prav za prav je res čudno, če že ne čudovito, da se nista spoznala že kdaj prej. Saj kadar Lovro pride v Ljubljano, rad obrede gostilne križem Ljubljano ter zavije tudi v Šiško. Moste ali celo na Glince. Gabrijeleci pa je tudi obožavala ali se dala obožavati od fantov iz raznih delov mesta. Končno — mogoče, da sta se tudi že kdaj srečala. Kje je zapisano, da se ni Gabrijeleci kdaj smejala Lovru, muhastemu piančku, ki vpije, kadar »ga« ima pod kapo na ulici. Zaori makar na Aleksandrovi cesti, ali Krivi ulici, da se Bog usmili, a se ga nočejo stražniki, ki imajo z njim posla in ga vsakokrat popadejo pod pazduho... In na drugi strani tudi ni gotovo, da se Lovro v treznem stanju, loveč se zvečer pod Tivljevimi, ni zanimal za ta ali oni lutojčki parček, čigar polovico je tvorila Gabrijeleci.

Tako se torej doslej še nista poznala. Spoznanje jima je bila prihranjeno za danes. Včeraj je bil tak dan, da si ga je Lovro zaželel do roba, a si ga je privoščil čez mero. In to v Ljubljani, kamor po naredbi gospodov na policiji ne bi smel!... Pa tudi za Gabrijeleco je bil včerajšnji dan, dan dogodkov in avantur. Spoznala se je kar s tremi fanti in bila z vsemi enako ljubezniva.

Muhasto naključje je hotelo, da na včer Gabrijelca ni mogla odločiti povabilu tudi četrtega fanta, krepkega uniformiranca, ki jo je zapeljal naravnost v rdečo hišo na Bleiweisovi cesti. Fant jo je kmalu zapustil, a ji je poprej preskrbel prenočišče. Enako družbo je našel na ulici tudi Lovro, ki je podpiral vogal hiše v neki temni ulici ter trosil v vlažno jesensko noč onemogle besede.

Danes zjutraj sta se Lovro in Gabrijeleci prvič natančneje ogledala v veži hiše na Bleiweisovi cesti. Spremljajoči stražnik, ki ju je motril, se je skrivnostno namuznil. Zdelo se mu je, da sta drug drugemu všeč. Po stopnicah, vodečih visoko gor v tretje nadstropje, so njune oči že naravnost udano počivale drug na drugem. Kljub nerodni situaciji sta oba tesnila okrog ust ena sama smehljaj. Kako se prav za prav imenujeta, sta čula šele v sobi, kjer je nameščena kriminalna razvidnica.

»Tak, Lovro, roko sem in stegni prste!« Lovro se ni upiral; pripomnil je, videc temno pasto samo: »Tja, potem bom pa umazan...«

»Pa še ti Gabrijeleci!« je pozval službojči uradnik. Ona je nervozno igrala z očmi, slednjik pa energično stegnila roko, si ornastila prste na pastu in jih pritiskala na priložni karton. Proces daktiloskopiranja je bil kratek in oba sta se zopet zasukala, da odideta.

»Evo,« je pripomnil uradnik, »pa je končana najboljša fotografija!«

V sobi dejavnega uradnika sta se nova znanca poslovila. Lovro je dobil priložni poimni list in spremil ga je stražnik do posavske policijske meje. Gabrijeleci je morala na viš ter je lahko odšla sama. Ob-

hčila je, da se poboljša in da ne bo več sladka za vsakogar... Pred slovesom pa sta si Lovro in Gabrijeleci z vdihom povedala, da se poiščeta ob priliki neke, morda na Posavju, morda kje drugje za policijsko mejo ter si po svoje obrazložita čustva, ki so ju obhajala v rdeči hiši na Bleiweisovi cesti.

Ljubezen in življenje

Tomažkovo maščevanje, ker ga ni dekletce maralo

Litija, 19. novembra.

Tomažek izpod Janč je že 32 let star, pa se še vedno vodi okrog kot izgubljen duša. Nikjer nima obstanka, resnega dela se pa tudi ne poloti. Najlepša mu je narava, kjer mu je nebo streha, trava pa mehka postelja. Kot samotnemu romarju pa mu pridejo včasih kak čudne misli.

Tomažku se je nenadoma vnelo srce za 14letno dekletce, mladko Ivanka, ki je pasla na Širmanskem hribu svojo čredo: kravice in koštrune. Tomažek je nabiral sladke koreninice in jih nosil mladi Ivanka. Dekletce pa se je balo čudnega možakarja in ko je začel ta praviti čudne besede in jo je prijel za roko, je bil Tomažek narahlo sam: Ivanka je zbežala kot blisk... Le kravica je izhulila svoje oči v Tomažka in posmehljivo zamukala; tudi koštrunec je pomilovalno zapil svoje oči v Tomažka in rogajoče zameketal.

Tomaž pa je začutil jezo na vse tri: na pobleho Ivanka, na meketajočega koštrunčika in na mukajočo kravico.

Pa je sklenil maščevanje in je odprl pipec ter je začel rezati kravici vimenčke. Ko je dva odrezal, mu je pa krava od bolečin ušla nekam za Ivanka.

Na koštrunu pa je sklenil hujše maščevanje. Privezal ga je za roge, z nožem pa ga je začel zbadati in mrcvariti. Polotila se ga je medtem bestialna misel in je s pipcem porazal nedolžni živalici mode, da je koštrunček radi bolečin in odtoka krvi poginil.

Za hudobnega Tomažka so zvedeli orožniki, ki so ga aretirali in oddali za varna okenca. Pred sodnikom pa je Tomažek vse tajil. Dejanja ni hotel priznati, pač pa je bil pripravljen povrniti vso škodo, ki jo ima gospodar radi izgube koštruna in poškodbe krave.

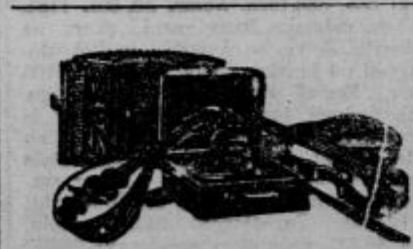
Kljub zanikanju vsake krivde so Tomažka pred litijskim sodiščem obsodili. Poleg povrnitve vseh stroškov bo mesec dni premišleval o svojem divjaškem činu. Ker se je Tomaž pritožil, so ga sodili še drugič, pa je obveljalo vse tako, kot so odredili prvič. Tomažek pa ne bo menda nikoli več nikogar s pipcem operiral in si bo jezo hladil na drug način.

Zimsko darilo profesionistom

Iz krogov profesionistov državne železnice smo prejeli sledeči dopis: Te dni se je doigral v naših vrstah konec zadnjega dejanja, ki meče slabo luč na našo upravo. V strojnem oddelku je nameščen zagrižen nemčur kot delovodja. Na vse napade proti temu in upravi, ki kaj takega tolerira, je ostala uprava gluha, pač pa so se radi te osebe vršila zaslišanja, premeščanja, odpusti itd. Vse je šlo v filmskem tempu, in koncem koncev je tudi glavni junak moral zapustiti porizišče in oditi.

V zameno za tega junaka nas je pa uprava obdarila na zimo z ukinitvijo osemurnika. Temu darilu se imamo prav za prav zahvaliti samemu ministrstvu, ki je izdalo k prejšnjim pravilnikom še odlok, da se mora v slučaju nezgod podaljšati delovni čas. To se je sicer prakticalo vse dotlej in se je tudi to izvršilo brez vsakega ugovora, bili smo pa vsaj tako srečni, da smo prejeli za tako delo posebno nagrado po posebni skali za nadurno delo. Sedaj pa moramo delati vse nadure za navadni »Bog plati«, od ktereja ni bil doslej še nihče sit. Pri nas imamo srečo, da znajo nekateri mlajši predpostavljeni na svoj način tolmačiti odloke in je zdelata ta dobrota samo nastavljeni, dočim nastavljenim ni treba delati nadur. Zakon o zaščiti delavcev, ki jasno določa, da se ima vsa nadurna delo nagraditi s 50% nad-rne doklade za državna podjetja ne velja in so državna podjetja država v državi.

Pričakovali smo, da dobimo prepotrebno službeno obleko vsaj na zimo, namesto oblike smo dobili ukinitve osemurnika. Ta ukinitvev pa ne bi bila potrebna če bi se določila samo upravna in ne tudi privatna dela. Tudi se nam čudna zdi ta nova odredba iz razloga, da je izšla iz vrst naših »vrtne berjev« in ne iz poklicanih krogov. Nastane vprašanje, če smejo posamezni ljudje pri krojevati in izdajati zakone in odredbe. Zastonj se tudi vprašujemo, dali se bo tudi nam zaračunala službena doba s 25, oziroma 26. leti, ali bo za nas tudi tukaj kaj drugega. Zaman čakamo tudi na razliko doklade, premije itd. Vse je zdajna obiljubljena dobrota, ki pa so vsaj doslej ostale obiljube. Nam profesionistom prede danes prav trda, a kakor kažejo vsa znamenja, naših križev in težav še ni konec. In vendar smo tudi mi med tistimi, ki najbolj verno in najkoristneje služimo državi. Zakaj se torej

GRAMOFON 575.— 865.—
HARMONIKA 740.— 800.—
VIJOLINA v etuji 565.— 815.—
MANDOLINA 220.— 160.—
KITARA 320.— 370.—
Gramofonske plešče, strune, ustne harmonike in ekarine. — Vodi se samo blago najbolje kakovosti.
VELETRGOVINA R. STERKEČI, CELJE.
Velika bolšna predaja.

postopa z nami na tak naravnost nečuten način? Na vprašanje naj bi nam odgovoril minister saobračaja in oni socijalne politike. Naša potrpežljivost gre h koncu, ker na marmaro živi v grob. Pomagajte, dokler je čas!

Krmite pozimi ptice pevke!

Ni boljšega pomagala pri zatiranju raznovrstnih sadnih škodljivcev na naših vrtovih, osobito gosenic, kot so ptice pevke, ki prezimujejo v naših krajih. Izmed vseh najkoristnejše pa so sinice. Da pa si ohranimo in pridobimo te pridne delavce za poletni čas, je neobhodno potrebno pravilno in smotreno krmiljenje po zimi.

Pred vsemi moramo krmiti sinice, ker ravno te živijo spomladaj pretežno od žuželk in z njimi trejajo tudi mladice. Razume se, da naj poleg sinic dobijo tudi ostali pri nas prezimujoči peveci svoj delež, ki jim ga še s tega razloga, ker so ostali pri nas, ne smemo odreči, v mrzlih zimskih dnevih.

Umno krmiljenje pa ni mogoče:

1. brez pravilno pripravljene krmilnice,
2. brez prave krme in
3. treba to pravilno pokladati.

Krmilnice, podobna majhni hišici, naj bo napravljena tako, da krmo šimolji varuje pred dežjem in snegom. Z žebcem naj bo pritrjena na stebreček, da se poleti lahko sname in spravi pod streho. Na dno pa naj bo pritrjena večja pločevinasta posoda. Tako pripravljeno krmilnico postavimo blizu sadovnjaka v zelenjadni vrt ali kjerkoli, tudi pri hiši.

Edino prava hrana za sinice je sirova koruzna moka (ne zdrob), sirov živinski loj in dobro zrelo seme od solunčnic.

Ne sme se jim pa pokladati bučno ali konopljeno seme, dasiravno oboje zelo radi jedo, kajti po obilni večerini hrani bučnih pešek in konopljenega semena se jih loti nekaka griza, ki je zanje vedno smrtonosna. Za ostale ptice, kot zelenčke, vrabce, strnede, šinkavce itd. je dobra ajda in prosa. Bučno in konopljevo seme jim je škodljivo ravno tako kot solinam.

Koruzno moko in loj naj imajo ptice v krmilnici vedno na razpolago in sicer loj naboden na konici, moko pa nasuto v pločevinasti posodi. Ostalo krmo jim natresemo vsako jutro kar na dno krmilnice, a le toliko kolikor pojedjo do 2 ali tretje polnoce.

Pripominjamo že, da naj bodo krmilnice že sredi jeseni zunaj, da se s tem privabi ptice iz bližnjih gozdov. Pred koncem marca pa naj se s krmiljenjem ne preneha, da ptice obdržimo v obližju vrtov, kjer naj gnezdiijo.

Ako se bo danih navodil držal vsak naš posestnik, bo nedolga korist kmalu vidna, za zgled naj bi se vsaj pri vsaki šoli priredila opisana krmilnica. — Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevke v Ljubljani.

Dopisi

GUŠTANJ. Krajevni odbor Rdečega križa si je nabavil po komaj dve in polletnem obstoju rešilni avto, ki bo 8. decembra t. l. blagoslovljen. Poudariti moramo koncilijantnost tvrdke Košir & Co v Mariboru, ki je sklenila z odborom tako ugodne pogoje, da presegajo najboljše trgovske običaje. Avto je izdelek tvrdke Chevrolet, modernoro opremljen in stane 85.000 Din. Krajevni odbor »Rdečega križa« plača polovico zneska takoj, ostalo pa šele v teku dveh let.

JESENICE Sokolsko društvo priredi danes 20. t. m. ob 20. v društveni telovadnici telovadno akademijo, pri kateri nastopijo oddelki moškega in ženskega naraščajala in članice. Sodelovala bo društvena godba na pihala.

VRHNIKA. Opozarjamo na današnje velenjavnice predavanja, ki ga priredi ZKD pri »Jantarju«. Smov predavanja je vrlo zanimiva, in sicer o razvoju svetovno političnih dogodkov v luči Sv. pisma. To bo ciklus več velenjavnih predavanj, ki se bodo vršila vsako drugo nedeljo; med temi predavanji se bodo vršila še druga zanimiva predavanja. Opazilo velika zanimanja občanov za predavanje se tako Zveza kot kraj. org. SDS ne strahata ne truda ne stroškov; pričakuje pa da bo vsak posetnik tudi agitator, da nas bo v tel. ljudski visoki šoli od nedelje do nedelje več. Začetek je zaradi zgodnjega odhoda vlaka vsakokrat točno ob 14.50. Vstop prost.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 19. novembra 1927.

VIŠINSKI BAROMETRSKI ŠKALA 10

Kraj	Ca	Barom.	Temper.	Uvlaž.	Mer. brzina v metrih	Velikost oblakov	Padavine
Ljubljana		763.8	-5.93	NE 1	10	dež	1.8
Maribor		744.0	-2.10	NW 6	8		
Zagreb		764.0	0.0	WNW 8	9		
Belgrad		766.0	0.0	WNW 8	8		
Sarajevo		766.0	0.0	ESE 4	6		
Skopje		723.0	-3.0	SE 6	1		
Duhovnik		775.0	-13.0	SE 6	7	pranje	0.3
Split		773.8	1.0	ENE 2	10	nebo	
Preča							

Solnce vzhaja ob 7.2, zahaja ob 16.28, luna vzhaja ob 1.43, zahaja ob 14.45.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 7.0 C, najnižja 1.4 C.

Za odhajajočo depresijo, ki je šla pred tednom dni prav čez naša kraje proti srednji Rusiji, je sledila poplava mrzlega zraka s severa. Ne le vsa zapadna in srednja Evropa, tudi mnoge južne pokrajine, osobito Balkan so dobile pričetkom tedna občutno mraz, ki je ponekod dosegel dosti visoko stopnjo, osobito v zaprtih alpskih dolinah, kjer je ponekod zapadel sneg do pol metra visoko. Mrzli zrak je šilil še dalje na severne dele Sredozemskega morja, osobito preko južne Francije in Jadrana, kjer je na vzhodni strani nastopila huda burja.

Po mnogih krajih srednje Evrope in Baltičnega morja je snežilo še sredi tedna; najhujši mraz pa se je razvil v Skandinaviji, na Finskem in v severni Rusiji; termometer je kazal ponekod do 25 C pod ničlo. V Ljubljani se je znižalo živo srebro v sredo zjutraj najnižje na 10° pod ničlo, kar je za sredo novembra po znanem mrzlo.

Ali za bližnjico se zimo ta zgodnji mrz ne pomeni mnogo. Kljub temu imamo lahko zmerno ali celo toplo zimo. Tekom zadnjih let se je zgodilo že dvakrat, da je bila v Ljubljani konec novembra najnižja temperatura cele zime, to se pravi, sledeči meseci december, januar in februar niso imeli no-

Škofie pred sodiščem

Stara tožba vrhbosanskega nadbiskupa dr. Šarića in ljubljanskega škofa dr. Jegliča zoper dr. Birso, urednika »Slovenskega Naroda«. — Delna obsodba, delna oprostitna sodba, ker je uspel dokaz resnice!

Včeraj je v »Škofovski pravici« izšla zanimiva sodba, ki osvetljuje marsikatero važne dogodke.

Dne 8. avgusta l. 1925. so »Službene Novine« objavile novi tiskovni zakon, zoper katerega so baš klerikalci nastopali najostreje. Še preden so »S. N.« dospelo v Ljubljano, je »Slov. Narod« dne 10. 8. 1925 objavil uvodnik z naslovom:

»Intrige jugoslovenskih škofov«.

O predmetu, ki je bil baš v ospredju zanimanja naše javnosti. Prav takrat so se namreč razbila pogajanja med našo vlado in Vatikanom za sklenitev konkordata in obenem uvedbo narodnega jezika kot fakultativnega liturgičnega jezika. O vzrokih, zakaj so se pogajanja razbila, je pisalo malo, celokupno novništvo Jugoslavije, in eden takratnih vatikanskih delegatov naše vlade, bivši minister ver in narodni poslanec dr. Vojislav Janjić je objavil v beograjskem »Vremenu« intervju, ki je vzbudil občo pozornost in energično obsodbo klerikalcev — kaj v tem intervju je dr. Janjić razkril postopanje jugoslovenskih škofov v Rimu. Uvodnik »Slovenskega naroda« je posnel bistvene trditve iz Janjićevega intervjuja in dodal nekaj svojih sklepov. Značilno je da ni nobenega lista noben škof tožil.

zlasti ni nikdo imel poguma tožiti »Vremenu« niti dr. Janjića, pa tudi nikogar drugega. Le zoper »Slov. Narod« sta dne 21. 9. 1925. vložila dr. Šarić in dr. Jeglič skupno tožbo Zakaj ravno v Ljubljani in baš samo zoper »Slov. Narod« ne pa zoper one liste, ki so pred njim opetovano objavili iste informacije? To pač ni težko uganiti.

Pravdanje se je vlečlo prav dolgo. Toženi urednik je nastopil

obširen dokaz resnice.

in sicer z zaslišanjem cele vrste prič, ki so imeli neposrednega opravka s pogajanj in ki so si ogledali delovanje naših škofov od blizu, v kolikor je to bilo po naravi stvari same sploh mogoče.

Kot priče za resničnost urednikovih navedb sta bila v prvi vrsti ponudena delegata naše vlade, našim rimski poslanik dr. Smodič in poseben delegat dr. Janjić, dalje vatikanski državni tajnik za zunanje zadeve kardinal Duca Borgoncini in takratni direktor sv. jeronimskega zavoda msgr. Blassotto dalje načelnik v našem ministruveru dr. Lanović in še nekatere druge priče. V dokaz so se ponudila tudi poročila naše delegacije ministrstva inostranih del. Sodisce je moralo po uradniški zakonu zaprositi potom ministrstva pravde ministrstvo inostranih del in ministrstvo ver da oprostita svoje uradnike dolžnosti čuvanja službene tajnosti, da da akte na razpolago in nudi pravno pomoč za zaslišanje vatikanskih prič. Ministrstvo inostranih del pa je iz razumljivih razlogov, namreč da čuva absolutno tajnost diplomatskih razgovorov, odklonilo vse te predloge in ni hotelo nuditi pravne pomoči niti za inozemske priče, niti ni dalo spisov na razpolago, niti ni razrešilo svojih delegatov in uradnikov službene tajne, tako da je toženi urednik bil na ta način ob najvažnejši in najtežje dokazila. Moral si je pomagati s tem, da je pravčasno predložil dokaz po prepisu avtentičnega poročila delegatov da je ponudil dokaz po pričah o avtentičnosti dr. Janjićevega intervjuja in končno kot glavni dokaz, ki mu je še ostal na razpolago, po pričah dr. G. Žerjavi in dr. M. Brezgarju, za okolnost, da je prvi za vse vsebinsko dokaznega materiala avtentično izvedel kot narodni poslanec od naših delegatov, drugi pa da je svoj prepis posnel po izvirnem poročilu.

Končno je prišlo do glavne razprave 12. marca 1927 na kateri je obtoženec vztrajal na neposredni ustmeni predložitvi preostalega mu edinega in glavnega dokaza. Ljubljansko deželno sodišče pa je smatralo ta dokaz za nepotreben, češ, da bi prič itak ne mogli povedati nič drugega, kakor sta izpovedali pri zaslišanju v preiskavi. Tako je obtoženemu uredniku hila odvzeta zadnja obrambna možnost. Ker ni bil uveden prav noben histven dokaz, le sodisce takrat obtoženega urednika spoznalo krivim prekršku klevete potom tiska z ozirom na vse navedbe vlogovanega članka in obsodilo urednika na mesec dni zapora, 5000 Din demarne kazni in ravno toliko odškodnine.

Zoper to sodbo je obtoženec vložil pritožbo ničnost na najvišje sodišče, katero je že v nekaj dneh pritožbi ugodilo in izreklo, da je podana ničnost, ker sodišče ni zaslišalo tudi onih prič, ki ne potrebujejo ministrske odveze, in je s tem kršilo temeljno načelo obrambe. O tej kasacijski sodbi smo svojčasno obširno poročali.

Ljubljansko deželno sodišče je razpisalo novo glavno razpravo, ki se je vršila včeraj in je trajala od pol 9. zjutraj do 2. popoldne. V smislu zakona je mesto prejšnjega senata (z vs. Mladiča) nastopil nov senat, kojemu je predsedoval z. ss. Avsac, votniti pa so bili gg. vs. dr. Kaiser, ss. dr. Kraj in s. Velušček. Škofovska tožitelja je zopet zastopal odv. dr. Breč, prisonega obtoženca dr. Birso pa odv. dr. Knaflič. Predlale so se izpovedbe raznih jugoslovenskih škofov. Te izpovedbe so prav zanimive. Vsi škofje so namreč izpovedali tako rekoč po enem kopitu, in so v glavnem bili izpovedali svoja mnenja in iz izpovedi o delstvih pa so skoraj stereotipno izpovedali, da jim niso znana vsi so v glavnem naglašali, da so za uvedbo glagolice, da pa se niso spuščali v razpravo o sv. jeronimskem zavodu, ker je Vatikan v tem vprašanju neoposredljiv in smatra ta zavod za svoj, o glavem vprašanju, v kakšni zvezi sta konkordati in uvedba glagolice, se niso mnogo izjavljali. Jasnost, za kaj prav za prav gre, je prinesla šele

izpovedba z. dr. Žerjavi:

Iz stenografskega zapisnika obširne izpovedbe posnemamo le, kar je bistveno. Svedok je bil l. 1925. minister in se je posebej zanimal za instrukcije delegatom. Po padcu kabineta se je slučajno sestel na ljubljanski postaji z dr. Janjićem ki se je pravkar vračal iz Rima. Ta mu je povedal, da so pogajanja izprva potekala ugodno, do prihoda našega episkopata v Rim. Takrat pa je nenkrat prišel preokret. Naši škofje so pripovedovali Vatikanu, da katoličani niso enako tretirani v Jugoslaviji, kakor drugi, in da je celo cerkveno premoženje sekvestrirano! To so vatikanski delegati povedali našim, sklicujoč se na navedbe škofov. S trdom se je naši delegaciji posrečilo pobiti krive navedbe škofov in obrazložiti, da ne gre za sekvester premoženja, marveč za nalaganja denarja cerkvenih institucij brez razlike konfesije v državni hišpotekarni banki, — kar je sicer pomneje bilo sistirano v »prelaznim nariadenjima«.

Nastop škofov je bil takšen, da je kardinal Vanutelli povedal našim delegatom: »Vsi škofje so nasprotniki vaše države!«

Od drugih podrobnosti je zanimivo: Nadškof dr. Šarić je nekoli pri vstopu v vestibul sv. jeronimskega zavoda zagledal sliko našega kralja, ter izjavil, da ta slika tu ni umestna, kakar ga je direktor zavoda msgr. Blassotto zavrnil, da je slika tu na izrecno željo papeža. To je imenovani msgr. officialno javil našemu poslaniku dr. Smodiču. Glavno pa je zadržanje škofov v vprašanju

konkordata in glagolice.

Stališče naše vlade je bilo v nasprotju s nekdanjim »biskupskim načrtom« (t. l. starejšim vladnim s pomočjo treh škofov izdelanim načrtom konkordata, ki je uvedbo glagolice predvidevali kot »konkordatne pogodbe«), — da se sedaj od tega odustane in da se konkordatska pogajanja v širšem pomenu besede razdele na dva dela. Eno je konkordati v ožjem smislu pogodba med kraljevino in Vatikanom. Drugo pa je enostranski vatikanski akt, s katerim papež izreče, da se uvede narodni jezik kot liturgični jezik fakultativno. Razume se seveda, da se prva dvostranska pogodba podpisuje le, če se obenem doseže med strankama obvezen sporazum, po katerem bo papež potem istočasno s podpisom konkordata izdal svoj — formalno enostranski — akt o uvedbi glagolice. To so seveda škofje — po lasnem pričevanju — vedeli. Kljub temu pa so v neki predodbi Vatikanu med drugimi svojimi zahtevami proti koncu spisa v posebni točki izrekli tudi zahtevo, da bodi uvedba glagolice oziroma narodnega jezika zgolj notranja zadeva cerkve, a da se naše države snih ne tče.

Naši delegati niso verjeli, da je takšno stališče škofov silno mogoče, zato so jim vatikanski delegati ponudili doletno listnato Društvo dan na so naši delegati vatikanskim pokazali »biskupski načrt«, — sedaj so bili presenečeni vatikanski delegati. Posledica tega obnašanja naših škofov pa je bila, da so se pozaljanja prekinila, brezupna.

Nato je še g. dr. Brezgar kot priča obrazložil in potrdil, da je napravil prepis poročila po originalnem poročilu delegatov v ministrstvu, tako da je prepis resničen.

Sledeči so še razni dokazni predmeti, kontraverze obeh zastopnikov, posvetovanje senata o dokaznih predmetih ki so bili zavrnjeni in končni plačoveri obeh zastopnikov. Po daljšem posvetovanju je senat proglasil

sodbo,

da je obtoženi urednik kriv klevete zaradi objave onih odtiskov članka, kjer je rečeno, da so vodili (škofje) željo konfiskacije, deloma anonimno, blatihi naše vlade, bes proti pravoslavim hvalskan katoliških množic proti beograjskim vladam in uretenim mermer v državi, avstrijski mentalitet, — ker v teh točkah ni bil dovoljen dokaz resnice in se obtoženec obrnil na 14 dni zapora, 2500 Din kazni, 2500 Din odškodnine in objavo sodbe, —

oprosti pa se

Domače vesti

* Prvi slovenski inženjer ladjedelstva na zagrebški tehniki. Na tehnični visoki šoli v Zagrebu je diplomiral za inženjerja ladjedelstva g. Milan Pulko, bivši predsednik JAD Triglava. To je prvi slovenski inženjer, omenjen stroke, ki je diplomiral na domačem zavodu. Iskreno čestitamo!

* Prvo večje delo o umetnem obrtu v naši državi. V oficijelnih trgovskih krogih je pri nas ime gospoda Jaše Orgaševića zelo znano, ker je ta gospod zelo vnet zagovornik domače industrije, marljiv propagator za tujski promet in izvrsten poznavalec naših gospodarskih razmer. Kakor lep spomin na svetovno razstavo dekorativne umetnosti v Parizu, kjer se je naša država imenovala postavila je napisal knjigo »Umetni obrt« kjer nam daje na 148. straneh, med katerimi je okoli 60 slik, lep pregled skoraj vseh panog umetnih in domačih obrtov pri nas in nam odkriva popolnoma neznane vire raznih proizvodov, ki smo jih bili vajeni do sedaj kupovati večinoma v inozemstvu. Iz knjige izvem poleg raznih zanimivih podatkov tudi stvarno kritiko dekorativne razstave v Parizu, ki nam je prinesla lep moralen uspeh, zaradi slabe organizacije pa skoraj nobenih materialnih koristi. Slovenski del je obdelan precej pregledno in prepričljivo smo, da marsikateri umetnik, podjetnik in obrtnik še ni prečital te zanimive knjige, ki govori tudi o njem in njegovem podjetju. 35 podjetij raznih strok v Sloveniji najdemo v knjigi. Skoraj malo premalo pa je obdelano naše čipkarstvo, ki je najbolj organiziran in razširjen domači obrt v naši kraljevini. No, pa tudi temu ni zamere, kajti zbiranje materiala je dalo ogromnega posla. To je prvo večje delo, ki govori o umetnem obrtu v naši državi. Zato je potrebno, da se seznanijo z vsebino knjige vsi tisti, ki imajo posrednega ali neposrednega posla z umetnim obrtom. Knjiga je izšla v zalozi Jugoslovenskega Lloydja v Zagrebu.

* Uradne ure v področju ministrstva pošte. Minister pošte in brzojava je odredil, da traja odslej delavni čas v pisarnah ministrstva in v pisarnah direktorijev do 30. aprila ob delavnikih od 7.30 do 14. in ob sobotah od 7.30 do 13. ure v času od 1. maja do 15. septembra pa od 7. do 13.30, ob sobotah od 7. do 13. ure. Ob nedeljah in državnih praznikih se ne uraduje. Stranke se sprejemajo ob delavnikih od 9. do 11. ure.

* Naši v Ameriki. »Slovenski Sokole« v Clevelandu je dne 30. oktobra letos proslavil tridesetletnico svojega obstoja. Nekako pred petindesetimi leti so se naselili v Clevelandu prvi Slovenci. Število naših priseljencev je trajno naraščalo in danes šteje slovenska naselbina v Clevelandu nad 35.000 članov. Leta 1897. so naši clevelandski rojaki že ustanovili sokolsko društvo »Slovenski Sokol«. Prvi je sprožil idejo ustanovitve »Sokola« g. Anton Klinc, ki se je pozneje vrnil v staro domovino in živi še danes na Dolenskem. Krekpo so ga v tej ideji podpirali clevelandski javni notar Fran Rus, Anton Jalovec, Mike Luknar in Anton Tisler. Poleg telovadbe je »Sokol« gojil tudi petje pod vodstvom pokojnega Ivana Zormana ter dramatik, za katero si je g. Josip Kalan pridobil mnogo zaslug. Dne 30. oktobra je »Slovenski Sokol« proslavil tridesetletnico svojega uspešnega delovanja v clevelandskem slovenskem narodnem domu.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl v nežni mladosti 6 let Vladko Juran, sinček nadgometra Leopolda Jurana. Pogreb se bo vršil danes ob 14. uri iz mrtnice splošne bolnice na pokopališču sv. Križa. Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje.

* Važno za točilce alkoholnih pič. V smislu obstoječih predpisov na sedežu finančnega okrajnega ravnateljstva v Mariboru poslovala v času od 2. do 15. decembra t. l. komisija za odmero točilne takse za triletno dobo 1928/1930 za vse one kraje, ki spadajo v območje imenovanega ravnateljstva. K tej komisiji se pritegnejo tudi zastopniki točilcev in sicer: pri ocenjevanju gostilničarjev in kavarnarjev po en izvoljen predstavnik gostilničarske in kavarniške zadruge v Mariboru; pri ocenjevanju točilcev na debelo, po en točilec na debelo iz Maribora; če pa se razvrščajo točilci po 4. prip. kt. p. 62 t. z. (točilci na stojiče goste in čez ulico), eden izmed teh točilcev iz območja fin. ravnateljstva, ki ga izvolijo ostali taki točilci. Točilec, odrejen za člana komisije, mora imeti overjeno pooblastilo. Ako ta pooblaščenec točilcev na odrejeni dan ne bi prišel na poslovanje v komisijo, se izvrši razvrstitev in ocena točilcev tudi brez njega. Zastopniki točilcev ne pripada za poslovanje v komisiji nikakršna odškodnina. Eventualna navodila za izvolitve zastopnikov ter dan, kdaj se bodo ocenjevali točilci posameznih občin, se izvedo pri pristojni okrajni upravi fin. kontrole.

Za Miklavža

otroški in ženski predpasniki, beli, barvasti in iz klota, kakor tudi dekleške obleke, bluze, damske obleke — nudi v največji izbiri trdka BELIHAR & VELEPIČ, Ljubljana, Mestni trg 13.

* Trgovski koledar za L. 1928 je izšel. Je to zelo lepo in platno vezana knjižica, ki jo je uredil g. Franc Zelenik, založil pa je koledar Trgovsko društvo Merkur za Slovenijo v Ljubljani. Stane koledar s poštno vred Din 15 za izvod. — Kakor druga leta, je tudi letos vsebina koledarja zelo pestra in poučna. Za detaljno trgovino je priročeno praktično knjigovodstvo, za splošno uporabo pa: Lestvica za dohodnino, Davek za službene prejemke privatnih nameščenec, računanje obresti in dobička. Kako se izračuna kubična mera okroglih debel ali klad. Razmerje med živo težo in tezo zaklane živali. Maksimale tarife živočkov v Ljubljani in Mariboru. Poštno

pristojbine, kolkovine itd. Poleg tega obsega koledar obširno razpravo o »Pomenu in vlogi trgovca v narodnem gospodarstvu«. Koledar je splošno važnost, posebno pa ga priporočamo trgovcem in trgovskim nameščencem. Naroča se pri »Trgovskem društvu Merkur«, Ljubljana.

* O Ivanu Hoberdancu nam je poslal ugledni slovstvenik g. prof. Ivan Koštič naslednje pojasnilo: V sobotni številki »Jutra« (str. 5) je proglasil g. prof. dr. Pivko onega Ivana Hoberdancu, ki ga je poslala l. 1527. kraljica Marija z diplom. nalogo k Jovanu Nenadu, Slovencu. To pa je nemogoče. Hammer-Purgstall (»Gesch. des osman. Reiches«, 2. izd. II. zv., 1834. str. 65) poroča, da je bil Hoberdanc ali Hoberdansk iz Szalatkoka (sev. od Pečuha). Isto piše Zinkelsen (»Gesch. des osm. Reiches«, 1840) in Parapat (»Turski boji v 15. in 16. veku«, v »Letopisu Mat. Slovenske«, 1871, str. 113.) Severno od Pečuha pa niso nikdar prebivali Slovenci, pač pa so tam doma Madžari in Nemci. Simon Rutar je imel Hoberdanc za (južno)osrškega Nemca, ker je priimek nemški: Habertanz = Reigentanz, t. j. kolo, raj. To sicer ni povsem gotovo; gotovo pa je, da nikoli niso bili Slovenci naseljeni blizu Szalatkoka in da na Slovenskem ni našli priimka Hoberdanc(e).

Miklavž naj nosi

v hiše prijateljev narave tudi razveseljiva in koristna darila, kakor: specialne gojzarske, fine lovške in sportne čevlje, smuške čevlje. To bo veselje! — Dobi se jih samo pri J. BRAJER, Breg. št. 1, Ljubljana.

* Nova lekarna v Radečah. Minister za narodno zdravje je koncesijo in osebno pravico za otvoritev civilne lekarne v Radečah pri Zidanem mostu podelil mag. pharm. Mirku Hočevanju v Mariboru kot edinemu kandidatu.

* Ptujski promet na našem Primorju. Po statističnih podatkih ministrstva za trgovino in industrijo je tekom letošnje sezone posetilo naše primorske kraje 66.719 oseb, med temi 23.347 domačih, 6389 Čehoslovakov, 4802 Avstrijcev, 3322 Nemcev, 829 Angležev. Največ tujcev je bilo v Dubrovniku in Splitu. Na posamezne kraje našega Primorja odpade v okroglem številu: Dubrovnik 27.000, Split 20.000, Šibenik 4786, Trogir 4600, Makarska 2550, Hvar 2110, Korčula 212, Selce 394, Cavtat 540, Kaštel pri Splitu 912, Petrovac Supetar 440 in Bol 264.

* Pomorska nesreča pri Hvaru. Hvarski lesni trgovci so prošli ponedeljek odpravili z otoka Hvara za Makarsko ladjo, otvoreno z lesom. Na ladji je bilo pet potnikov. Na odprtem morju je ladja zalotila silna nevihta, ki je ladjo prevrnila. Naslednjega dne so našli ladjo prevrnjeno, a brez potnikov. Poizvedovanja za pogrešenci so ostala brez uspeha.

* Železniška nesreča pri Vinkovcih. Pri Priglavici-Sv. Ivanu se je, kakor poročajo iz Vinkovcev, pripetila v petek zvečer železniška nesreča. Mešani vlak štev. 546 je pri izhodu iz postaje naletel na tovorni vlak, pri čemer so štirje vagoni skočili s tira. Promet je bil ustanovljen od sedmih zvečer do ene zjutraj. Osební promet se je vršil s prestopanjem.

Izbirajte

vedno v najkrajšem izbori Puloverjev, volnenih vest, leंबरčkov, finih flornogavic, trikot in usnjenih rokavic pri trdki FRAN LUKIČ, Stritarjeva ul. 9.

* Smrtna obsodba v Mostaru. Pred okroglnim sodiščem v Mostaru je bila v petek zvečer končana senzacionalna sodna obravnava proti Spasolu in Jovanu Kisiću, rodnom iz Bileče, ki sta bila obtožena, da sta dne 5. aprila letos na lokav način zvalila v Sumo 15 letnega dijaka Milovana Vojnovića, kjer ga je Spasolo zaklal »kakor lajnje«. Zločin je odkril policijski pes Obtoženca sta trdovratno tajila, priče pa so potrdile, in vse okolnosti so govorile za to, da sta obtožena izvršila grozen čin. Sodišče je Spasolo Kisića obsodilo na smrt, njegovega brata Jovana pa na osem let težke ječe. Zagovornik obtožencev je prijavil ničnostno pritožbo.

* Pri železničnih težavah. gorečici. pomankljivem občutku gladi, zabasanju črevesa, tesnobi, tresenju udov pomanjkanju spomina povzroči kupica prirodne grenčice »Franz-Josef« pri vsaki starosti in spolu točno poživljenje oslabele prebave. Zdravniška poročila iz vročih dežel slave vodo »Franz-Josef« za važen pripomoček tudi proti grizi ter obolenosti želodca. ki nastopijo kot posledice mrzlice. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* Sedaj je čas, da si zagotovite prihodnje leto obilo sadja. Skopite za Arborinod, ki ga proizvaja trdka Chemotechna, Ljubljana. Mestni trg 10.

Žrebanje loterije

društva »Trgovske akademije« v Ljubljani se je na željo številnih naročnikov sreč, ki so zamudili termin 27. oktobra

preložilo nepreklicno na 5. december.

Prodaja sreč v trafikah, trgovinah in zadnji rok za plačilo do 1. decembra. Pri društvu naročene sreče se pošiljajo naročnikom samo proti plačilu. Srečka 10.— Din. dobitkov 885 od 50.— do 100.000.— Din.

* Novinarske srečke dobe preprodajalc proti 10% proviziji, istotako dobe kupci pri odjemu 10 komadov 1 brezplačno pri M. Kavčiču, bančna poslovalnica, Ljubljana, Kongresni trg 9.

* Vaše čipke bodo trajale dvakrat tako dolgo, ako jih perete v raztopini milnih lus »Labod«. Namočite nogavice v topli raztopini »Laboda« in pregnetite jih nekolikokrat, potem pa izperite z vodo. — Svila, nogavice in čipke ostanjo kakor nove.

* Tkanina »Eternum«, glavna zaloga za Jugoslavijo, pri J. M. d. v. d. manufaktura, Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 7.

* Volno, bombaž za strojno pletenje in ročna dela dobiti po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Start trg 12, in Zidovska ulica št. 4.

* Velika izbira volnenih jopic, puloverjev vsakovrstnih bluz, perila, kravati, vezenin in nogavic, rokavic ter zimskega perila oroporoča po izredno nizkih cenah Ignacij Zargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

* Obleke kemično čistijo in plisira tovarna JOS REICH

Ko smo doznali za pravo ime slavopjeve »Peekatete«, smo mu poslali glasom zvezne kitič kot nagrado za priobčene verz nekat naših testenin. Seveda zahvala od njega ni izostala, eva jo:

Hvala Vam za testenine;
še imam po njih skomine.
Kadar pel bom še kuplete,
mislim bom na

Da so naše testenine »PEKATETE« brez ugovora najbolje in najokusnejše, dokazuje ta slavospev, ki je v reklamo za našo tovarno in bil obenem v zabavo vsem prijateljem in ljubiteljem »PEKATETE«.

Končno besedo na igrarijo pač naši cenjenim odjemalcem, ki nas z naročili še sedaj pridno zaposlujejo.

TOVARNA TESTENIN »PEKATETE«, Ljubljana.

Iz Ljubljane

* Predavanje o Norveški in smučarstvu ki se bo vršilo v sredo v veliki dvorani hotela Union bo izredno zanimivo. Predavatelj inž. Thorleif Tunold Hansen je odlična sportna osebnost in enako poznan v sred. Evropi kakor tudi na Norveškem. Sam slovi kot prvovrsten poznavelec smučarstva v nordijskih državah in v ostali Evropi. Po svojem triletnem delovanju na Češkem vsakem motri smučarstvo v srednji Evropi mnogo pravilneje kakor je to običajno na Norveškem. Zato bo lahko podal točno in pravilno sliko o razvoju smučarstva, o posebnostih posameznih narodov, predvsem nordijskih, v smučarstvu, ki je tam na severu izredno važen faktor v življenju. Inž. Hansen je tudi poznan kot najboljši graditelj skakalnic, ker je ravno dokončal na Norveškem največjo skakalnico Norveške, ki bo dopuščala skoke do 60 m. Monakovski »Winter« je celo poročal v svoji zadnji številki, da so ga hoteli Norvežani poslati v Šviclo, da pregleda in korigira olimpijsko skakalnico. Predprodaja vstopnic v trgovini Gorec.

* Božična razstava umetnin v Jakopičevem paviljonu. Na razna vprašanja o načinu prireditve, odnosno prodaje umetnin in umetnobočnih izdelkov na božični razstavi v Jakopičevem paviljonu podaja prireditelj naslednja pooblastila: Razstava je zamišljena predvsem kot prodajna razstava umetnin in umetnobočnih izdelkov, to je vsakovrstnih del sodobnih in preminulih umetnikov, odnosno mojstrov. Pri tem lahko vsakdo, ki je v posesti kake umetnine, to je slike ali kipa, odnosno umetnobočnega izdelka, manjše izmere, na primer vaze, ure, skrinje, narodne noše itd. te nudi na božični razstavi prodaji. Sodelovanje se oblikuje naši poznani umetniki, ki bodo nudili občinstvu za Miklavža. Božič in Novo leto po ugodni ceni izbrane umetne manjših izmer, to je oljate slike, akvarele, grafična dela ter manjšo plastiko. Izbira bo tudi v keramičnih izdelkih in vezeninah, ki jih nudita naši domači obrtni šoli tako keramična kakor ženska obrtna šola. Zastopane bodo tudi antikvitete manjših izmer, tako da bo imel kurec bogato in pestro izbiro.

* Vsem gospodom

ki žele obleko po najnovejšem kroju, se priporoča pravkar otvorjeni prvovrstni modni atelje JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1 V zalogi največja izbira ženskega in moškega sukna

* Manifestacijsko zborovanje privatnih nameščenec za osemurni delavnik. Pomočniki zbor gremija in Društvo trgovskih in industrijskih nameščenec v Ljubljani sklicujeta za torek dne 22. novembra t. l. ob 8. zvečer v veliko dvorano Mestnega doma veliko manifestacijsko zborovanje vseh zasebnih, posebno pa trgovskih nameščenec. Tovariši, tovarišice! Po dolgem trudu več let se približuje vprašanje osemurnega delavnika k svojemu rešitvi. Že v prihodnjih dneh bo prejel veliki župan odgovor obrtne oblasti in bo izdal odlok o osemurnem delavniku. Ne pustimo, da izostanejo blagodatni osemurniki katerikoli stroki. Vsi solidno manifestirajmo zanj. Največja nevarnost: preti trgovskim sotrudiškom specerijske stroke. Čas preizkušnje je tukaj. Govore naši priznani socialni politiki in strokovnjaki: Oblastni poslanec Ivan Tavčar o osemurniku, dr. Joža Bohlinjec o bolniškem, dr. Obersnel o pokolnikem vprašanju in drugi. Vsem na svidenje! — Pomočniki zbor gremija trgovcev v Ljubljani. — Društvo trgovskih in industrijskih nameščenec v Ljubljani.

* Merkurjevi učni tečaj za srbohrvaščino, italijanščino, knjigovodstvo in slovensko ter nemško stenografijo se otvorijo s ponedeljkom 21. novembra. Zanimje nove prijave še v ponedeljek 21. t. m. od 12. do 1. ure popoldne in od 6. do 7. ure zvečer v društveni pisarni, Gradišče 17.1. — Odbor.

* Odbornice »Kola jugoslovenskih sesterc« v Ljubljani, Mostah in Stepanji vasi bodo nabirale tudi letos za božično obdaritev ubožne žolske mladine. Opozorjamo občinstvo, da daruje le onim nabiralkam, ki bodo imele na nabirahni polah poleg društvenih žigov tudi podpis predsednice in tajnice. Iskreno prosimo, da bi tudi letos občinstvo rade volje prispevalo v ta plemeniti namen.

* Pevsko društvo Ljubljanski Zvon ima v nedeljo, dne 27. t. m. ob 11. dop. v društvenih prostorih (Gajeva ulica 2) izredni obč. zbor. Dnevni red Volitev nadzorstva in izpolnitve odbora.

* Predavanje prosvetnega odseka, Delavske zbornice o letalstvu se v ponedeljek 21. t. m. ne bo vršilo, ker so v dvorani izpliti zavarovalnih nameščenec.

* Društvo konservatoristov priredi v ponedeljek, 21. t. m. predavanje, na katerem bo govoril skladatelj prof. Sl. Osterc o »četrtonskem sistemu«. Vsi prijatelji glasbe so vabljeni k zanimivemu predavanju, ki se bo vršilo ob 18.15 zvečer v dvorani Glasbene Matice.

Velika inventurna prodaja

NAJNIZJE CENE!
in še 20% popusta pri vsem blagu.
Velika izbira za moške ter damske kostume in plašče.

Manufaktura JOS. SNOJ, Ljubljana, Prešernova 3.

* Člane orkestralnega društva Glasbene Matice vabimo, da se sigurno polnoštevno udeležijo vaje s polnim orkestrom, v torek dne 22. t. m. Sodelujejo tudi godbeniki Dravske divizijske oblasti. — Odbor.

* Danes po 8. pred 9. in po 9. maši se bodo pobirali pred cerkvami prostovoljni prispevki v korist Jugoslovenske Matice.

* Tovarišem Jadranom! Jutri v ponedeljek se bo vršil v društvenih prostorih izredni obč. zbor z zelo važnim dnevnim redom, ki je razviden iz oglasa na društveni deski. Pričakujemo polnoštevno udeležbo! Rev. odbor.

* »V snežnem vrtincu« — reduta smučarjev v korist olimpijskega fonda JZSS bo v veliki dvorani in treh stranskih prostorih hotela »Union« dne 5. januarja. »V snežnem vrtincu« bo zabava originalna in svojevrstna kakor je Ljubljana še ni imela. Zapomnite si datum in kraj!

OBLAČILA

tvrdke J. Matek

LJUBI JANA Aleksandrova 12

so najboljše in nalcenejša.

* Zadnji dnevi Pompejev. Danes ob 11. popoldne predvaja ZKD v prostorih kina Matice gradivo iz zgodovinskih vefilov posnet po svetovno znanemu romanu L. Balwera. Včerajšnja predstava je docela napnila prostorno dvorano kina Matice in navzoči gledalci so z zanimanjem sledili prelepim scenam tega filmskega umotvora. Naj nikdo ne zamudi ogledati si današnjega spored ZKD, ki se ponavlja še jutri ob 14.30. Dijaštvo in žolska mladina ima pri predstavi v ponedeljek poseben popust na vseh sedežih.

* Dobrodelni koncert. Ker namerava društvo Skrb za mladino v Ljubljani zgraditi na kupljeni parceli v Aleksandrovem na otoku Krku za revno in bolno deco »Dečji dom« priredi to društvo v soboto dne 3. decembra tega leta v prid tej zgradbi koncert, po koncertu pa se vrši prosta zabava. Vse Ljubljance, ki posejajo vsako leto Aleksandrovo in vse prijatelje mladine vabimo na to našo prireditev. Kraški peršut, črno aleksandrovo vino, morske ribe in drugo se bo dobilo na ta večer. Natančni spored bo razviden iz lepakov. Odbor najviljudneje vabi cenjeno občinstvo na to dobrodelno prireditev. — Odbor.

* Lutkovo gledališče na Taboru. Lutkovo gledališče Sokola I. na Taboru igra v nedeljo dne 20. novembra ob 4. popoldne igro »Gasperček, dvorni zdravnik«. Igrica, prevod iz češčine, je lokalizirana na naše razmere in je polna veselih in tragikomčnih prizorov, ki so za deco silno zanimivi, pa tudi poučna tendenca je zastopana v igri. Predstava bo v zgornji desni dvorani. Vhod pri glavnih vratih. Vstopnine ni, prostovolni prispevki se hvaležno sprejemajo.

Le zdrava koža je lepa.

Nihče se ne ozira na venečo rožo. Krasota svežih rož se primerja lepoti polti in zdravi koži. Negujte jo z Nivea-cremo, ki je snežno bela in ima prijetno dišeči vonj.

Nivea-crema.

* Nedeljske popoldanske družabne plesne vaje v veliki dvorani »Kazine« ob 4. pop. nudijo najugodnejšo priliko prirediti se vseh letošnjih plesov ter služijo obenem v prijetno zabavo in razvedrilo. Začetniki-če vabljeni že ob 3. pop. v svrhu teoretičnega pouka. »Večerni plesni tečaj« — periekcije g. Jenka se pa vrše vsako sredo ob 8. zveč. v levi spodnji dvorani hotela »Union«. Posebne plesne ure za posameznike in družbe daje g. Jenko v I. nadst. kavarni »Emona«.

* Plesna vaja računskih uradnikov se bo vršila v tem tednu izjemoma na verandi hotela Union in sicer v torek 22. novembra in ne v sredo 23. novembra kakor je bilo prvotno naznanjeno. — Odbor.

* Miklavžev večer Sokola II. Sokol Ljubljana II. priredi v nedeljo 4. decembra Miklavžev večer v dvorani Kazine. Za mladino ob 16. uri; za odrasle ob 20. uri. Popoldne ni vstopnine, zvečer pa za nečlane 10 Din, za člane proti legitimaciji 8 Din, za družine 3 osebe 25 Din.

* Sleparski obiskovalec trgovcev. Z ozirom na članek pod tem naslovom v četrkovni številki »Jutra« nam sporoča g. Iv. Jazbinšek, delavec, stanujoč v Kolzeju, da ni identičen z onim Ivanom Jazbinškom, ki je izvršil v Celju in okolici več goljufij.

* Drobnja policijska kronika. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji naslednji dogodki: 1. tatvina sani, 1. tatvina nahrbit nika, 1. prestopok javnega pohujšanja, 1. telesna poškodba, 1. prestopok pijanosti in razgrajanja, 1. prestopok nedostojnega vedenja. 1. prestopok zlagajevnih predpisov in 4 prestopki cestnega policijskega reda. Policija je v petek prišla v celem 19 beršev ter 2 osebi zaradi nedostojnega vedenja.

* Tatvina, pretep in kri. V neki mesarski delavnici v Florjanski ulici je pošteni hlapec Jože včeraj zapazil, da mesarski pomočnik Nace reže od prašiča večji kos mesa, ki ga je namenil na gospodarstvo kožo bogzna komu. Fant je šel ter stvar prijavil gospodarju. Ta pa je Naceta pozval na odgovor, kar je Naceta strašno jezilo tudi še potem, ko je bila stvar že urejena. V svojem srdu se je spravil nad Jožeta ter ga vrzel iz mesnice. Ko pa se je Jože zopet vrnil, je Nacetu kriš še bolj vzkipela. Pograbil je oster mesarski nož ter v kratkem boju prerezal Jožetu roko. Villa se je kri in Jože je moral žurno k zdravniku, ki ga je po zaslišanem obvezanju poslal v bolnico, kjer se nahaja še sedaj. Po nasilnega Naceta sta kmalu prišla dva stražnika ter ga tirala na stražnico, končno pa bodo obračunali z njim na sodišču.

Kurja očesa ozdravite samo če kupite čevlje

»The Ideal«
k jih prodaja
JIRKA ERZIN
Kolodvorska ulica šte. 28.

* Adijo nahrbtniki! Delavec na opekaru na Brdu Ivan Rus iz Podutika je imel v petek popoldne opravka na Glincih. Zglašil se je v Tribučevi pisarni ter je kolo, na katerem je imel pritrjen v papir zaviti nov nahrbtnik zapeljal v vežo in stopil v pisarno. Tamkaj se je pomudil samo nekaj minut. Vrnivši se v vežo je kolo sicer našel na mestu nahrbtnik pa je že zmanjkalo. Rusa je opazoval brčkone kak mal tatč, ki jih kar mrgoli zlasti po predmetjih. Prav za prav je imel oskudovane izredno srečo, da ni tat zasedel tudi kolesa. Zato se ima brčkone zahvaliti ne toliko tatčevi obzirnosti ka-

Ne ubijajte si dolgo glave, nego t. koj iščite

ALADDIN

čudotvorno svetiljko, ki jo dobite zastonj

ako se požurite, in prav zato morate:

- I. Spoznati velike koristi te svetiljke in sicer:
1. Kakor aneg bela svetloba za 80 sveč.
2. Liter petrolej: pri 16 ur.
3. Gori brez dima, duha in saj.
4. Deluje brez vžigavanja zrak ali da bi se prej r. rala zagreti.
5. Je zajamčeno varna pred ognjem ali eksplozijo.
- II. Ta kupon izpolniti in takoj poslati nam.

Tu odstrizite!

Jugost. Gen. zastupstva Aladin Barzel d.d. Subotica

P. pisanai želi zastonj i svetiljko Aladin.

Ime in priimek:

Telen adres:

kor okolnosti, da tatit še ne sme izdati kolesa.

— Ukrajene sanj. Ko nastopa zima z njo sneg, se primerjajo tudi take tatvine. Trgovci Matko Arko na Pogačarjevem trgu je v reklamne svrhe postavil tik vrst pred trgovino male enosedelne 100 Din vredne sanjke. Te sanjke pa so tako mikale neznanega, da sport navdušenega tatitca, da jih je v petek zjutraj v ugodnem trenutku zadel na ramice in z njimi neznano kam tagliti.

NE MUCITE VASE DECE Z RIBJIM OLJEM dajte ji «JEMALT», ki radi vsebuje sladkobe posejane veliko hranilno vrednost, je lahko prebavljiv ter pospešuje tek. — Dobite ga v lekarnah in drogerijah.

— Zgubili se je briljantni uhan s 3 briljanti, in sicer na poti od Rimske ceste do pošte, od tam do Židovske ulice odnoso do kniga Matice. Pošten najditelj naj ga proti nagradi odda na naslov prof. Burjan, Rimska cesta 18.

— Na «Modni šafanki» Atene se je izgubilo: bela šafanka ter okrogla, črna doza za puder. Najditelj se naproša, da blagovolijo najdene predmete oddati pri vratarju Ljubljanske kreditne banke g. Bavdaša. Našlo pa se je: par rokavic in svilen pas, kar se istotako dobi na gornjem naslovu. 1709

Portugalko

Ia, fino, novo pošiljatev, ormoški mošt, Ia, fino, nova pošiljatev ter izborni pikeriči, toči po zmernih cenah — «ASKERCEVA KLET», nasproti Srednje tehnične šole.

— Budilke in poročne prstane kupiš pri F. ČUDEN, Prešernova ulica 1. 225
— Nogačice nalcenejšje pri Dobeleu. Pred škofijo 15. 188

Proti nahodu

in proti mnogim nalezljivim boleznim

GRIPOSAN

(varstvena
znamka)

po dr. Besaroviću

desinficirajoča mast za nos.
Dobi se v vseh lekarnah.

Iz Maribora

— Iz tajne seje mariborske občinskega sveta. Ob zaključku javne in ob otvori-
taje seje je župan pozabil povedati, da se bo po razdelitvi stanovanih javna seja nadaljevala. Poročevalci in poslušalci so odšli in tako je bilo nadaljevanje seje tudi tajno. Najvažnejši sklepi te seje so: Nepravilni uslužbeni mesta dobilo koncem leta 50 % plače kot doklado. Dnevničarjem se davki odpišejo. Proračun je prekoračen za 892.000 Din. Kritje bodo dale druge aktivne postavke. Katere tega župan ni povedal. Nabavilo se 3 avtomobili za mestni avtobusni promet. Za skupno uporabo električnega podjetja in plinarne se kupi avtomobil. V mestnem vodovodu se postavi nova črpalka. V plinarni pa hidrantska naprava, za katero vstopa občina 17.000 Din. Za popraviljanje barake izločilnice prispeva občina 50 tisoč dinarjev. Regulacija Slovenske ulice se odloži. Uradniška menza ostane v sedesadnih prostorih. Mestni svet podeli odnosa za proslavo 50 letnice pesnika Zupančiča podporo 10.000 Din, enak znesek Borzi dela za brezposelne podpore, 5000 gostilničarski zadrugi za strokovno šolo in tudi prošnji šolskih sester glede otroškega zavetišča v Wolfovi ulici se ugodno. Gladišče dobiva že pred meseci sklenjene subvencije, za dolga pa občina ne prevzame jamstva.

— Kandidatne liste za občinske volitve v Mariboru. Včeraj je prišel rok za vlaganje kandidatnih list za občinske volitve v Mariboru, ki se bodo vršile v nedeljo dne 18. decembra. Tekom dopoldneva je bilo vloženih že 7 kandidatnih list, ki imajo naslednji vrstni red: 1.) SLS, 2.) NRS, 3.) SDS, 4.) komunisti 5.) NSS, 6.) Nemci in 7.) socialisti. Manjka še obrtniška lista. Kot nosilci list funkcionarji: SLS odvetnik dr. Josip Leskover, NRS industrialec Jakob Tavčar, SDS zobozdravnik dr. Viktor Kac, komunisti železničar Ivan Čančak, NSS železničar Franc Tumpel, Nemci odvetnik dr. Lothar Mühleisen, socialisti urednik Viktor Eržen.

— Slajzen potek patrijotičnega koncerta. Agilni odbor za postavitev spomenika kralju Petru v Mariboru je dosegel v petek zvečer s svojim slavnostnim koncertom v dvorani pivovarne Union poln moralni in tudi gmojni uspeh. Udeležba je bila to pot res častna iz vseh krogov meščanstva in prav tako je bila polnoštevilno zastopana tudi delegacija honoracijorjev, predstavitev dr. žavnih in avtomobilnih oblasti, društve, vojaški krogi in ljubitelji glasbe. Glasbeni spored je bil burno odobravanje in zaslužen poloval, tako solisti, kakor orkester Glasbene Matice in vojaške godbe. Kot solista nastopila ga. Brandlova in g. H. Frisch.

— Ljudska univerza. Jutri v ponedeljek nadaljuje g. dr. Henrik Tuma iz Ljubljane započeto snov o krizi moderne demokracije V sredo ob 20. bo koncertiral Kromerjev trio iz Gradca v veliki kazinski dvorani. Predprodaja vstopnic pri g. Zlati Bršnik in g. Hoferju. — V Studenčih (v deklinski šoli) pa bo v torek ob 19.30 o »Boju proti alkoholizmu« predaval g. dr. Mikš.

— Zopet goštilje v železniških kreditnih nakaznicah. Pred par dnevi smo pisali, da se je v Sloveniji pojavil originalen gljuf, ki se spari trgovce z železniškimi kreditnimi potrdili. Gljuf se je pred dnevi pojavil tudi v Ljubljani ter stopil v trgovino A. Kunca v Gosposki ulici. Predložil je trgovcu potrdilo načelnika železniške posta-

je v Ljubljani, s katerim mu ta potrjuje, da je uslužbenec drž. železnice pridelen kolodvoru v Ljubljani s imenom Franc Majcen ter mu načelnik jamči za odplačilo. Gljuf si je izbral sivozlati žilski plašč za ceno 1400 Din ter izgnil. Poznejše informacije so trgovca dovedle do spoznanja pretkane goljufije, kajti poizvedbe so doznale, da v Ljubljani železničar Majcen sploh ne obstoja.

— Kras mestnega parka so predvsem naše ptice. Ostri zimski mraz jih je pripravljal v bližino hiš, kjer iščejo živeža. Vsi, ki v pomladnih dneh radi poslušajo v mestnem parku drobne pitčke, naj se jih tudi sedaj spomnijo in jim zopet pridno nosijo hrane, ki je pitčki ne morejo najti pod snežno odejo. Pred leti je bilo v naših parkih mnogo več ptic, ki smo jih zadnji čas žal tako zanemarjali, da so nas mnoge zapustile. Učite zlasti mladino ljubezni do drobnih ptic.

— Sodne dražbe. Pri mariborskem okrajnem sodišču je naraslo letoštevilo sodnih ekskvizicij že skoro na 7000, kar pač najboljši dokaz velikanske gospodarske stisko, ki vlada med prebivalstvom. Velike sodne drške so vedno prenapolnjene dražbenih oklicov, ki javljajo prodajo zarubljenih premičnin in posestev. Zaradi tega ostajajo sodne dražbe dostikrat brezuspešne, ker sploh ni kupcev, ali pa se morajo potem prodati zarubljeni predmeti pod roko za skrajno smešno ceno, globoko pod cenilno vrednostjo, ki lik tudi ni velika. Občinstvo se za te prodaje malo zanima in imajo zaradi tega od njih običajno korist le prekupčevalci, ki za nizke cene kupljene predmete potem drago naprej prodajo. To je v škodo dolžnikov, kakor tudi upnikov, torej v škodo gospodarsko škodo. Interesirane opozarjamo, da si lahko dražbene oklice vsak dan ogleda pri okrajnem sodišču na hodniku desna stran, kjer so dražbe nabite na sodni deski z naznanilom, kaj, kdaj in kje se prodaja. Natančnejše informacije pa se dobijo v prvem nadstropju na št. 65 pri izvršilnih organih. Skoro dnevno se na ta način v Mariboru in bližnji okolici prodaja najraznovrstnejše pohištvo in druge domače potrebščine za nizke cene, pa tudi živina pri posestnikih, katero zopet večina kupculje le prekupčevalci, ki imajo te dražbe v dobri evidenci.

Svým krajanům

— z Československa
ocenil, že se m otevírá Kolodvorska
ulica 28 obchod obuvi známky

THE IDEAL SHOE.

Jirka Erženova roz. Koucková,

— Mariborska policija na deželi. Pri Sv. Juriju ob Ščavnici je bilo te dni že drugič vloženo v trgovino g. Benigerja. Da izsledijo nevarnega vlomilca, je poslala mariborska policija tja svojega daktiloskopijske in policijskega psa.

— Avtomobilska neizgoda. V četrtek popoldne je pri preletu na Celovski cesti v Siskli zopet večja avtomobilska neizgoda, pri kateri so se domala tudi ponesrečili ljudje in živina. Okrog 14. je vozil po omenjeni cesti šestdeset letni avtomobil, v katerem je sedelo več pasajirjev. Dobrih trideset korakov pred hišo št. 32 je tedaj privozil s travnika čez cesto posestnik M. z dvopreprižnim vozom, ki je moral istočasno, ko je drevil proti njemu avto, na cesti čakati, da se ni zaletel v voz neki od asprotno strani vozečel kolesar. Sofer šestdesetletnega avtomobila, je misleč, da se mu konji še pravčasno umaknejo, a tega niso storili, v trenutku zavil v zidno ograjo hiše. Posledica je bila, da se je avto pokvaril in ni mogel nadaljevati vožnje. Kdo je nesrečo pravzaprav zakrivil, bo ugotovila preiskava. Na avtomobilu nastala škoda znaša okrog 2000 Din.

— Smola treh tatlecev. Kriminalni organi so včeraj dopoldne prišli v Kolodvorski ulici dva navihana Bosanca Nedeljo Zdravljčeva ter Bega Čenanoviča, ki sta se izdajala za prekupčevalca s staro obleko. Policija pa jima je dokazala, da nista toliko prekupčevala, kakor kradla po tujih stanovanjih. V zapor so spravili tudi mladega valenca, ki je očitno trdno J. K. za večjo vsoto gotovine ter ukradel tam nekaj obleke.

— Najlepše darilo je usnjata suknja, naročite jih najbolje in najcenejše pri proizvajatelju A. Pregled, Ruše pri Mariboru. 1719

Iz Celja

— Volitve v okoliški občini. Vsi napredni volilci se pozivajo, da oddajo svoje glasove že v dopoldanskih urah. Po izvršeni volitvi naj se zglasijo v pisarni »Združene slovenske gospodarske stranke« na Bregu v gostilni »Na Škarpici« v Gaberju pa v gostilni »Zöchling«. Vsak naš priista mora biti danes agitator. Storit moramo vse, da bomo dosegli čim večjo zmago! Volilci, glasujte vsi za našo listo, katere skrajnica je tretja!

— Počasenje generala Mihaela Kovačeviča. Narodna Odbrana v Celju priredi v nedeljo 27. t. m. počasenje generala Kovačeviča, ki je v službi za domovino i za svoj narod žrtvoval pod sovražnikovo morilno roko svojo kri in življenje. Komemoracija se bo vršila ob 10. uri v veliki dvorani celjskega Narodnega doma.

— Občni zbor Celjskega godbenega društva v Celju se bo vršil v četrtek 24. t. m. ob 20. uri v čitalniških prostorih Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

— Smrtna kosa. Umrl je 18. t. m. v celjski javni bolnici v 62 letu starosti g. Alojz Rupnik, bivši stavbenik in arhitekt na Bregu pri Celju. N. v. m. p!

— Kvartel Zlaka koncerta jutri 21. t. m. ob 20.30 uri v kino dvorani, kjer bo izvajal kvarteto in skladbe Dvořaka, Wolfja, Zike in Suka.

— Koncert Sancinovega tria. Zgledski ali Sancinovi trio (ravatelj K. Sancin, prof. E. Maršičeva in prof. R. Matz), ki je doživel pred kratkim s svojim prvim koncertom v Celju lep uspeh, koncertira 23. t. m. v vseceljski dvorani v Beogradu. Na sporedu le: L. van Beethoven trio op. 11. Vili Novak Trio, quasi una Bellata in B. Smetana: Trio v g-molu. Sancinovi trio sodeluje tudi pri

velikem koncertu Jugosloven, novinarskega združenja sekcija Ljubljana, dne 1. decembra v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani ter bo izvajal trio V. Novaka. Dne 2. decembra priredi trio koncert v dvorani Glasbene akademije v Zagrebu.

— Izobraževalno društvo »Edinost« v Celju priredi v mali dvorani Celjskega doma plesne vaje, ki se pričnu v ponedeljek 21. t. m. ob 20. uri. Kdor hoče te vaje poseščati, naj se prihlavi v društvenem lokalu v Narodnem domu vsak večer od 19.30 dalje ali pa

Celjski občinski svet

Celje, 19. novembra.
Po polurni zamudi se je vršila včeraj zopet redna mesečna seja občinskega sveta. Začetkom seje je bila sprejeta resolucija, s katero se izreče občinski svet proti ukinitvi upravnega sodišča v Celju.

Skleno se, da plača mestna občina za mestne uslužbenice in ročne delavce vse davštine za l. 1927, kakor je to običaj že iz l. 1924. V imenu SDS izjavlja prof. Mravljak, da je demokratski klub tudi sedaj, ko je v opoziciji, iz načelnih in stvarnih razlogov za to, da se pomaga mestnim uslužbencem, ki so zlasti hudo prizadeti vsled člena 79. fin. zakona k proračunu za l. 1927/28. Veseli ga, da so postali, odkar so v večini, bolj socialno čustvi tudi tisti občinski odborniki iz prejšnje opozicije, ki so bili vedno nejevoljni, ako je šlo za izboljšanje življenjskih razmer mestnih uslužbenec. Razpravljalo in rešilo se je več drugih pravnih in personalnih zadev.

Finančni in gospodarski odsek predlaga za dobo nadaljnjih treh let najmanjino letnih 65.000 Din za okrogno sodišče, ki je nastanjeno v grofiji. Predlog je bil odobren, ker justična uprava očitno še ne namerava zidati novega okrognega sodišča. Odsek je predlagal nadalje, da se zviša Planinskemu društvu najemnina za Celjsko kočjo za več kakor trikratni znesek, t. j. na 6000 Din. Dr. Hrašovec povdarja, da vrši SPD veliko javno koristno delo in da pospešuje tudi tujski promet, nima pa od Celjske kočje nobenega dobička. Zato smatra predlagano najemnino za pretirano ter predlaga, naj se spis vrne odseku. Ako pa hoče občinski svet zadevo rešiti že v tej občinski seji, naj ostane pri dosedanj najemnini ali jo pa kvečje nivo zviša za malenkostno svoto. Istega naziranja kakor dr. Hrašovec je tudi obč. svetnik g. Posavec, ki predlaga najemnino 3000 Din. Predlog se sprejme soglasno.

Votira se potrebna vsota za dograditev prometne poti na levi strani Savinje med brvjo in Kapucinski mostom. Tenis-klubu se dovoli enkratna izredna podpora 10.000 Din. Pred glasovanjem o tem predlogu se je nekaj klerikalnih občinskih odbornikov odstranilo iz seje dvorane. Na predlog konservatorja g. Steleta se bo izdala monografija o sliku v porotni dvorani, ki je sedaj dovršena in ki predstavlja vrednost nad 1 milijon dinarjev. Tudi pri tem vprašanju se sedaj, ko je delo dovršeno, utihnilo tisti kritiki, ki so dvigali pred občinskimi volitvami toliko prahu po celjskem mestu, češ, da je prejšnji občinski odbor zapravil denar v nepotrebne svrhe.

Mariji Virant se proda slavna parcela na hribu sv. Jožefa. Odobri se maksimalna tarila za avtoizvožke, ki jo je odobrila še prej obrtna zadruga in Zbornica TOI. Obširne referent iz vodnoredulacijskega odseka. Strokovnjaki so po večini mnenja, da je treba zaščititi regulacijo predvsem za prvim železniškim mostom, kjer bo treba strugo razširiti na 80 m; nad mestom pa mora zaščititi širokost struge najmanj 60 m. Proračun za temeljito regulacijo Savinje z vsemi pritoki znaša okrog 4.5 milijona Din.

Pri slučajnosti je postavil občinski odbor Komaril predlog, da se naj občinski svet izreče za resolucijo proti sklepu gremija trgovcev, da se uvede 10urni delavnik in da s ukine nedeljski počitek. Večina je sklenila, da se predlog odkazuje socialnopolitičnemu odseku.

Iz Litije

— Iz šahovskega življenja. V petek se je vršil izredni občni zbor šahovskega kluba. Mesto dosedanjega predsednika g. Breganta je bil izvoljen g. dr. Mazek. Izredni občni zbor je potrdil poročilo o izidu splošnega medklubskega turnirja, ki se je počel začetkom oktobra, končal pa ta teden. Turnirja se je udeležilo 11 igralcev. Naslov prvaka je dobil g. sodnik Josip Troje, ki je dobil 22 partij (izgubil samo 4). Danes popoldne igrajo naši šahisti zadržni match z ljubljanskim šahovskim klubom »Triglavom« v Narodni kavarni v Ljubljani. Match se bo vršil na osmih deskah.

— Nasilni stanovalec. T. iz okolice je kaj nevaren človek. Posebno preglavico dela svoji materi, pri kateri stanuje s svojo družino. Baje je svojega mlajšega brata tako nesrečno pritisnil, da ga je poskočeval za vse žive dni. Da bi se rešili nesrečnega gosta, so mu stanovanje sodno odpovedali. Določajta pa se ni mogla izvršiti, ker je T. zagrozil, da bo zažgal hišo, če ga bodo postavili na hladno. Ker se pa gosposka ne da ugnati, bodo T. vzeli za nekaj dni v sodnijski stanovanje, ta čas pa mu bodo postavili pohištvo na cesto.

Iz Zagorja

— Podružnica Jugoslovenske Matice priredi danes ob 19.30 v Sokolskem domu obletnico rapalske pogodbe. Na sporedu je predavanje, deklaracija, nakar se bo vršil koncert rudniške godbe.

— Dramatični odsek Sokolskega gledališča pripravljajo Golarjevo »Vdovo Rošino«: vprizori jo v soboto 26. t. m. v režiji g. Hladnika. Dramatični odsek je te dni zadela težka izguba. G. Emerik Drovnik progovni mojster, je prestopil v Brezice. Od svojega prihoda v Zagorje je pri dramatičnih predstavah čisto krojal glavne vloge. Na novem službenem mestu mu želimo obilo sreče.

— Narednika okradel. Anton D., doma iz Košice, občina Poljsnik, je ravno kar od službi vojaščin in prišel domov. To dni pa je prejel orožništvo v Poljsniku obvestilo, da je D. vzel par devljev, last narednika, ki jih pa je že na potu prodal za 50 Din. Ker narednik zahteva 200 Din odškodnine, ki pa mu jih D. ne more plačati, pride D. radi tega pred vojaško sodišče.

— Glasbeno društvo vabi vse člane ne voljane, ki nameravajo obiskovati pevške večje, da se v torek 22. t. m. ob 19.30 zglasijo v društvenih sobi.

— Eksplozija v Toplicah. V četrtek dopoldne se je začela v Toplicah močna detonacija, ki je zelo razburila prebivalstvo. Domnevalo je namreč, da je eksplodirala zaloga streljiva pred obratno pisarno. Kms

lu pa se je svedelo, da je neki osemletni fantek vrzel gorečo vžgalico v prazen, izolčen, 300 literah od benoala, ki se je s silnim pokom razstrel. K sreči je dobil fantek le lahke opekline, ki jih bo zlahka prebolel.

— 15dnevno izplačevanje. Od 1. decembra se pri rudniku zopet prične 15dnevno izplačevanje delavskega razsloja. Delavstvo je ta ukrep pozdravilo s velikim veseljem.

Iz Novega mesta

— Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prenovil in prevzel svojo staro restavracijo in hotel v Kandiji. Restavracija nudi cenjenemu občinstvu prvovrstna vina z izbornim kuhinjo. Na razpolago so komfortne tujske sobe, obširna avtogaraja in staja za voznike. Priporočam se cenjenemu občinstvu za mnogobrojen obisk. — Josip Windischer mlajši. 1717

— Za porotno obravnavo proti morilcu Mihiču vlada veliko zanimanje, ker je naznanilo svojo udeležbo med drugimi tudi več novinarjev iz Zagreba. Obetajo se za nimiva izvajanja sodnih izvedencev, ki si niso edini v svojih sodbah.

— Biljardni turnir se prične v torek 22. t. m. pri Splivalu.

Iz Trbovelj

— Poštni lokali. Z razširjenjem uradnih lokalov na pošti 1. ne bo nič Lokali, kjer se sedaj nahaja pošta so last TPD. Država jih je imela le v namenu proti malenkostni odškodnini. TPD. je pripravljena lokale popraviti in razširiti, zahteva pa visoko najemnino, na katero država gotovo ne bo pristala. Na vsak način pa bo treba nekaj ukreniti, kajti sedanji prostori absolutno ne odgovarjajo več.

— Poškodbe pri delu. Na vzhodnem okrogju se je pri delu težko poskočeval delavec Franc Jurca. Dobil je poskočbe na glavi in pretresenje možganov. — Miha Sorli, delavec pri Dukiču, se je težko poskočeval na levi podlakti. Oba se zdravita v tukajšnji bolnici.

— Zbirka rapalskega dne. Ob priliki sedme obletnice rapalskega dne je nabrala podružnica Jugoslovenske Matice 557,50 dinarjev.

Tvorica
Cristi
Gottlieb
Weiner d. d.
Auhammer
b) Aue.

Zastopstvo: Alfred Krauser, Subotica

PURGEN

splošno znano sredstvo
za čiščenje želodca in črev.

Sport

Mariborski Rapid protestira

Mariborski Rapid je vložil protest proti verifikaciji prvenstvene tekme, ki jo je proti Mariboru izgubil v razmerju 1 : 0. Vodstvo tekme je bilo poverjeno g. Vodičku, kateremu očitno upravičeno poraženi, da je favoriziral Maribor, da je zapostavljal Rapida in ga osleparil za dva gola, torej za zmago.

Na podlagi protesta so naše sportne instance uvedle preiskavo, ki za Rapid ni izpadla najugodnejše, kajti objektivnost merodajnih sportnih delavcev je — razen enega — izpodbila navedbe in utemeljevanja Rapidovega protesta.

Predvsem navajamo kritike o tekmi, ki so sodniku, g. Vodičku soglasno priznale objektivnost, kar je pri uvaževanju in rušsojanju protesta važen pripomoček. Zaslišana službojoča odbornika Medklubskega odbora v Mariboru sta v protokolu izjavila, da je sodnik svojo nalogo brezhibno rešil, ne da bi oksočeval katerega od nasprotnikov. Zaslišani so bili tudi savezni sodniki g. Planinšek in g. Nemec. G. Nemec v službenem protokolu zagovarjal protest Rapida, češ da gol za Rapid ni padel iz offside pozicije in da bi sodnik moral kaznovati Maribor radi foula z enajstmetrovko. Njegovo mnenje bo najbrže malo zalagelo. G. Planinšek je podal o sojenju takratnega sodnika primerno izjavo, v kateri njegove odločitve objektivno zagovarja.

Rapidov protest je torej smatrati za neuprten, zlasti ker je potek tekme jasno dokazal premoč Maribora, ki je zaslužil zmago morda v celo večjem razmerju kot ga je dosegel.

SD Rapid : TSK Merkur. Danes se bo odigrala med Rapidom in Merkurjem prvenstvena tekma, toda le v slučaju, ako bo komisija, ki jo je določil Medklubski odbor soglasno ugotovila, da je stanje igračišča povoljno za odigranje prvenstvene tekme. Rapidu se s sigurnostjo pripisuje zmaga, ki mu bo izboljšala razmerje golov in ga obogatila za dve točki, kar pa sedanjega izpremenjenega stanja v ničemur ne bo izpremenilo. Merkur močnejšemu nasprotniku s silbo postavo ne bo mogel kljubovati, napad pa tudi nima izgledov, da bi se uveljavil sprito Rapidove obrambe. V najsiromnejšem slučaju bo Merkur lahko zadržal pet golov difference, vendar ni izključeno, da doseže Rapid v poslednji tekmi najugodnejše razmerje, ki je bilo doseženo v jesenskih prvenstvenih. Sodil bo g. Radolič.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Seja novoizvoljenega sekcijejskega odbora se vrši v ponedeljek dne 21. t. m. ob 20.30 v klubovem tajništvu. — Načelnik.

Klub kolesarjev in motokiklistov Litija. Izredna slavnostna seja o priklifi proslave 40letnice obstoja slov. kolesarstva se vrši v ponedeljek dne 21. novembra 1927. ob 20.30 v Zvezdi (balkonska dvorana). Predsedstva sportnih klubov in organizacij se uljudno vabijo k udeležbi. — Odbor.

G. inž. Hansen, olimpijski trener JZSS pride v torek preko Prage v Ljubljano. Član upravnega odbora prosto, da pride k sprejemu na kolodvor. Prihod vlada objavimo v torek. — JZSS.

JZSS. Upravni odbor ima kratko sejo v ponedeljek ob 20.30 v damski sobi kavarne Emone. — Tajnik.

Avstrijski nogometni savez in dogodki zadnje nedelje. Avstrijski nogometni savez se je na svoji zadnji seji bavil z dogodki pri tekmi Sparta : Rapid. Sprejeta je

Arthritis, Ischias, udnica

strašne reči za vsakega, ki na tem trpi. Pistyanske muljne kopeli delujejo zelo povoljno, ali vsakdo ne more v kopališče potovati. Naše čitalce bo zanimalo, da se s originalnim Pistyanskim vulkanskim muljem v hiši uspešno zdravi. Ta mulj dobite v vsaki lekarni v kockah »Pi. Qa.« s katerim naredite obkladke. Informacije: L. Schreiber, Zagreb, Akademski trg št. 1, II. kat.

bila resolucija, ki obsoja te dogodke in ki ljubljani, da se bo ukrenilo vse potrebno, da se bodo taki slučajji v bodoče preprečili. Pri velikih tekmah bo dunajska policijska direkcija dala na razpolago detektive, ki bodo pazili na red in mir. Sparta se bo poslalo oprostilo pismo.

Šah

24. partija matcha, igrana v Buenos Airesih 3. in 4. novembra 1927.

Igra damskega kmata

Beli: dr. A. Aljehin Črni: J. R. Capablanca

1. d2—c4	22. Se4—c3	Se8—c7
2. c—c4	23. Se3—e2	g7—g5
3. Sb1—c3	24. h2—h4	g5—g4
4. Le1—g3	25. Se2—g3	h7—h5
5. e2—c3	26. Le4—h3	h6—h5
6. Sg1—f3	27. d4—d5	c6—d5
7. Ta1—c1	28. Se3—e2	Ta8—c8
8. Lf1—d3	29. Se2—d4	Sd7—b6
9. Ld3—c4	30. Te1—c5	a5—a4
10. Lg5—f6	31. Lb3—c2	Sb6—d7
11. Sc3—e4	32. Te5—c3	h5—b4
12. Se4—g3	33. Te3—c6	Lb7—c6
13. Dc2—d2	34. Sd4—c6	Ke7—e8
14. Ke1—d2	35. Se6—d8	Ke8—d8
15. e3—e4	36. Le2—d4	Sd7—b6
16. e4—e5	37. Le4—h3	Se7—b6
17. Kd2—e3	38. Se3—e2	Kd8—d7
18. Th1—d1	39. Td1—d4	Td8—c5
19. Sf3—g5	40. Ke3—d2	Tc5—c8
20. Sg5—e4	41. Kd2—c3	remis
21. f3—f4	f7—f5	

Naši onstran granic

— Na ramena občin padejo v sedanji fašistični dobi najrazilnejša bremena. Tako morajo plačevati tudi stroške za romanje slovenskih dopolavoristov v Rim. Upravni odbor goriske pokrajine je odobril v svoji zadnji seji prispevke raznih slovenskih občin k stroškom za pot dopolavoristov v Rim. Slovenske občine čaka pod fašistično vlado popolno

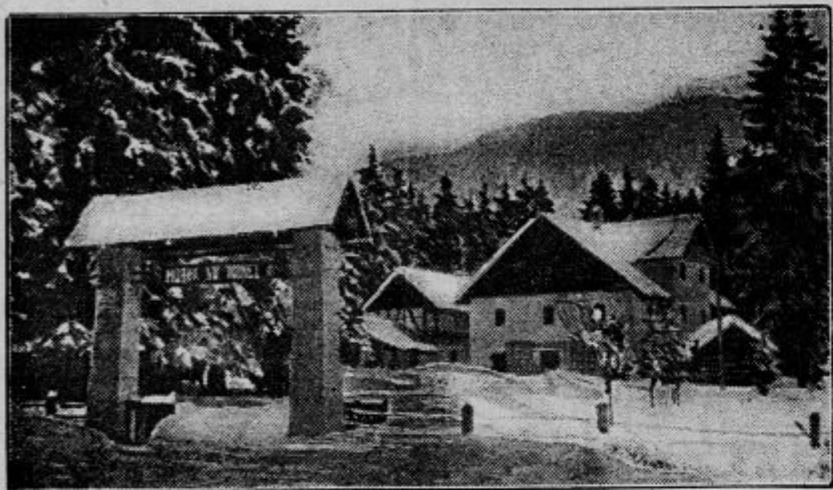
Zima, zima bela...

Zimski sport v Bohinju

Zimski sport v Bohinju se pživlja. Tamnošnje Prometno društvo je vpostavilo letos lasno zimskosportno sekcijo. Nje vodstvo je poverjeno preizkušenim sportnikom, ki na tiskem prometu in zimskem sportu gospodarsko niso zainteresirani. Novo vodstvo je že izdelalo v glavnih obrih svoj delovni program. Pred očmi ima zlasti: Povojno ureditev prenočevalnega vprašanja; evidenco in nakazovanje kulivih sob že pri dohodu gostov na kolodvoru; regulacijo prehranjevalnih cen; znižani zimski fi-

gospodarsko posredno ali neposredno interesirani.

Kakor je bilo letošnje poletje vreme ugodno za tujski promet in turistiko na Oorinskem, tako hoče menda narava sama naknaditi že letos tudi v zimskem času glede vremenskih ugodnosti svojo štedljivost zadnjih let. Po katastrofalni povodnji v pretečenem tednu je zapadlo v Bohinju v dolini 70 cm, v višjih legah tudi do 2 m najidealnejšega pršča. Sedaj ima Bohinji zopet najlepše jasne dni brez vetra. Sani-

Zima v Bohinju

larski tarif; voliv na železniško upravo, da tudi pozimi od 15. XII. do 1. III. vpele po vzoru dobro uspešnih letnih turistovskih vlakov zimskosportne vlake. Pri zimskem sportu kot takim hoče posvečati največjo pažnjo smučarstvu in še-le v drugi vrsti ostalim zimskosportnim panogam, ako se izkaže za nje dejanska potreba. V programu so: Prirejanje smučarskih tečajev za civiliste ob nedeljah in praznikih; večtedenski smučarski tečaji za pokramčarje, katerih se udeležujejo lahko tudi civilisti; arangement pol-, celo- in večdnevni smučarskih izletov v bohinjskem delu Julijskih Alp pod strokovnim vodstvom in zadostnim varstvenim spremstvom; ureditev večdnevnega bivanja v bohinjskih gorah pozimi; organizacija realne izvestilske, izvidniške, informativne, varstvene, zdravniške, vodniške in reševalne službe tudi pozimi; končno prirejanje vsakovrstnih zimskosportnih tekem lokalnega in mednarodnega značaja.

Ta program svedoči, da čaka vodstvo mnogo, največkrat nehalnega dela, ki ga bo zmoglo le pri požrtvovalnem podporanju vseh onih krogov, ki so na tej akciji

nec je že danes izobren, smuka vzorna. Kompetentni javni faktorji in korporacije naj skrbijo tudi z vidika zimskega sporta za to, da se čim prej izraznajo v celem Bohinju na javnih komunikacijah po povodnji povzročene poškodbe, zimskosportna sekcija v svojem območju že deluje, da pridejo smučarji vsestransko na svoj račun in do polnega sportnega vžitka.

Po vseh teh premislah smemo pričakovati, da se prvi slovenski zimskosportni Eldorado obnovi že to zimo in to pred vsem radi naravnih pogojev, ki jih ima Bohinji pri ugodnih snežnih razmerah napram drugim našim zimskosportnim centrom zlasti za smučarstvo. Tole izbere na raznih smučarskih turah, od najdaljših do najkrajših, iz enega izhodišča ne najdeš nikjer drugod v Sloveniji. Kdor se hoče prepričati o istinitosti te naše trditve na lastne oči, kdor hoče občudovati Bohinji v vsej njegovi divski zimski krasoti, naj pohiti že prihodnjo nedeljo tja, vzame s seboj svoje »dilece« in gotovo mu ne bo žal, da se je za to odločil. Morebitne vremenske spremembe, ki bi tak izlet odsvetovala, bodo itak na glavnih železniških postajah pravočasno afiširane in tudi drugače razglašene. — A. M.

Planinski dom na Kovcah

Tržiška podružnica SPD si je že pred vojno belila glavo, kako in kje bi postavila svojo planinsko kočo.

Po prevratu so je tržiška podružnica SPD, ki je zbrala okoli sebe svoj stari kader članov, naenkrat znašla pred nujnostjo, da odpre Slovincem planinska vrata tržiških gor na stečaj. Izginile so nemške table in markacije, na njihova mesta so stopile slovenske. Podružnica je začela misliti tudi na zgradbo lastne planinske koče.

Sprožila se je misel, da se osnuje posebnostna stavbna zadruga, ki imej namen postavljati v tržiški okolici planinske domove na zadrugi podlagi. Ta misel se je kmalu udejavila. Dne 31. oktobra 1926. se je vršil ustanovni občni zbor stavbene zadruge »Planinski dom«. Za načelnika je bil izvo-

ljen g. Anton Jelenc. Načelnstvo si je stavilo veliko nalogo, da pridobi potom osebnostne agitacije toliko članov, da se z zadrugi nim kapitalom postavi na Kovcah velik planinski dom, ki naj bo Tržiču v ponos in slavo.

Za stavbo potrebni les se je posekal tekom poletja 1926, ko zadruga še ni bila formalno ustanovljena. Preko zime se je posušil in spomladi letošnjega leta se je začelo graditi. Osnutek za dom je skiciral tesarji mojster Stritih, nakar je izvršil načrte v detajlih g. ing. Dedek. Letos v začetku maja se je sezidal temelj. Zdaj je stavba že pod streho.

Planinski dom na Kovcah ima dve veliki kleti, eno za živež, eno za pijače. V pritličju je velika kuhinja, poleg nje večja obednica, tej nasproti manjša, poleg te oskrb-

Nova koča na Kovcah

Ivan Cankar:

Monsieur le Capitaine

Depuis quelque temps, mes rêves, comme d'ailleurs ceux de tout le monde, ont pris un visage tout nouveau, très particulier. Ce ne sont plus ces vaines divagations, ces brouillards fuyants qui, sans rime ni raison se déversent les uns dans les autres et finalement s'évanouissent dans le néant; ce ne sont plus ces rêves que le matin, encore à moitié endormi, on considère avec étonnement, ces rêves que mi-souriant mi-colère on chasse de la main. Que le diable vous emporte d'où il vous avait tirés et qui alors, de façon à la fois comique et terrible, se perdent dans l'abîme comme aux premières clartés de l'aube disparaissent les lutins dans la forêt. Les rêves que je fais maintenant, ceux que je fais moi-même sont l'ombre de la vérité; les formes en sont il est vrai démesurément agrandies, étrangement déformées et transformées, mais la vérité subsiste, tu la reconnais aussitôt et ton cœur s'emplit de tristesse.

C'était un froid matin d'automne, le brouillard traînait dans la vallée et rampait le long des pentes abruptes des montagnes; sur les sommets, la

première neige tombée pendant la nuit blanchissait aux rayons de la clarté matinale. Le ciel était clair; il faisait songer à la neige récemment tombée et aux froides étoiles du matin mais il faisait aussi pressentir le soleil.

Je regardais par la fenêtre; les vitres n'en avaient jamais été lavées, aussi voyais-je comme à travers un voile; je distinguais cependant très nettement ce qui se passait devant moi; dans l'air pur du matin, les voix mées étaient si distinctes que j'entendais clairement et que je comprenais chaque parole. La cour était couverte d'un empan de poussière noirâtre qui pendant la nuit s'était transformée en une boue grasse; la même poussière couvrait les toits bas des baraquements et les feuilles desséchées du noyer solitaire planté au milieu de la cour; sous ce noyer, un soldat tenait par la bride un cheval sellé qui hennissait et frémissait de froid et d'impatience.

La compagnie se tenait là, rangée en une longue file droite, prête à partir à l'instant même pour le front. Les soldats semblaient pétrifiés; tous les yeux étaient fixes; les corps sveltes se courbaient légèrement sous le poids des lourds havresacs. Jamais encore je n'avais vu, en un si petit espace tant de

beauté jeune et mâle. Les visages étaient très jeunes, enfants presque et tous étaient frais, comme baignés de rosée et de lumière; les yeux aussi, humides de légère buée étincelaient et leurs regards semblaient venir de bien loin, s'éveiller d'un beau rêve, et tous étaient fixés sur le capitaine qui d'un pas lent plein d'insouciance marchait sur le front de la compagnie muette.

Le capitaine était de très haute taille; il dépassait la compagnie de la tête; il se drapait dans un flottant manteau noir qui laissait voir deux jambes très longues et très maigres; dans sa main qui, même gantée, paraissait osseuse et crochue, il tenait une canne sur laquelle il s'appuyait en marchant. Je ne voyais pas son visage car il restait tourné vers les soldats. Derrière lui s'avancait un jeune enseigne qui de temps en temps regardait autour de lui comme peut le faire quelqu'un qui voudrait fuir et qui se sent enchaîné sans miséricorde.

Une fois encore le capitaine reprit son inspection. Il s'arrêta devant le premier de la file, un grand garçon mince qui le fixait de ses grands yeux muets. Le capitaine se plaça juste devant lui.

Novo planinsko zavetišče na Pohorju

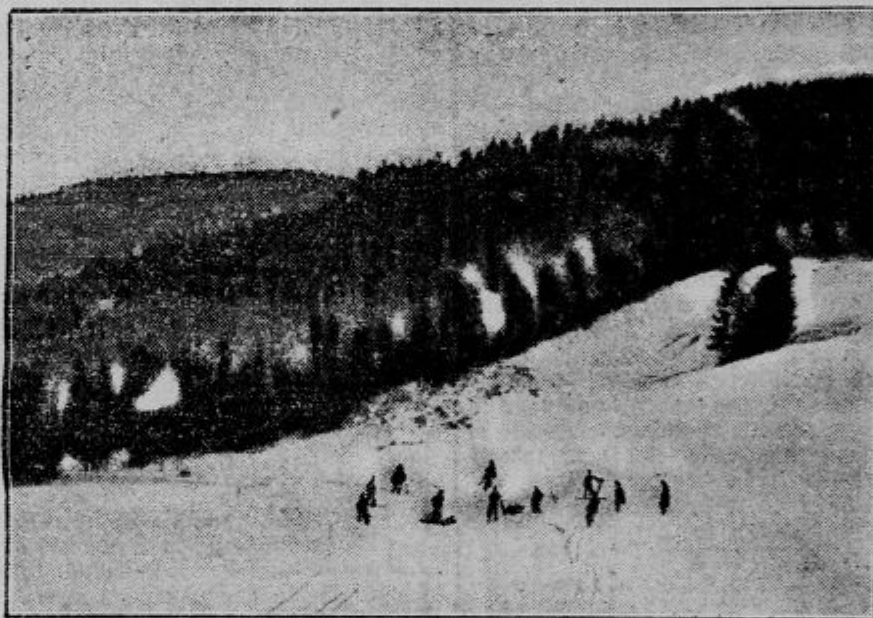
Pohorje je v poslednji dobi postalo za domačo turistiko, predvsem pa v tujsko - prometnem pogledu velevažno planinsko zavetišče. Čigar sloves se je razširil daleč preko meja Slovenije. V prvi vrsti je za to poskrbelo SPD, ki je s primerno propagando in z ustanovitvijo treh gorskih zavetišč dvignilo zanimanje in v obliini meri pospešilo razvoj domačega planinarstva.

Z naraščajočim obiskom Pohorja so v sezonski dobi postale sedanje koče pri Sv. Anehu in Mariborski skoraj pretesne. Klopni vrh pa je imel rekordnem obisk (okrog 1500 turistov).

Zapadnemu delu Pohorja, ki je tudi najlažje dostopno, je bilo posvečeno največ nege, dočim so iztočni deli turisti redkoma obiskovali. Vendar je zanimanje naraščalo

do pravila podružnic toliko avtonomna, prepušči potom odkupa deležev vsa posest podružnici SPD v Tržiču. Zadruga pa bo skušala postaviti slične postojanke še na drugih gorah, kjer jih turisti jako pogrešajo. Kako so Kovec obiskovane, zadošča, če povemo, da jih je letos, ko ni bilo tako rekoč nobene koče, kjer bi mogel človek pošteno spati, obiskalo preko 5000 turistov. Sedaj pa, ko stoji ponosni planinski dom, se bo število letnih obiskovalcev gotovo podvojilo. Dom je kakor ustvarjen za daljše bivanje in za okrepitev zrahljanega zdravja. Širni smrekovi gozdovi nudijo krasna stališča. Kdor pozna Ravne, ki so pet minut oddaljene od doma, ne bo iskal drugega naravnega parka. Nad domom je prelepa Primška planina, ki je prava tovarna najboljšega mleka in masla. Dostop na Veliki vrh na Košuti je malo napornejši izprehod, ki človeka s prekrasnim razgledom na vse strani, posebno pa na Korško, bogato poplaja. Kaj morejo biti Kovec smučarjem in drugim zimskim športnikom, to pa oni sami dobro vedo, kajti teren je za smučkanje silno pripraven, snega je pa vsako zimo zadosti. Le Planinskega doma je manjkalo, pa bi bile Kovec že prej vsako nedeljo popolnoma zasedene.

Ko se torej odvarja turizmu, zimskemu sportu in tujskemu prometu Planinski dom na Kovcah, imamo le eno željo, da bi ga Slovenci pridno uporabljali in črpali iz njega nebroj koristi, ki jih bo nudil. V našem gospodarskem napredku pa naj bo korak dalje na poti h gospodarski osamosvojitvi s pomočjo tujskega prometa po zgledu bogate Švice. Vrlim zadrugišnikom naj služi v zahvalo zavest, da so storili svojo dolžnost, ki jo je od njih zahtevala potreba današnjega časa. Naj živi Planinski dom na Kovcah in njegovi zadrugarji! — A. L.

Pogled na zasneženo Pohorje s smučarji

z vsakim letom, predvsem pa je med zimskimi sportniki bilo mnogo takih, ki so čutili potrebo, da se na ugodnih, za smučanje prikladnih tleh vzhodnega Pohorja omogoči udeleževanje planincev v poletni dobi, smučarjem pa v zimskih mesecih.

Želje in naraščajoča potreba so pri mariborski podružnici SPD našle odziv in odbor se je lotil priprav, ki so dozorele tako daleč, da se je vršil nedavno nedeljo na licu mesta komisijski ogled pod vodstvom predsednika dr. Senjorja. Komisijo so tvorili poleg odbornikov tudi odlični turisti, zastopniki lastnikov zemljišč, inž. Jelenc in drugi. Ko so proučili vse podrobnosti, so se odločili za Jezersko sedlo, kjer se bo v doglednem času pričelo z gradbo četrtega pohorskega zavetišča. Na južni strani, 50 m pod sedlom, kakih 300 m od Ribniškega jezera, bo po načrtih inž. Jelence zgrajen planinski dom, v katerem bo 40 do 50 postelj. Teren je goličav, poraščen z redkim in nizkim borovjem in je zaradi raznolikosti in obsežnosti uprav idealen za goličev smučanja, ki se je po zaslugi ISSK Maribor tako razvil. Da je letos tudi SPD ustanovilo lasno zimsko sportno

sedlo je najidealnejša točka vzhodnega Pohorja, križišče vseh turistovskih poti in važno izhodišče za prirejanje krajših in daljših izletov kar bo z dograditvijo nove turistiške koče kmalu omogočeno.

Prebivalstvo v Ribnici in Breznu je projektu močno naklonjeno in je obljubilo pomoč. Zlasti je hvalevredna uslužnost grofa Vincenca Thurna ki je dal za dolgo dobo let v zakup zemljišče kjer bo zgrajena koča, ki bo oskrbovana vse leto. Zelo naklonjen je tudi veleindustrialec Germut, zlasti pa je vzbudila realizacijo načrta zanimanje in hvaležnost v vrstah planincev, ki so že dolgo časa željno pričakovali, da pride do uresničenja njihovih želja.

Da bo delo ki se ga je z veliko vnemo lotila mariborska podružnica SPD imeo uspeh in da bo novo turistiško selišče nudilo obiskovalcem vse udobnosti, ki bodo nepreconljive krasote zapadnega Pohorja še povečale in omogočile napredujoči turistiki in naraščajočemu zimskemu sportu nazel razvoj, nam jamči odbor, ki je znal vedno z veliko skrbnostjo ustrezati članstvu in služiti velikemu namenu turistike in sporta, lepote in zdravja.

Slovensko planinsko društvo

opozarja smučarje in zimске turiste, da so tudi pozimi otvorjene in oskrbovane sledeče postojanke: Hotel Zlatorog in hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. Valvazorjeva koča pod Stolum in Kamniški planinjak poleg Doma v Kamniški Bistrici in Doma na Krvavcu še tudi Koča na Veliki planini. Erjavčeva koča na Vršču (Kranjska gora) je otvorjena in oskrbovana vsako soboto in nedeljo ter na praznike in na dneve pred prazniki. Za druge planinske koče so dobili ključ le za skupine pod vodstvom zaupnikov. Tozadevne informacije dale Osrednji odbor SPD v Ljubljani in Zimsko-sportni savez v Ljubljani.

Sankači

Dom na Krvavcu

Ta velika, tudi za bivanje pozimi zgrajena planinska postojanka SPD, je sedaj popolnoma zavarovana proti vremenskim neprilikam. Cela stavba je sedaj od zunaj sopolno obita s salonitom in se je že čas poletje popolnoma osušila. Vse sobice (in teh je 8) imajo peči ter novo peč tudi veliko skupno ležišče. Dom na Krvavcu je tedaj pripravljen za daljše bivanje tudi pozimi in je celo zimo oskrbovan. Na razsežnih planjavah ob Krvavcu je vrlo dober teren za smučanje in napravijo se lahko smučarski poletji tudi na Košutino, Mokrico in Dolge njive. Pozimi je najboljši dostop na Krvavec iz Kamnika preko Sv. Ambroža, koder je pot vedno izgažena. Tudi pozimi despemo do Doma v 4-5 urah.

Dom v Kamniški Bistrici

Stara turistovska koča ob izviru Kamniške Bistrice je bila zgrajena v letopah. Najstarejši del, kjer je bila dosedaj damska spalnica in kuhinja, je stal že preko 50 let in je pač že doslužil; začel je razpadati. Zato je Slovensko planinsko društvo v sporazumu s Kamniško korporacijo podirilo ta del in postavilo tam nov in povečan prizidek in in popolnoma preuredilo tudi kuhinjo. V novem delu je 6 ličnih sobic, ki imajo vsaka prostora za 4 postelje in imajo tudi peči. Da so se na novo napravila tudi stranišča (4) ter greznica, ni treba še posebej povdarjati. Ustvarilo se je že s tem večje in udobno planinsko zavetišče, ki bo dobro služilo tudi pozimi. Obednica, skupna spalnica za moške in skupno ležišče na podstrešju so za sedaj še v starem stanju, toda tudi ta del se bo prihodnje leto še povečal in preuredil. Dom v Kamniški Bistrici je vedno dobro oskrbovan in bode za naprej še bolj privlačna točka za izlete in dobrodošel tudi za daljše bivanje.

Najboljše, najtrpejše, zato najcenejše

»Comment t'appelles-tu?»

Le jeune homme dit son nom et mon âme s'émut; mais je te connais, beau jeune homme, toi qui penses, le cœur rempli d'espoir, tournes tes yeux étonnés vers le grand avenir. Tu es un homme parmi les camarades, un enfant attentif parmi les sages vieillards; tu es une des branches de l'arbre, si vivace qu'en la coupant on blesserait l'arbre lui-même...

Le capitaine continua:

»As-tu ton père?»
»Non, il est mort!»
»Combien de frères et de sœurs?»
»Je n'en ai pas.»
»Ta mère au moins, vit-elle encore?»
»Oui, j'ai encore ma mère.»
Et dans les yeux muets une flamme s'alluma.

Alors, le capitaine leva sa canne et de son bout ferré toucha la poitrine du jeune homme en faisant signe à l'enseigne qui le suivait; celui-ci tira une liste de sa manche et d'une main tremblante inscrivit le nom du jeune homme. Et ce dernier pâlit...

Le capitaine passa devant le deuxième sans le remarquer; il arriva au troisième et l'examina attentivement: c'était un adolescent joyeux, exhubérant, beau parleur, chanteur renommé,

aimé des jeunes filles; son visage rond respirait la santé, quelques boucles blondes comme les épis tombaient sur ses petites oreilles; ses yeux bleus chantaient tout haut, ses lèvres vermeilles s'arrondissaient en un sourire aimable.

»As-tu une fiancée?» demanda le capitaine.

»Oui, mon Capitaine.»
La chanson des yeux bleus se fit plus vibrante, s'éleva plus loin encore.

Le capitaine leva sa canne, l'enseigne écrivit et dans les yeux bleus la chanson se tut.

Le capitaine avançait ainsi, lentement, sur le front de la longue file; il examinait, il interroguait et choisissait. Quelquesfois il en laissait deux ou trois, passait devant certains sans même les regarder, parfois il en inscrivait cinq ou six à la file et il me semblait qu'il prenait à dessein les plus forts et les plus beaux.

Arrivé au bout, le capitaine leva sa canne pour la dernière fois puis il se retourna. Alors je vis son visage et mon cœur cessa de battre. Ce visage était sans chair, les yeux n'étaient que deux trous profonds dans le crâne, de longues dents aiguës grimaçaient au

Iz življenja in sveta

Milijon hiš

Je sezidala Anglija po vojni. Katera evropska država se more ponašati s toliko socialno skrbjo za svoje prebivalce? Anglija je pravilno pojmovala duh časa in je kmalu izračunala, da je pritisk prebivalstva z dežele v mesta po svetovni vojni mogočno narasel. Začela je v kar največjem obsegu graditi stanovanja in te dni je doseglo število novih povojnih zgradb, ki služijo ljudem za stanovanjska, milijon.

Da je nastalo toliko novih poslopj, gre v prvi vrsti hvala angleškemu ministrstvu za narodno zdravje. Ministrstvo je podpiralo državno in zasebno inicijativo, ki je ustvarila v desetih letih naravnost neverjetne stvari. Hiše so rastle kakor iz tal. Do konca septembra 1927. je bilo na angleškem ozemlju postavljenih z državno pomočjo 679.787 hiš. Ostalo, kar manjka do milijona, so zgradili zasebniki brez državne pomoči. Samo v mesecu septembru je bilo na novo sezidanih 52.261 poslopj, v katerih se nahaja cel milijon stanovanj. To so sadovi smotrene socialne politike. In pri nas?

«Moja dom je moj grad» pravi star angleški pregovor. Angležu ni nič bolj tuje in neprijetno, kakor če mora bivati pod streho hiše, v kateri živi na stotine drugih ljudi. Angleži ne poznajo kasarnskih stanovanj. Zato je treba napredek angleškega stavbarstva motriti tudi s stališča osebne udobnosti. Milijon hiš ima gotovo stanovanj za mnogo milijonov ljudi, ki ne bodo živeli drug poleg drugega kakor vojaki in težaki, ampak kakor svobodni državljani, ki si tudi v pogledu stanovanja privoščijo, kar gre svobodnemu človeku.

Rak napada predvsem visoke svetlolase osebe

O priliki zadnjega zasedanja Društva narodov v Ženevi je bilo zborujočim komisijam predloženo poročilo higijeničnega oddelka Društva narodov za pobijanje raka. Komisija se je bavila z vprašanji, zakaj je na Angleškem več žrtev raka, kakor n. pr. v Italiji. Angležem ni šlo v glavo, da je opasna bolezen v visoki civilizirani deželi mnogo večja nego v državi, ki v pogledu civilizacije, torej tudi zdravstva zaostaja za njo.

Komisija je sestavila tabelaričen pregled žrtev raka v zadnjih štirih letih. Za podlago te statistike so ji zlasti služili podatki Anglije, Nizozemske in Italije. Strokovnjaki so se omejevali na dve posebni obliki pojavnosti raka, na rak dojega uda in na rak maternice pri ženski. V teh dveh formah je diagnosticiranje bolezni najlažje in najuspešnejše.

Zdravniki so sestavljali diagrame, primerjali so pojave bolezni z ozirom na starost, na poklic, na število porodov. Prišli niso do nikakega sklepa. Tamost razširjenosti raka jim je ostala slej ko prej uganka. Naposled se jim je posrečilo ugotoviti, da se rak v ve-

liki meri letova oseb ženskega spola, ki so rojene v Italiji in na Angleškem in ki so se izselile v ameriške Zedinjene države. Otroci teh mater so podvrženi mnogo večji umrljivosti.

Slednjič sta prišla prof. Niceto in Pittard, prvi z Italije, drugi iz Švice do zaključka, da so raku podvržene v prvi vrsti plavalase osebe, visoke rasti s podolgovato lobanjo. Rak žanje posebno neusmiljeno baš med tem tipom.

Novo antiseptično sredstvo

Iz Londona poročajo o monsolu, novem antiseptičnem sredstvu, ki ga je iznašel neki angleški kemik. Monsol je docela nestrupen, učinkuje pa sigurneje in ni dražljiv kakor dosedanja sredstva te vrste. Prednost novega antiseptika je posebno v tem, da se lahko uporablja tudi za notranje zdravljenje. Vbrizga se n. pr. lahko pod kožo, kjer učinkuje proti mnogim boleznim.

Zdravstvo se že dolgo ozira po primernem antiseptičnem sredstvu, od katerega zahteva dvojice: mora biti neškodljiv in ne sme dražiti sluznice. Tak antiseptikum bi bil po sodbi zdravnikov pravcati blagoslov za človeštvo. Sedanja antiseptična sredstva karbol, sublimat in dr. se smejo uporabljati le v zelo razredčeni formi, ker se je drugače bati resnih posledic. Toda vsa ta sredstva učinkujejo le slahotno, ako so preveč razredčena. Tudi je nemogoče vbrizgati jih pod kožo, kar zlasti onemogoča uspešno pobijanje bakterij. Če bo monsol izpolnil vse nade, ki jih vani stavi angleški kemik in dvoma, da bodo človeštvu prihranjene marsikateri bolečine in muke.

Čarodajna šibica

Indijska vlada je nedavno dala preizkusiti zagonetko bajanice ali iskalne paličice, ob kateri si učenjaki že cela stoletja belijo lase. S prostoročno magnetico, obdano z nekaj cevmi, kakršne služijo v radiofonski tehniki, so preizkušali pokrajino, koder se je že dolgo brez uspeha vrtalo za vodo. Magnetna igla se je na nekaterih mestih močno odvijala in po vrtnanju so na tistih točkah res našli vodo. Takošna priprava kaže vselej z neomejeno zanesljivostjo, medtem ko se je pri vseh prejšnjih poskusih dosegel le v 40 odst. ugoden izid. Kako razložiti to skrivnost? Na izvestnih delih zemeljske skorje, zlasti koder se dobe podzemne vode ali rudišča nastajajo električni tokovi, ki jim pravimo zemeljske struje. Te povzročajo v cevkah indukcijske tokove zaradi njih pa se izla magnetna odklanka. Z dosedanjim bajanko je mogel iskati vodo zgolj človek izredno občutljivega živčevja tako da se mu je šibica na koncu prstov stresala in zdrgetavala. Naloga znanosti je še, da preišče, kako električni tokovi vplivajo na živčni sistem. Možnost takega vpliva pa je brez pomisleka razvidna, zategadelj se čarodajna šibica in njeno učinkovanje ne sme več prištevati med nadprirodne pojave.

Selo, v katerem se živ krst ne oženi

Blizu Roma stoji čedna vasica Camporgiano. V njej so doma prav lepe mladenke, ki pa imajo smolo, da se za njih samski stan nihče ne zanima. Popis prebivalstva, ki ga je nedavno razpisala prefektura za rimsko okolico, je pokazal presenetljivo dejstvo, da se v tem kraju že več let ni oženil noben možki in omožilo nobeno dekle.

To stanje traja že cela tri leta. Če pomislimo, da šteje vas tisoč duš, je to vsekakor posebnost svoje vrste. In še bolj čudno je to, da Camporgianci radi plačujejo Mussolinijev samski davek kakor vržejo oko po lepi devojki ter jo napravijo za svojo ženo.

Če bi vsi Italijani sledili temu zgledu, bi Mussolini s sanjami o rimskem imperiju kmalu obupal.

Še eden, ki veruje v konnersreuthski „čudež“

Docent dr. Alojz Mager je imel pred nekaj dnevi svoje nastopno profesorско predavanje na teološki fakulteti v Salzburgu. Izbral si je za to priložnost temo: «Stigmatizacija in konnersreuthski čudež».

V uvodu svojega govora i predavatelj ugotovil, da je stvar s Terezo Neumannovo še vedno tako nejasna da ni mogoče izreči znanstveno podkrepljene sodbe o njenem slučaju. Tozadevno bi bilo treba bolnico podvreči natančni preiskavi, kateri pa se starši «svetnice» protivijo. Moralo bi se tudi ugotoviti, kako je s sedem let trajajočo boleznijo Neumannove in dognati, kakšno je bilo v tem času njeno duševno stanje. Dr. Mager je tudi pripomnil, da ga posebno zanima vedeti, odkaj izgovarja Neumannova aramejske stavke in če se to, dogaja iz navdihnenja ali pa pod kakim vplivom. Teolog smatra, da leže na dlani znaki histerije, toda le v fizičnem oziru in pravi da bi bila treba psihično stran Neumannove natančno preiskati.

V ostalem je profesor uverjen, da je pri Neumannovi duhovnost prevaletna in da zmaguje nad bolnim organizmom. Zaradi tega bi bilo treba napraviti psihično analizo njenega danesnega življenja. Preiskavo pa bi morali voditi bogoslovci. Če se dožene, da Neumannova že štiri leta ne zavziva trde, dve leti pa nobene tekoče hrane in kljub temu krvavi vsak petek, potem, pravi dr. Mager, bo treba zadevo še resno pretresati. Odločno pa je zoper to da bi sodbo izrekli psihologi. Menda se zaveda, da bi v tem primeru teologija morala izročiti svoje orožje drugi disciplini...

Povratak iz ujetništva po trinajstih letih

Ko je l. 1914. zapela vojaška trobenta in klicala može in fante pod zastavo, je moral odriniti k vojakom tudi Franc Ulrik iz Hajde na Južnem Moravskem. Vtaknili so ga v marškompanijo, ki se je odpravljala na fronto. Četa, v kateri je služil, pa je bila pri nekem naskoku deloma decimirana, deloma ujeta. Ko ni bilo poslej od Ulrika nobene vesti, so ga proglasili za mrtvega.

Nedavno so v Hajdi odkrivali spomenik padlim vojakom. Vklešali so vani imena vseh ki se niso vrnili z bojišča. Med njimi je bil tudi Franc Ulrik. Uvrstili ga niso med pogrešane ampak kar med mrtve.

Prošli teden se je pojavil v Hajdi štiridesetleten mož z brado in brki. Bil ni prav nič podoben mladeniču, ki je s sedemindvajsetimi leti odrinil v vojake. Vaščani ga niso spoznali po zunanosti. Šele ko je začel pripovedovati mladost,

Za Miklavža

priporoča svojo bogato izbiro elegantnih daril: kranje kravate, nogavice, rokavice, usnjene in trikot čepice ter vse modne potrebitine po izredno ugodnem nakupu — tvrdka DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

ne spomine, se jim je posvetilo v glavi. Pred njim je stal Franc Ulrik, ki je bil proglasen za mrtvega in katerega ime stoji vklesano med žrtvami vojne v domačem kraju.

Ulrik se je vrnil iz ruskega ujetništva z dvema drugima Moravanoma. Prebil je v Rusiji trinaest let in se je tam popolnoma udomačil. Svojega rojstnega kraja pa ni pozabil in ko se mu je nudila prva priložnost, je povezal culo ter se odpeljal skozi Rumunijo v domovino.

Kako ljubijo razni poklici

Na Nemškem je izšla knjiga, ki pravi, da se po ljubezenski izjavi lahko ugotovi poklic zaljubljenega moškega ali ženske. Ker pa velja biti napram ženskam obziren, navaja knjiga samo primere za ugotovitev poklica pri moških.

Diplomat začneja svojo ljubezensko izjavo tako-le: Dovolite, da skleneva večno zvezo! — Vojak: Ti si mojemu srcu prizadejala neozdravljivo rano. — Cvetličar: Samo ena beseda iz tvojih ust bo posula z rožami pota mojega življenja. — Zidar: Ali hočeš, da skupno zgradiva dom našine usode? — Mornar: Lepo dekle ti si pristan mojega burnega življenja! — Učenjak: Dovolite, da proučim tvoje srce in d v tvojih očeh prečitam svojo srečo! — Pek: Ali pristajaš na to, da bova delila kruh v sreči in nesreči?

Hagenbeck se preseli v Ameriko

Hagenbeckov zoološki vrt, eno izmed čudež evropskega kontinenta, bo kmalu izginil iz Hamburga. Brata Hagenbecka sta sklenila, da se zaradi materialnih izgub, ki postajajo vsled pomanjkanja razvojnih možnosti od dne do dne večje, preselita v zlati Ameriko, kjer jima bo usoda najbrže bolj naklonjena kakor v Evropi.

Zoološki vrt pojde z vsem inventarjem v Zedinjene države. Lastnika Institucij sta sedaj brata Henrik in Lovrenc Hagenbeck, ki sta v Ameriki že osnovala posebno zastopstvo, iz katerega bosta črpala denarne vire za okrepitev svojega podjetja.

Nov Nobilov polet čez severni tečaj

Italijanski general Nobile pripravila za mesec april 1928. novo ekspedicio v arktične kraje. Kakor smo že poročali, financira to podjetje milanska mestna občina na posebno priporočilo Mussolinija. Ki hoče pokazati, da je zračno brodovje kos ne samo vojaškemu, ampak tudi znanstvenim nalogam. Polet bo docela pronagandneva značaja ter bo služil za reklamo fašistični Italiji.

V naslednjem nekoliko informativnih podatkov o načrtih, katere ima general Nobile:

Preiskati namerava 3½ milijoni kvadratnih kilometrov obsegoajočo ozemlje na Arktidi ter se bo v to svrhu zopet poslužil vodilnega zrakoplova, ki pa bo manjši kakor leta 1926. uporabljeni «Norge». Zračna ladja se bo kaipada imenovala «Italia». Opremljena bo po izkustvih, ki jih je prinesel Nobile z zadnjega poleta čez severni tečaj.

Zračna ladja bo boljše opremljena kakor «Norge», imela bo trup iz kovine, ki jo bo čuval pred kalamitetami, ki so lanko ekspedicijo skoro upropastile. Ekspedicija je izjavil Nobile do-

pisniku kodanske »Politikene«, ne bo senzacionalen dogodek, tudi ne sportna zadeva, marveč akcija s čisto znanstvenimi smotri. Nobile je prepričan, da se nahajajo v ogromnem masivu arktičnega ozemlja otoki. To hoče čisto konkretno ugotoviti zato bo njegova ekspedicija trajala več mesecev.

Polet se bo začel v Rimu. «Italia» pojde čez Friedrichshafen, Leningrad in Vadsö na Norveškem na Spitzberge. Člani ekspedicije bodo Italijani, vendar se Nobile ne bo branil vzeti s seboj tudi kakega Norvežana, če bi se mu ponudil General se pogaja tudi z mednarodnim študijskim društvom v Berlinu, kateremu predseduje Nansen.

Nobile projektira tri vožnje čez severni tečaj, katerih izhodišče bi bilo vsako pot Spitzbergi. Severni tečaj bi najrajši okrožil vsakokrat v drugi obliki in če bodo vremenske prilike dovoljevale, pravi, da se hoče sprostiti na led da preišče ondote zanimljive, atmosfere in magnetične prilike. Seveda ne bi pri tem pozabil zasadi v tla tudi drog z italijansko zastavo.

Toscanini in pianistka

V italijanskih listih beremo naslednjo anekdoto, ki se kolportira o največjem še živemem laškem komponistu, dirigentu milanske Scale Arturju Toscaniniju.

Gospodična Helena, ki je veljala v krogu svojih znancev za dovršeno klavirsko umetnico, je večkrat povabila prijateljice in znance na čaj. Vselej je uporabljala to priložnost, da je pokazala svoj «umetniški» napredek. Seveda je čaj družbo pogrel in dame niso nikdar šteditile z aplavzom.

Služaj je hotel, da se je na eni takih čajank pojavil tudi Toscanini. Ko je bilo igranje pri kraju, je vse napeto čakalo, kaj poreče mojster. Toscanini pa, ki ni samo izborni muzik, marveč tudi gentleman, je kadil cigareto in ni znil ne črne ne bele.

Mahoma se je oglasila ena izmed občudovalk: »Divno!« je vzklila. »Čudovito!« je pristavila druga. Tretja pa je dodala: »Ah, gospodična Helena zna na klavirju vse, prav vse.«

Toscanini se je ozrl po jezikavi družini: »Vse zna. Samo, da je pozabila o pravem času zapreti instrument.«

Originalen klub

Iz Londona poročajo, da so angleški astmatiki osnovali svoj lasten klub. Ta klub je povzročil senzacijo že takoj pri svečani ustanovni skupščini: izvoljeni predsednik namreč ni mogel imeti svojega nagovora, ker ga je baš v odločilnem trenutku napadla strašna nadihu.

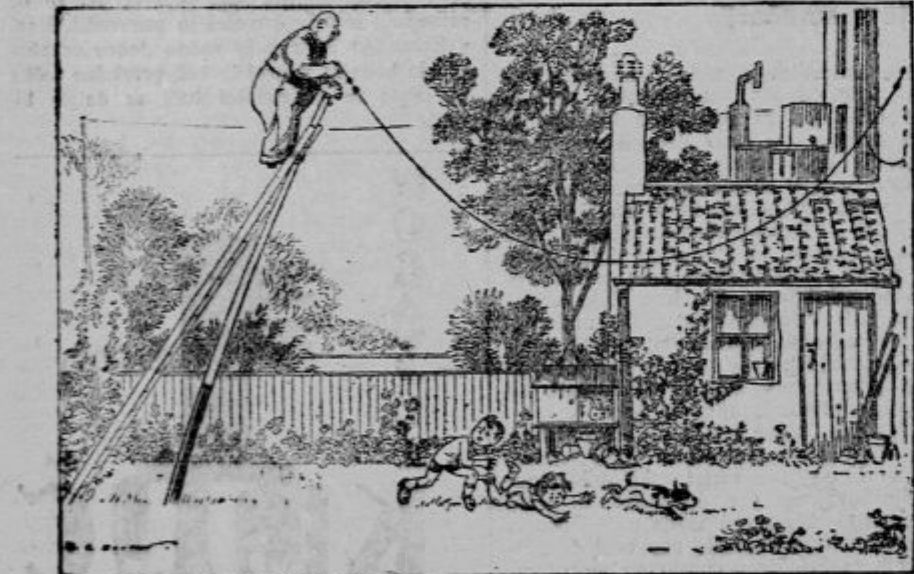
Ko se je nekoliko opomogel je z veliko muko izustil te-le upapolne besede: »Nadihu ni. Astma ni nikaka bolezen, nego je zgolj slabost ki se da ozdraviti.«

Zdi se, da so teh misli tudi ostali člani kluba. Zakaj sklenili so že, da prirede celo vrsto koncertov in banketov s plesom, pri katerih upajo seve tudi sami aktivno sodelovati.

Tudi nedeljska zabava

Zidar Jaka spleza vsako nedeljo na ogrado nove hiše, da uživa, ko njegova rodbina občuduje njegovo delo. (Life)

OČE: (ki ni opazil, da se je antenski drog nagnil): »Čudno! Saj sem anteno vendar natanko izmeril!« (Humoriste)

dessus d'une puissante mâchoire nue. Le capitaine s'appela la Mort... «En avant... marche!» La compagnie fit un brusque dementour et d'un pas fortement cadencé descendit dans la brume; le capitaine, sur son cheval allait en tête et au-dessus du brouillard flottait très haut son manteau noir.

(Prevedla S. in J. Jeras iz knjige »Podobe iz sanj«.)

Dan. Bergman:

Razporočenci

Martin je zadnja tri leta preživel v inozemstvu, kjer se je izpopolnjeval za opernega pevca. Stihl sem, da se je vrnil domov in sem nestrno čakal, kdaj se pojavi na pragu mojega stanovanja.

Naposled je prišel. Toda kakšen! Komaj sem ga spoznal. Oči je imel izbuljene in trde. Pogled mu je begal po stvarih in je iskal predmeta, na katerem bi se ustavil. Lica je bil svežega. Priletel je v mojo sprejemnico pokrit in se je vrgel v gugalnik tako neprežno, da je kakor klada padel na tla. Ravnodušno se je zopet pobral in sklenil skozi stisnjene zobe:

«Ali si oženjen?» «Nisem,» sem mu odvrnil. »Vendar sem srečen.» «Morda si ločen?» «Kaj še! Niti na um mi ne pride kaj takega.» «Ampak — saj si vendar pisatelj... umetnik...» «Nu seveda, pravijo, da sem literat...»

«Bože, Bože... Kako moreš biti bohem, ko nisi ne oženjen ne ločen... Za nos me vodiš. Gotovo si se razporočil in si izpremenil ime.»

«Hm, čudno govoriš.» «Oprosti, a meni se meša. Ali lahko prisežeš, da nisi ne oženjen, ne ločen?» «Prisežem ti!»

Martin me je strasno objel, da sem se za mukoma otresel.

«Kaj ti pa roji po glavi? Ali si pri pameti?» sem ga vprašal.

«Da, prijatelj, pri zdravi pameti sem, toda ves razstrojen... Pred nekaj dnevi sem se vrnil iz tuine, kjer sem s svojim glasom doživel konec kariere, ki se še niti ni bila pričela. Izbral bi si bil drugi poklic... Ali imaš kako mesto za konzula? Ali vsaj za trgovca?»

«V tem trenutku ne morem postreči s ničemer. Obdržim pa te v evidenci.»

«Hvala ti!» je vzklil vzradoščeno. «In poslušaj: »Zdaj hodim okoli vseh svojih prijateljev in znancev. Ne morem ti povedati, kako premešane sem jih našel, kakor sardine v sodu... Saj poznaš Leonoro, pianistko? Bila je poročena z basistom iz dvorne kapele. Pridem k basistu na dom, vprašam po milostivi gospe, a prikaže se mršavo bitje... Leonora pa je bila, kakor več, majhna debelaška...»

«Na prvi mah nisem videl, da imam pred seboj čisto drugo žensko. Nagovoril sem jo po stari navadi kot dobro znanko. A kmalu, prekmalu sem se moral uveriti, da ta, ki stoji pred menoj, ni Leonora, ampak čisto drugo bitje. Dolga in suha ženiščina je začela vpiti, onesvestila se je in padla na tla. Odkuril sem jo iz stanovanja...»

Napotil sem se k Lavri, izralki, ki se je poročila s kiparjem. A namestu nje sem našel v kiparjevem stanovanju pisateljico Fani. Povedala mi je, da je Lavra vzela nekega peka...

Potem sem se hotel taviti pri Eli. Saj jo poznaš? Bila je slikarica in se je omožila z baritonistom. Tudi nje nisem našel doma — povedala so mi, da je pravkar na svatbenem potovanju z nekim poročnikom. Šla sta v Italijo... Skušal sem najti Matildo, zbornu

pevko, ki se poročila s karikaturistom. A mesto nje sem našel Leonoro, tisto, ki sem je iskal pri basistu iz dvorne kapele.

«Ti si se ločila od basista,» sem ji očital. «Kako si mogla storiti to, ko sta vendar imela otroke?»

«Eh, kaj!« je dejala, »otroke sva si razdelila...»

«Kako vendar? Saj jih je bilo troje.» «Da. Eden je umrl, ostala dva sva si razdelila po dogovoru. Sai me razumeš... Naveličala sem se karikaturista. Tako govoreč me je obšla. Čez čas je prišel v sobo karikaturist. Ponudil mi je vina in smotko, bil je z menoj zelo ljubezljiv in mi je rekel, da ga jako veseli, da dobi njegova žena moža, kakršen sem jaz... Tako — in zdaj sem prišel k tebi... je zaključil Martin in se je sesedel na stol...

«Moram ti odkrito priznati,« je izpregovoril čez nekaj minut, »da vsega tega ne razumem več. Kako je vendar mogoče? Leonora ni ločena od basista, ampak od fagotista. Lavra ni ločena od kiparja, ampak od baritonista. Vzela ni peka, ampak dimnikarja. In Eli ni bila nikoli žena baritonista, ampak nekega arhitekta, igralca in čudodelca, zdaj pa je na poročnem potovanju z nekim pri-

vatnim učiteljem in ne v Italiji, ampak v...»

Hotel sem ga pomiriti in sem ga odvedel v restavracijo. Jed in pijača sta blagodejno vplivala na njegove živce. Polagoma sem jel spoznavati v Martinu svojega nekdanjega prijatelja.

Iz restavracije sva šla v kavarno. Tam je našel celo vrsto znanih umetnikov: Bobija, Toblija, Gobija, Robija in Hobija. Sedel so s svojimi ženami: Lo, Re, Fi, Lu in Lv. Vendar je bila družba jako mešana, Bobi je bil razveden od Lo in se je bil vnovič poročil z Re, ki se je ločila od Toblija in je bila poročena z Bobijem, dočim je bil Hobil ločen od Fi in poročen z Ly ki je bila ločena od Robija in je bila poročena s Hobijem, itd., itd....

Prijatelji so mu vse to mirno in ravnodušno pojasnili, izaz na sem opazil, da je Martinu mučno poslušati njihovo razlago. On je vrtal in dolbel v vsak poedini primer. Kmalu se je na njegovih ustnicah prikazala pena in nosnice so mu lele drgetati...

Ozrl se je, kakor da išče pomoči in rešitve. V kotu je zagledal dvojico. Bila sta Viljem in Mia, ki sta se ljubkovala kakor novoporočenca v medenih tednih.

Martin se je zagledal v niti in zdelo

„Tri oranže“

Sergeja Prokofjeva v Ljubljani

Mirko Polić,
ravnatelj ljubljanske opere:

Nekaj misli o izvedbi „Oranž“

Izmed jugoslovenskih oper je ljubljanska še najbolj pripravna za intenzivno, organizirano, sistematično delovanje. Medtem ko vlada v Beogradu še vedno precejšen kaos, ki bi se dal primerjati z vrenjem mladega vina, kar onemogočuje, da bi se kakšna ideja mogla izkristalizirati ter dobiti jasno, realno obliko, je Zagreb kot tip malega evropskega vlemesta v srečni situaciji, da se sicer malo blazirana, ali dobra in hvaležna publika kar puli za gledališki abonma, ki ji poleg 2-3 novitet v sezoni prinaša stereotipne repize temeljito »preizkušeni« deli ali solzava »Traviata«, sladka »Manon«, večno mlada »Prodana nevesta«, brutalna »Tosca«, junaški »Zrinjski« itd. itd. Če se omenim, da nastopa v takem repertoariju skozi leta vedno eden in isti ansambl, ki ga le tu in tam osveži kak gost, ali kaka nova moč, si moramo tolačiti fenomen, da je opera tega mesta, ki šteje okrog 130.000 prebivalcev, vedno polno zasedena le tako, da je Zagrebčanom postala ta umetnost prava življenska potreba ali pa vsaj logična posledica močno razvitega družabnega življenja, ki je organiziralo vse meščanske sloje.

Ne tako v Ljubljani. Za opero se zanima intenzivneje le prav mahniti deli inteligence, in ta se še rekrutira iz durno manj premožnih, uradniških krogov. Predstavniki ostalih meščanskih slojev so v našem hramu Talije prav redki gosti. Število abonementov ni nikakom razmerju z številom prebivalstva, in še od teh jih 95% ima pravico do uradniškega popusta. Tako se dogaja, da nosi breme slovenske opere — državna blagajna, kar je jasno razvidno iz relacije državne dotacije in predvidenega prihoda za prihodnji proračun (475:15).

In vendar, ali baš radi tega je Ljubljana tako pripraven teren za živo delovanje v operi. Faktorji, ki se zave-

ana, Figarovo svatbo, Così fan tutte, Fidelia, poleg njih pa Večnega mornarja, Tannhäuserja, ponovno in temeljito (Zalewski!) Borisa Oodunova, pa Eno, Povratek, Eros in Psiha in — Srce iz lecta.

Misel za realizacijo »Oranž« sem prinesel iz Zagreba (kamor so prišli prvi klavirski izvlečki l. 1924) preko Beograda v Ljubljano. Tu se mi je zdelo, da bo izvedba mogoča in — vredna. Nisem se motil. »Zaljubljen v tri oranže« značil za našo opero in za celokupno muziciranje v Ljubljani, pomemben meinik.

Seveda nam ne pride niti na misel, da bi se nanj udobno vsedli ter se z komodnim zadovoljstvom ozirali po prehojenih poti. Naš namen je, da jo čim bolj in energičneje nadaljujemo, saj izpolniti nam je še občutljive vrzeli bodisi v klasičnem repertoariju, ki ga ni nikdar dovolj, bodisi v Wagnerju in seveda, tudi v moderni. Mogoče nam takole uspe povleči za seboj publiko, potolažiti poklicna in nepoklicna godrnjala ter osigurati naši operi lepšo in varnejšo bodočnost!

Dirigent Niko Štritar,
ki je našel »Tri oranže«.

Matija Bravničar:

„Zaljubljen v tri oranže“

Teater v najboljšem smislu besede. Moderna opera slikovitih scen, pravljice vsebine, groteskni tipovi, sarkastično pobarvane tendence brez žaljivih ali občutnih namigavanj; vse v okvirju stroge umetnosti.

In za vse: za otroke, za naivne ali razvajene poslušalce; za gurmane ali za neizbirne; za učeno ali za neučeno publiko.

To je Prokofjeva opera: »Zaljubljen v tri oranže«, kuriozum letošnjega opernega repertoarja, ki so pri premijeri in pri reprizah vžgale s svojo neposredno silo, ki je tej operi lastna. Muzika je tesno zvezana s sijajnim tekstom in hodi vsopredno z dogodki na

odru v skoraj brezprimerni skladnosti. Tekst je dvojček glasbe in glasba je dvojček teksta. Vsa opera pa je verižica glasbenih biserov, genijalnih domislekov, ki tvorijo organsko celoto. Izjemo delata samo prolog in tretja slika, ki sta vsak zase enoten in vsak zase iz enega izliva. »Oranže« kažejo duhovitega in globokega avtorja, ki je do rastel vsem oderskim situacijam. Pričevalen je prav tako v lirskih, kakor dramatičnih ali burleskni scenah. V bizarnosti ali karikaturi (peta slika, prihod pošasti) pa je edinstven. Sarkazem leži Prokofjevu globoko v krvi in se baš v tej operi prav rad pobaha z njim. V splošnem veje v tej muziki neka lahka reminiscenčnost, vendar le v toliko, v kolikor sliči cvetlični med čebelnemu, ki so ga te v svojih zločilih presnovali v popolnoma drugačno obliko in okus.

Iz vse Oranžne glasbe se čuti zdravje, krepka in izvirna muzikantska narava, polna soka, krvi in zanosa; včasih ponižna, časih zelo drzna v sredstvih, kakor je pač scenična potreba. Karakteristično se mi zdi dejstvo, da je Prokofjev v Oranžah večinoma le na takih mestih atonalno kakafon oziroma ostro disonant, kjer hoče karikirati.

Težišče skladbe je bolj v domislekih nego v obdelavi. Muzika sama ostavlja vtis fragmentarnosti, vendar gledalec ne občuti tega kot pomanjkljivost skladbe, temveč kot nujnost v tem načinu obdelave teksta in situacij. Vse glasbene misli v tej operi so jedrnat in izrazite, ki jih stopnjuje skladatelj z briljantno instrumentacijo do največjega neposrednega učinka.

Iz teksta je izšla muzika in vendar je z njim popolnoma zraščena. To je največja vrlina te opere. Drug podpira druga in podrtava oboje. Skladnost med obema vpliva dvojno, odtod pričevalnost in moč tega dela.

Par pripomb k modnim revijam

Modna revija je za publiko vedno zanimiva in privlačna dogodek, bodisi za radovedneže in kupovalce kot za strokovne interese. A kakor je privlačna, tako je tudi delikatna.

Naloga in namen dobre modne revije je, da predstavi interesirani publiki v kar najlepši obliki najnovejše, uveljavljene ter publiko vzgala k dobremu in časovnemu okusu. Poleg tega pa tudi pokaže možnosti udeležencev modnih podjetij.

Ako je modna revija prirejena, kar se čisto tudi zgodi, v prid kakim blagom, je navadno bazarneke značaja in odblijače reklame, le preprosto, žal, na korist tujemu modnemu obrtu, ali pa je povsem modna in zato neuporabna.

Res stvarna in velkopetna, z modnega, umetniškega in kulturno-estetskega vidika prirejena modna revija stane seveda ogromne svote in so izplačile, ako je bila prirejena za množično publiko, ki ima poleg stvarnega razumevanja v svoj sredi zadostno število sredstev s potrebnimi donatnimi sredstvi za nabavo predvidenih modelov. Ako pa teh pogojev ni, je vsaka slična prireditev že naprej obsodena na fiasko.

Z razstavami in revijami se skuša občinstvo dovesti do spoznavanja in spoštovanja lastnorodne umetnosti in kulture zmožnosti, da se občinstvo pri nakupovanju zadevnih predmetov poslužuje vedno le domačih izdelkov. V tem pogledu moramo slediti zgledu Čehov, ki vogo nad prirejanjem »modnih revij« najostrejšo kontrolo in so še celo

slovitega pariškega Poire-ja prisilili, da je s svojimi modeli moral nemudoma zapustiti Prago, ker ni respektiral interesov domačih modno obrtnih podjetij. Če se si v tem oziru lahko vzamemo za vzgled.

Marsikatera naša dama se je s toaletno domačega izdelka že pobahala, da ima obleko z Dunaja ali iz Pariza. Zgodilo se je tudi že, da je bil položen v izložbo model domačega salona, izvržen od našega strokovnjaka ter brez njegove vednosti označen kot »pariški model«. Tako početje je naravnost uničevalo domače obrti. Skrajni čas bi torej bil, da preneha med

namo paradirati pretirana simpatija do tuje modne umetnosti. Javnost bi morala biti toliko rodoljubno zavedna, da bi s svojimi naročili omogočala domači umetni obrti razvoj in zaslužek. Narodna ženska društva bi morala občinstvo na to opozarjati. Vsa-ko posamezno dekle, žena in mati pa bi se morala zavedati, da gradi s podpiranjem domače obrti temelje gospodarstvu lastnega naroda in eksistenco lastnemu strokovnjaku, lastnemu rodu pa omogoča razvoj in blagostanje, ki je v interesu vsakega posameznika in celokupnosti.

Marija Šarčeva.

Modna čajanka „Atene“

Modna revija „Atene“:

Od leve proti desni: 1. Dama z otrokom v modernih ovčjih kožuhih. — 2. Kostum za tenis, iz kasha volne in svile; beli jumper s poprečnimi pasovi v pastelnih barvah, nagubano krilo in čepica. — 3. Jaquard kostum iz kasha volne s svilo. Krilo desniarjano v kraljevskomodri barvi s kasho, jumper z vzorcem v isti barvi, s širokimi zavihanimi rokavi in borduro ter usnjato garnituro. Jopica z vzorci kakor krilo s svetlimi reverenji in kvačkano garnituro. Klobučina klobuk v istih barvah. — 4. Kostum za drsanje iz najfinije bele volne s svilo. Bogat rob okrog vratu in šestih pastelnih barvah, z gumbi kot nakitom; krilo z globokimi gubami; redeča čepica.

Led je prebit.

Velika Unionska dvorana je bila natlačena polna, seveda ob pogrnjenih mizah; zasedeni sedeži ob straneh; dobro napolnjene galerije. Režija je bila v izkušenih rokah prirediteljice, ki so se že tolikokrat izkazale. Izvrstno obloženi kruhki, čaj, pivico, prijetna in pozorna postrežba. Dobra godba, znani Nagodetov jazz. Okusna namizna dekoracija. Obilo dobre volje, okusa, poštovanosti. Oder svrhi primerno dekoriran, klavir, naslanjaji, ogledala, posebno lepe preproge, — malo, pa lepo in dobro.

Gospodov je bilo mnogo premalo v tej množici. Obležje se ni bilo družabno, marveč se je bližalo sliki društvenega koncerta pri pogrnjenih mizah. Vsaj publika je očitno tako razumela prireditel v nepretrgano čakala, kaj se pride in kaj bo. Čajanka, five o'clock, čaj ob petih popoldne, je družben sestanka. Nanj treba priti v popoldanski družabni obleki. Dame vedo, kaj je popoldanska družabna obleka. Gospodje so prišli večinoma iz pisarn, v sivem in rjavem sarko, nekteri pa kar v »salon-roku«. Le nekaj jih je bilo oblečenih pravilno, bodisi v cutawayu, ali pa v temnem sarko. To pa še ni glavno. Gospodje in dame se morajo udeležiti čajanke ne le po obleki, marveč tudi po zanimanju kot izrazito družabna prireditev, zabavnega sestanka, kjer v družbi konverzirajo, otvorijo se krogi, pa ne za celi večer, marveč za četrtili pol ure, potem pa zopet drugi, tako da se pozdravijo in spregovorijo med seboj vsi znanci in neznanke. Vmes pije čaj, razgovor teče o vsem zanimivem (žene, umetnost, marie, plesi, razstave, članki, koncerti, sport, mnogo o sportu, in mnogo o modi, in o ljubezni, seveda, — gotovo pa nič o politiki, nič o intrigah, nič o borzi, žitu, krizi, trgovini, kuhinji in poslih!) O tem torej teče razgovor, in vmes naenkrat, glej no, kako lušten mannequin! Kako je že njena adresa? Katera trdka? Glej no, pa ta roba, Pariz, Dunaj ali že Ljubljana? In na odru — solo, gosli, duet, kaj majhnega, dobrega, kar seveda poslušaj, ploskaš, če je stvar tudi dobra, — izkratka, to ni koncert, to ni šola, to ni teater ne kino, ampak navaden, recimo sprehod po Tivoliju in pred boljšo kavarno, samo prenehanje s promenade radi vremena v dvorano, in opremljen še s tem, kar zahteva dvorana. Drugačno zunanost, in drugačen ton.

Čajanke ne naredi prireditelj, on jo samo priredi. Narediti jo morajo udeleženci in udeleženke, in narejena mora biti gladko, neprisluseno, zaokroženo. Zato ne moreš sedeti kakor lipov bog in buljiti na oder, marveč se zabavaš in si pri tem in med tem ogledaš tudi modne modele in mannequins in oder in kar je na njem.

Zato bo pač treba, da nam Atena priredi še mnogo čajank, z modo in brez nje, s sportom in brez njega. Tudi novinarji bi jih lahko včasih priredili, ali pa oficijalno, ali kotkoli že, samo več tega nam je nujno potrebno. Dedi in očetje so hodili v čitalnice. Mi imamo kavarne, društva, sport, — pa je vse to malo. Mi nimamo še družabnosti.

Prva modna čajanka je v ostalem ugajala, da, ugajala, in večina občinstva je izjavljala, da si jih želi še večkrat. In tudi več trdijo bo brezdvomno sodelovalo, enkrat ene, drugič druge. Katera bo hotela veljati za prvostavno, bo pač morala na plan, kajti modna čajanka je — živa reklama in razstava in dokaz sposobnosti.

Na čajanki smo videli rožnato jutranjo haljo iz pongissvile, oranžno domačo jutranjo haljo iz brokata; štiri dopoldanske promenadne kostume, kombinirane v comblet, eno Bois de Rose, eno lavendel, eno črno in »Tegetthof«-modro; štiri kostume za čajanko, comblet, in sicer po eno svetlorjavo, Bois de Rose, črnobelo in Tegett, in končno štiri večerne obleke, belo s »flor« Nilowwreza, obe Georgette, belo Črpe Georgette, črno velourchiffon. Vse so vzbudile pozornost, zanimanje, priznanje, poželjivost. Z damami v večernih oblekah je nastopil gospod v frakovem plašču,

vzorno izdelanem. K njemu bela svilena šerpa, palica z gumbom iz slonovine, — one z zlatimi ali srebrnimi ročmi so že zdavnaj zastarele. In pa to pokrivalo, cilindar, chapeau, kakor nekdanji klak, le da se ne da zganiti, in da ni več svetel, niti kosmat, kakor dnevni cilindar, marveč gladek in mrk. Chapeau, ki smo ga videli, je jojmene, edini te vrste v Ljubljani, in kdor ga ni videl na čajanki, bo moral romati v teater!

Videli smo tudi prekrasne krznenne izdelke, prave pesnitve damskih plaščev, izdelanih v domači delavnici po prvih pariških in dunajskih modelih. Bizam naravne barve in Astrahan (taz. Perzianer), in modernejši krojen Sealskin obšit s krzni ruskega dihurja, podložen z vijolično svilo in okrašen z ročno ornamentiko. In najslajnejši, plašč iz naravne ruske verveice (»Fehman«-te) — ki bi vzbudil pozornost v vsakem velikem mestu. Izredno je tudi ugajala bela jančja jopca z belim piščkom za punčko.

Prijetno začudenje in največje zanimanje so vzbudili pariški jumperji, dresi, pulloveri, šali. To ti je bilo divljenja! Kar po vrsti so priplešali mannequink v belih dresih, volna s svilo, comblet, orange, zelena, drap, roza, — to so obleke za na ulico, za sport, za razne prilike.

Potem, o, tega je še mnogo. Klobučki, dekletca kot klobučarke, otroška obleka, cvetlični izdelki — dabome, ni bilo malo, bilo je mnogo in lepo in dobro! Vmes pa ne samo sladkosti in šunka in čaj, marveč koncertne točke, gg. Šubelj, Rupelj, — najmlajša pianistka gđ. Novakovičeva naj se samo posebej omeni, da je prezgodnja hvala ne škoduje. In končno Vizjakova Viček v slovaških nošah. Vse to skupaj — je vkljub nerodnosti občinstva dalo brezdvomen, prav brezdvomen velik uspeh. Dajte nam še več čajank!

Modna revija „Atene“:

Kožuhovinat plašč iz seala z ovratnikom, manšetami in vstavkom iz ruskega dihurja. Znotraj je podložen s težkim olivnim tat-om, bogato apliciranim s cvetličami v zlatu, vijoličasti in modri barvi.

Vojaški figuri

dajo potrebe, da se nam ohrani ta zavod, ki je pozvan ustvariti in omogočiti našo bodočo operno produkcijo in razviti zdravo reprodukcijsko umetnost, so prisiljeni, da v vsakdanji borbi za brezbriznostjo, apatijo, da celo nenaklonjenostjo, tvegajo in žrtvujejo vse le z enim namenom: da ustvarjajo novo.

Ta težka ali tudi hvaležna naloga mi je bila od vsega začetka jasna. Manjkalo mi je le eno, dovolj širok in močan temelj, na katerega bi postavili to »novo«. Manjkali so klasiki, ki bi temeljito vzgojili tiste, ki podajajo, in one, ki prejemajo. Manjkal je tudi tisti, ki je uveljavil moderno, Wagner. Danes lahko trdim, da je bil lani (sicer prav »pasastično« »moderni« Rožički »Eros in Psiha«) baš tako pripravljen, kot je danes logičen Prokofjev! Ne tako seveda pred tremi leti. Ker v zadnjem času smo dobili in doživeli: dona Ju-

Kralj Trei
v ljubljanski operi

Skupna slika glavnega ansambla

Radio

Izveček iz večernih programov

BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (400 metrov 25 kw), STUTTGART (879 m 4 kw), PRAGA (349 m 5 kw), LONDON (Davenport 1604 m 25 kw), ZAGREB (310 m 0,7 kw), BRNO (441 m 3 kw), RIM (450 m 12 kw), DUNAJ (517 m 7 kw), DAVENTRY (492 m 12 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), STOCKHOLM (Motala 1320 m 30 kw).

Nedelja, 20. novembra.
FRANKFURT 20.30: Bachove skladbe. — 1. Violinska sonata v A-molu. — 2. Arija. — 3. Sonata za čelo-solo. — 4. Arija. — 5. Sonata v C-molu, za violino in klavir.

LANGENBERG 18: Koncert zbora in orkestra.
19.30: Orgelski koncert. (Bachova, Francoske in Regerjeve skladbe).
PRAGA 20: Zabaven večer. Koncert orkestra na pihalu.

LONDON 21: Prenos večernice iz Westminsterke katedrale.
22: Vokalni in orkestralni koncert.
ZAGREB 20.30: Francoski večer. (Violina in klavir).

BRNO 20.30: Slovenski program. — 1. Bella: Klavirska sonata v B-molu. — 2. Chalupka: Pesem. — 3. Lauko: Pesmi. — 4. Potto: Janoskova pesem. — 5. Laukove pesmi.

21.30: Večerni koncert. (Skladatelji: Kmoč, Dvořák, Hasler, Potužnik).
RIM 20.45: Odločki iz Massenietove opere Werther.

DUNAJ 15.30: Donizetti: »Pijana ljubeznica. Komická opera v 2 dej. — 19: Komorna glasba. — Schubert: 1. Godalni kvartet v A-molu. — 2. Pesmi.

DAVENTRY 22: Komorna glasba. — 1. Strauss: Sonata, op. 18. — 2. Schubert: Pesmi za tenor. — 3. Beethoven: Sonata v A-duru, za čelo in klavir. — 4. Tri Brahmsove pesmi za tenor. — 5. Holbrook: Koncertna sonata, op. 59, za violino in klavir.

VARŠAVA 20.30: Koncert. — 1. Moniuszko: »Pravljica. — 2. Tri pesmi. — 3. Noskovskij: »Livia Quintilla. — 4. Arije iz Verdijevih oper. — 5. Luzzatti: Stiri španske slike. — 6. Marchiste: Valse caprice.

STOCKHOLM 20.45: Pevski in klavirski koncert.
21.45: Vokalni in orkestralni koncert nordijske glasbe.

Ponedeljek, 21. novembra.
FRANKFURT 20.15: G. Büchner: »Dantova smrt. Drama.

LANGENBERG 19: Schubertove skladbe.
20: Hindemithov večer. — 1. Koncert za brač in komorni orkester. (Premijera). — 2. Koncert za klavir in komorni orkester. — 3. Koncert za violo in komorni orkester. (Premijera).

PRAGA 20.10: Mešan večer. (Solisti in orkester).
LONDON 23.30: Orgelski koncert. — 1. Hillins: Koncertna uvertura v C-duru. — 2. Gounod: Himna na sv. Cecilijo. — 3. Wheeldon: Münsterski zvonovi. — 4. Händel: Orgelski koncert v B-duru. — 5. Salome: Korčulnica v E-duru.

ZAGREB 20.30: Komorna glasba. — 1. Beethoven: Trio v E-duru. — 2. Schubert: Trio v E-duru.

BRNO 20: Odločki iz Kálmánove »Bajadere».

DAVENTRY 21: Koncert. — 1. Mozart: Sonata v F-duru. — 2. Schumann: Simfonične etude. — 3. Debussy: Minstrel.

VARŠAVA 19.35: Večerni koncert. (Skladatelji: Bach, Händel, Schubert, Rossini, Delibes, Faderevskij, Faurand, Albeniz).

STOCKHOLM 20.15: Komorna glasba. — 1. Schumann: Kvartet v E-duru. — 2. Tri pesmi. — 3. Schumann: Iz violinskega koncerta v C-duru.

Torek, 22. novembra.
BERLIN 19.55: Pojavi in teorije okultizma. (Predavanja).

21.30: Koncert. — Reger: Sonata v A-molu, op. 116.
FRANKFURT 20.15: Mešan večer. (Orkester in solisti).

LANGENBERG 19: Koncert. — 1. Blou: Pod solnom miru. — 2. Lortzing: Slavnostna uvertura. — 3. Bizet: »Carmenc. — 4. Sacombe: Pomladna podoknica. — 5. Gounod: »Fausc. — 6. Kratzl: Zadnje kapljice: valček.

STUTTGART 20: Koncert solistov in filharmoničnega orkestra.

PRAGA 20: Prenos koncerta iz Brna.
LONDON 20.45: Pevski koncert Schumannovih in Gartnerjevih pesmi.

21: Koncert seksteta.
BRNO 20: Poljudni koncert. — 1. Liszt: Preludij. — 2. Smetana: Wallensteinov oostrog. — 3. Bella: Ideal in usoda. — 4. Dvorak: Dve pesmi. — 5. Fibich: Vihar.

RIM 20.30: Prenos iz gledališča.
DUNAJ 20.05: Slika berlinske opere. (Skladatelji: Tautenhayn, Holländer, Lincke, Zepher, Gilbert, Walter, Kollo in drugi).

DAVENTRY 23.30: Koncert. — 1. Brahms: Tragična uvertura. — 2. Pesmi. — 3. Čajkovskij: Dva stavka iz IV. simfonije. — 4. Pesmi. — 5. Smyth: »The Wreckers»: uvertura.

VARŠAVA 20.30: Večerni koncert.
STOCKHOLM 20: Simfonični koncert. — 1. Dvořák: Simfonija. — 2. Smetana: »Prodna nevesta»: arija. — 3. Dvořák: Iz opere »Rusalka». — 4. Novak: Slovenska suita. — 5. Smetana: »Prodna nevesta»: uvertura. (Prenos iz Old Fellow-ske palače v Kopenhagnu).

Sreda, 23. novembra.
BERLIN 20.30: Schubertove in Schumannove skladbe.

22.30: Iz dobe gavot in lenetov. (Komorni orkester in solisti).
FRANKFURT 20.15: Simfonični koncert. — 1. Bruckner: Romantična simfonija. — 2. Jarnach: Jutrarnja pesem.

LANGENBERG 21.45: Koncert lahke večerne glasbe.
STUTTGART 20: Simfonični koncert filharmoničnega orkestra. — 1. Beethoven: Senorina uvertura št. 8. — 2. Beethoven: Druga simfonija.

Bizet: »La Patrie»: uvertura. — 2. Grieg: Peer Gynt suita. — 3. Balte: Iz opere »Ciganka».

STOCKHOLM 19.50: Simfonični koncert. — 1. Sveden: Simfonija v B-duru. — 2. Pesmi za sopran. — 3. Holst: Oriental-ska suita. Sledi koncert stare švedske narodne glasbe.

Vademecum slovenskega izobraženstva

Odgovor Atoma v »Slovenec».

V knjižici pod naslovom »Moderna izobrazba — silka o potih in ciljih napredka« sem na kratko obrazložil globoko in miselnostno zavestnega človeka posegajoča miselnostna območja. Napredno gibanje med Slovenci zahteva jasnosti o teh temeljnih problemih. Saj vidimo, da se pri prvih kulturnih narodnih sedanjosti (Nemci, Francozi, Angliji) rešujejo ti problemi v smeri znanstvenega napredka. Samo, če se pridružimo vseobli zgodovinski smernici napredka, se bomo ohranili v boju za bitek.

Poglavitna ovira samostojnemu napredku na vseh področjih izobrazbenega človeškega udeleževanja (kulturnega, vsteviškega, političnega in gospodarskega) — je klerikalizem.

V listini se je oglašil zoper knjižico »Slovenec« s glankom psevdonimnega pisca v številki 9. t. m. pod nadpisom »Vademecum slovenskega izobraženstva«.

Knjžica o moderni izobrazbi predstavlja štatielju vseskozi velike pridobitve modernega spoznavanja: razlaga vseznameniti svetovni nazor modernega prirodnoznanstva in ga proglasa za jedro napredno izobrazbene osebnosti; v zvezi s njim utemeljuje plemenito posvetilo ali socialno moralo, ki se deljanski že zdaj podzavestno uveljavlja v življenju poedincev in držav; na taki podlagi se naposled določajo človeškemu življenju pota in cilji v idealni konceptiji nezavisno od cerkvenih nazorov.

Klerikalni kritik, ki nima poguma nastopiti s odprtim vizirjem, vidi v razpravi »vse polno neresnic in zmot«. Bodi mi dovoljeno, da zavrnem ta očitek.

Prva zmot, ki jo omenja, je v tem, da moja razprava odklanja »čudežev«. Smatram moj nazor za pravilen kajti kot prirodoslovec vidim, da se vsi pojavi v prirodi vršijo po prirodnih zakonih, ki so jih razodeli genialni učenjaki. Čudeži pa so pojavi izven prirodnih zakonov, nedostopni človeški pameti. Ne spadajo torej v prirodnoznanstveno stroko. Nanje je mogoče samo verovati, četudi pod znanim Tertulijanovim geslom: veruj, ker se protivi pameti! Razvoj človeške izobrazbe kaže, da je izvenprirodno umevanje pojavov v neživi in v živi prirodi bilo v otroški dobi človeštva zelo razširjeno. Ob rastoči človeški razumnosti pa se je območje takega verovanja bolj in bolj krčilo in se krčilo, območje prirodnih zakonov pa bolj in bolj širilo in je danes med izobraženci edino priznano. Nobena prirodnoznanstvena šolska knjiga ne govori o izvenprirodnih pojavih. Sem pa istega mnenja kakor kritiki, da je še sedaj na tisoče učenjakov, ki nadaljujejo srednjeveško skolastiko in so torej v izobrazbi zastoili. Taki pripoznavajo, kar se novodobno izobrazbenemu razumu protivi. Moderni veščaki v tehniki (stavbeni, strojni, kemijski inženjerji) predarjajo načrte za svoje izdelke (mostove, hiše, stroje, kemijske izdelke) točno po fizikalnih in kemijskih prirodnih zakonih. Delovanje teh veščakov bi bilo nemogoče, če bi se njih preudariki krizali z čudežnimi izvenprirodnimi vplivi. Takisto obvladuje tudi napredujoča zdravstvena veda fizikalne in kemijske pojave v neizmerno mnogoterem zloženem stroju človeškega telesa ob boleznih bolj in bolj. Kadar pa ne uspe, priprava svojo nepopolnost, a se ne zateka k čudežem. Ako bi enostranski skolastični izučeni »učenjaki« svojo izobrazbo izpopolnili s modernim znanostjo o prirodi vsteviškega človeka, bi se njih število brzo la izdatno krčilo. Ako »Slovenec« kritik skriva svoje ime, hoče brzokone prikriti svojo enostransko in pomanjkljivo izobrazbo. Njegov očitek glede čudežev je — pabel.

Drugi očitek se nanaša na Kopernika. Nauk tega slavnega slovenskega učenjaka je prišel na index librorum prohibitorum na podlagi mnenja svete kongregacije, ki se je glasilo: »Trititev, da stoji Solnce mirno v sredi sveta, je nesmiseln, filozofsko varava in naravnost krivoverska, ker je v očitnem nasprotju s sv. pismom. Trititev, da Zemlja ni v sredi sveta, da ne miruje, ampak da se vsak dan vrtil, je nesmiseln, filozofsko zmotna ali vsaj kriva domneva« (Drtina, Razvoj mišljenja, 1908 na strani 323 po Troels-Lundu). Tema nasproti pbi jezuitarski g. Atom: »V dekretu, ki ga je izdala kongregacija ... ne stoji drugega, kakor da je treba popraviti tista mesta, ki govorijo o novih astronomskih odkritjih v toliko, da niso še povsem dogmama, ampak zaenkrat le hipoteza.« Okoliščina, da je Kopernikov naš prišel na indeks šele 73 let potem, ko je izšel, in okoliščina, da se je sveta kongregacija dala zavesti po — Lutheru, Melanchtonu in Galileju (!), smatra g. Atom za olajševanje. V listini pa prva in druga obremenjujeta kongregacijo in jo smatra za človeških slabostim podvrženo institucijo brez sv. Duha!

Tretji očitek se tiče Giordana Bruna in je prav tako neutemeljen. Moje poročilo o njegovi usodi je posneto po dobrih avtorjih. Tako pravi Überweg, Gesch. d. Philosophie o Brunn: »verdultete eine siebenährige Gefangenschaft im Kerker der Inquisition und wurde, da seine Überzeugung unerschrocken blieb und er eine heuchlerische Unterwerfung mit edler Wahrheitsstreue verschmähte, zum Scheiterhaufen verurteilt.« Očitek bogokletstva, ki ga iznasa g. Atom, nam Bruna še ne kompromitira. Kajti učeni teologi univerze v Salamanci so Kristofu Kolombu dokazovali, da je njegov namen priti v Indijo preko Atlantskega oceana ne le nesmišl, ampak tudi bogokletstvo (Drtina, l. c. str. 315).

Nadalje postavlja nelmenovani kritik v »Sl.« svoje posebno mnenje glede Galileja nasproti mojim podatkom. Dokler pa prikriva svoje avtoritativno ime, mi ne more vreti za zlo, če zaupam bolj svojim zgodovinskim virom kakor njegovemu izjavljanju, razvijanju in pretvarjanju. Kot peti očitek se rdi kritiko nemuljivo, da zastopam krivo mnenje glede nastanka prvega, najpreprostejšega zveza bitja iz neorganske snovi (generatio aequiva). Saj je po mnenju g. kritika že g. Ušeničnik poročal, da je Pasteur že l. 1862. nesopitno dokazal, da velja izrek »omne vivo ex vivo«. Dovoljsem si popraviti in — poljsniti, da Pasteurjevi poskusi dokazujejo samo, da iz uporabljenih organskih snovi ob umetnih okoliščinah njegovih poskusov ne nastajajo živa bitja. Nihče pa ni prirejal poskusov, ki bi izpričali, da živa protoplazma nastala ali ne nastaja iz neorganskih snovi ob nesmišlnih okoliščinah, ki so vladale pred mnogimi milijoni let, — takrat ko se poljavila na Zemlji prva živa bitja. Taka generatio aequiva je sicer modernemu prirodnoznanstvu logičen postulat, toda je samo domnevna stvar — prav kakor je pravilno označeno v moji knjižici na str. 31.

Očejevalci se je ob zaključnem šestem očitku

ku v sveti nevolji spotaknili še nad naziranjem, ki velja v prirodnoznanstvu o človeški duši! Dovoljsem si opozoriti na to, da cerkveno naziranje o njej ne izvirja ne od Mojzesa ne od ustanovitelja krščanstva, nego se pripisuje grškemu modrijanu Platonu (420—348 pred Kr.) — torej pogumu. Po Platonovem dualističnem nazoru biva duša radi greha v ječi telesa. Po smrti telesa preljne nesmrtna duša v sovem onstranskem življenju ali plačilo ali kazen. Cerkevni očete so ta nauk v bistvu sprejeli in ga prilagodili svojim nazorom. Sele na koncilu v mestu Vienne l. 1311. so formulirali svoje mnenje v dogmo o duši, češ da je duša »forma substantialis« telesa. Tako so odločili in sklenili vse časti vredni cerkveni mogotniki, ki pa vsi skupaj niso vedeli ničesar ne o živčni stanici, ne o čudoviti gradbi možganov in živčevja in ničesar o poslovanju tega ne onih. — V zadnjih desetletjih so znanstveniki to zgradbo proučevali točno in vestno z modernimi mikroskopi, objektivno ugotavljali s pomočjo fotografskih slik, kar se je kazalo njih očesu in se v strogi kritiki kontrolirali med seboj. Drugi tovaršiji so takisto kritično zasledovali poslovanje živcev in možganov. Intenzivnost vsega tega znanstvenega delovanja izpričuje dejstvo, da je samo v letih 1895—1908. izšlo okroglo 1500 znanstvenih razprav o neki posebnosti vrst živčnih stanic. Prof. Flechsig v Leipzigu je menda prvi strnil rezultate v enotno teorijo. (Gehirn und Seele 1896.) In zdaj — prosim ujudno — naj mi odgovori g. Atom na vprašanje: Ali naj se jaz kot prirodoslovec odločim ne za stališče modernih prirodnoznanstvenih veščakov, nego za zgolj spekulativno stališče Platona in cerkvenih dostojanstvenikov Viennskega zbora? Za stališče, ki se upira ugotovljenim dejstvom iz anatomije, histologije, fiziologije in psihologije? Ali mi more izobrazben človek vzeti za zlo, da ne sprejemam naivnih, zastarelih in neutemeljenih nazorov, čeprav

so imeli velik kulturno-zgodovinski vpliv?!

Ce primerjam sedaj splošno obe nasproti stališči glede nazorov o prirodi in življenju: staro, zgolj spekulativno in novodobno kritično eksperimentalno znanstveno, tedaj ne morem priznati, da bi bil človeški duh došel na neko mrtvo točko, od koder ni pota ne nazaj ne naprej. Saj vemo, kako se teološki učenjaki znajo prilagovati. Nauki Kopernika, Giordana Bruna in Galileja o svetovnih telesih in prirodnih zakonih cerkvi niso več kamen spotike, šesteri davei stvarjenja so po razlagi cerkve že milijonskoletne dobe znanstvene geologije, nauk o pokolenju (descendenci) živih bitij je že sprejel pravoverni jezuit Wassmann in sicer vsteviški človeško telo, izvemšji za sedaj samo človeško dušo in cerkveni učenjaki so iznašli, da so Tomaž Akvinski in drugi pobožni očete srednjega veka že davno anticipirali nauke modernega znanstva. Tako se novi prirodnoznanstveni nauki bolj in bolj uveljavljajo tudi na drugi strani. Nekdaj je bila edino teološka filozofija, ki ji je nudila država zakonito zaščito. Danes je znanost že toli krepek činitelj, da uživa poleg cerkve enako državno zaščito. Upravičeno upamo, da razvoj privede do nadaljnjega stopnje v priznanju znanstvenemu delujočega uma kot najvišje instance za spoznavanje resnice. Potem ne bodo več zadevale na odpor mola in silne slike o izobrazbi in pa o potih in ciljih napredka.

Smatram, da je pričujoča presoja uspešno zavrnila šest ugovorov gospoda Atoma. Sodim, da bi za le-timi šli v ničnost istotako tudi vsi drugi, ki jih je g. Atom pridržal v drugi bojni liniji.

V njegovem članku pa sta še dve misli, ki ju ne morem prezreti. Prva je pomenljiv bridek vzdihljaj nad sedanjim zakonodajem, ki ne pozna več grmade, druga pa razkoda željo, da bi nihče več ne segel po drobnem vademecumu, ker bi se sicer izdal za »zelo skromnega izobraženca« — po sodbi g. Atoma.

Ferdo Seidi.

Božična razstava pri Jakopiču

Uprava Ljubljanskega velesejma prirediteljskega društva oblikuje oblikovnih umetnikov — sekcija Ljubljana za božično razstavo slikarstva, kiparstva, arhitekture, grafike ter umetne obrti v Jakopičevem paviljonu. Razstave se lahko udeležijo vsakdo in sicer z neomejenimi števili del, ki jih nudi prodaja. Presoja razstavnih del v splošnem odpade. Vsak razstavilec, odnosno prodajalec, lamči sam za kvaliteto del, ki jih nudi v prodajo. Vposlana dela avtorjev, ki niso poznani iz tu — ali inozemskih razstav in ako žive ter niso člani kakor umetniške korporacije — zapadejo presoji razsodišča, sestavljena iz razstavilcev, ki so priznani oblikovni umetniki. Prirediteljske razstave se obliavi v dnevnem časopisu Prijavnica se mora oddati do vključno 26. novembra 1927 v pisarni Ljubljanskega velesejma. Prijavnica mora poleg točnega naslova prodalca vsebovati tudi število in velikost razstavnih in s prodajno ceno.

Delo določena za razstavo, odnosno prodajo, je oddati 30. novembra 1927. od 14. ure v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani in sicer povsem opremljena za razstavo ter označena z imenom avtorja odnosno lastnika; s polnomenovanim; in s prodajno ceno.

Prodaja razstavnih del se bo vršila potom blagajne v razstavem prostoru. V sled tega mora biti na vsakem delu točno navedena cena. Za vsako vnovčeno umetnino ali umetninski izdelki si pridržijo predliti 10% provizijo prodajne svote v svrhu kritja režijskih stroškov. Ako razstavilec po otvoritvi razstave označi razstavljeno delo kot neprodano, mora plačati prireditelju 10% znesek navedene prodajne cene. Kupec mora najmanj nožobene svote plačati pri skleni kupčiji, ostalih 50% pa pri prevzemu. Prodaje, ki se izvedejo po zaključku razstave podležejo istotako 10% proviziji v prid prireditelja razstave. Za razstavilca velja v vseh spornih zadevah Ljubljana kot obvezno iuridčno mesto.

Današnja ruska književnost

Milanski »Secolo«, je nedavno objavil zanimivo sodbu o stanju ruske književnosti. Njegov sodrnik je govoril z ruskim pisateljem Vladimirom Lidinom, ki mu je opisal književne razmere v Rusiji takole:

L. 1925. je ruska književnost stopila na pot klasičnega slovstva. Porevolucionarna in vojna doba je bila doba brez glavnega lunaka, vendar ne tudi brez epskega razuma. Lahko se trdi, da se je današnja književnost razvila pod vplivom Gogolja. Totstea in Dostojevskega Romani, ki so izšli zadnja leta, so prav za prav slike, ki ostro karakterizirajo psihologijo sodobnega ruskega življenja. Začeli so se zopet pojavljati veliki pisatelji. Med nje spadajo že danes: Leonov, Babel, Fedin, Erenburg in drugi. Kot izraziti predstavitelji ruske levičarske književnosti se lahko imenujejo: Fradjev, Gladkov, Utkin, Svetlov in Silvinski.

Vzporedno z razvojem književnosti se razvila tip novega bralca. Na tip predstavlja strastnega čitatelja, ki ne kupuje knjig iz koleksionizma, ampak iz notranje potrebe. Knjize se ne konsumirajo več zato, da krasi biblioteko, marveč zato, da se čitajo.

Položaj ruskih pisateljev se je zboljšal v moralnem in gnotnem opogledu. Književniki prejemajo visoke honorarje in lahko žive od svojega literarnega dela. Dali so se ruski književniki strumno organizirali. V Rusiji sta danes dve močnoki družbi, ki štiti moralne in gnotne interese svojih članov-pisateljev: Zveza sovjetskih leposlovcev in Federacija namrskih književnikov.

Poleg znane založbe Gosizdat, ki razvija ogromno delovanje, obstoji še cela vrsta drugih kooperativnih založništev. Poleg originalnih del izhajajo danes v Rusiji prevodi z vseh evropskih jezikov, prevajalo pa se najboljše dela.

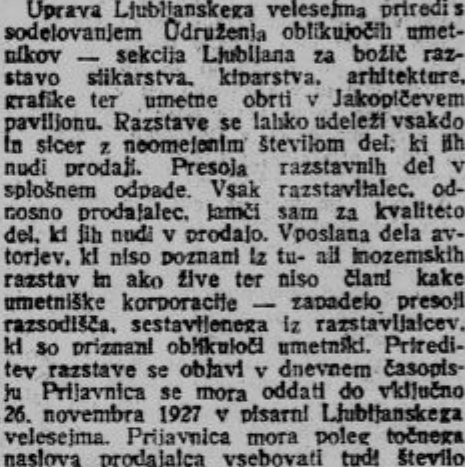
Zatvoritev kolektivne razstave M. Maletze in St. Cudermana. Danes v nedeljo, ob 16. se (zatvori) umetnostna razstava slikarstkih in grafičnih del Mite Maletze in St. Cudermana, ki je bila odprta od 30. oktobra. Ljubitelji likovne umetnosti, ki si razstave še niso oddali, opozarjamo na zanimivo prireditev, ki kaže plodove dveh

mladih umetnikov, ki sta s to razstavo tako rekoč prvič stopila pred javnost. Posebno ljubiteljem in zbiralcem originalne grafike, se nudi prilika, da si nabavijo po primernih cenah grafične liste moderne smeri. — Doslej je bilo na razstavi prodanih že več del Cudermana in sicer oljne slike: »Jaslice«, »Koncil«, »Rožica«, »Krajinica ob vodi«, »Akt: sedeče deklice« in dr. Tudi Maletze je prodal par grafičnih listov (litografije »Strah«, lesoreze »Kmečka madona« in več »Obrazov«, dalje še posamezne linoreze in monodipije), vendar večina del obeh razstavilcev čaka še kupca. — Razstava je odprta od 10.—16. Paviljon je zakurjen. Saneinov trio Sanein-Marsičeva-Mala nastopi v sredo dne 23. novembra v Beogradu. Izvajal bo v dvorani odnotne univerze tri komade: L. v. Beethovena: Trio, op. 70; V. I. Novak: Trio quasi una Ballata, in B. Smetana: Trio v G-molu. Novo združenje za reprodukcijo komorne glasbe se je v kratkem siljajno uvedlo v jugoslovanske koncertne dvorane in koraka od uspeha do uspeha.

Zbrani spisi Ivana Cankarja. Šesti zvezek Zbranih spisov Ivana Cankarja, ki bo obsegal knjige »Ob zori«, »Življenje in smrt Petra Novliana« ter »Hišo Marije Pomočnice«, se sedaj dotiskuje in bo od 2. decembra v knjizarnah na razpolago. Ta dan ga Nova založba začne razpošiljati tudi oddelcem, ki so naročili vso serijo.

Maja Rutiška - Strassi bo v kratkem silavila 60letnico svojega umetniškega delovanja. Dogodek bo proslavil vse kulturni Zagreb, kjer se je v ta namen že ustanovil poseben odbor.

Elektronka

Navpično. 1. Predlož. 2. Francoski spornik. 3. Orski bog zadržalstva. 4. Kem. znak za kositer. 5. Odborni instrument. 6. Neznano ime. 7. Nogometni izraz. 8. Reka v Indiji. 11. Telo najmanjše gostote. 12. Vauzi spisi. 14. Končica. 15. Zabavišče. 17. Perutnina. 18. Kem. znak za kovino. 19. Kem. znak za natrij. 20. Stevnik. 24. Soustanovitelj Rima. 25. Predlož. 26. Nikalnica. 27. Naslov Grillparzerjeve drame. 29. Madžarsko mesto z radio oddajno post. 31. Tvrda, ki izdeluje radio žarnice. 33. Čednost. 34. Zaimek (žen. spol. dvojina). 37. Žensko ime. 42. Del voza. 43. Orška črka. 46. Isto kot 42. navpično. 48. Ploščinska mera. 49. Reka v Italiji. — Vodoravno. 1. Družabna zabava. 5. Trx v Ljubljani. 9. Mi (italijanski). 10. Enota za merjenje elektr. upora. 13. Priprava za streljanje. 16. Starogrški dramatik. 21. Staroslovanski narod. 22. Uramna stavba. 23. Ploščinska mera. 25. Nemška oddajna radio postaja. 27. Zaporedni črki v alfabetu. 28. Dva skupaj. 30. Pojdi (latinsko). 32. Okrašana oblika os. zalimka. 33. Okrašana za svetli. 35. Del telesa. 36. Mesto v gornji Italiji. 38. Nikalnica. 39. Mlaša prodorina. 40. Turški mogotec. 41. Italijanski naziv dalm. otoka. 43. Kvartski izraz. 44. Izgledna karta. 45. Orška črka. 47. Čebelli slinca žuželka. 49. Del obleke. 50. Matematični izraz.

Rešitev križanke »Ga-ga«

Po vrsti v vodoravnem redu: km. oreh, bič 2, a, on, vodika, o, da, soteska, b. Laertes, parcela. l. l. r. o. d. gos, tedaj, diti, a. o. kavalerja, akrostih, na. h. t.

Rešitev zlogovke

Naprej zastava Slave, na boj junaška kri, za blagor očetnave naj paška govori.

SVETLA GLAVA

PEČE LE Z

Dr. OETKER-JEVIM

RACKINOM

Najbolj preiskane recepte razpošilja na željo brezplačno in prosto od poštnih pristojbin Dr. Oetker, d. z. o. z., Maribor.

Načrt sodniškega zakona

Zakonodajnemu odboru je predložen poleg drugih tudi novi zakon o sodnikih, v končni redakciji sodnjega justicijskega ministra dr. D. Subotiča. Načrt ima XII. glav s 78 členi.

Gl. I. govori o pogojih za dosego sodniškega položaja. Sodniki rodni sodišč so le oni, ki so po predpisih tega zakona postavljeni za sodnike sreskih ali okrožnih, trgovskih, apelacijskih in kasacijskega sodišča (vsebinski predpisi in podpredsednik). Sodnik more postati vsak naš državljan, ki je kot redni slušatelj dovršil pravni fakulteto in položil ali sodni ali odvetniški izpit, je 25 let star, in ki izpolnjuje obče pogoje za vstop v drž. službo, — vendar ne ženske!

Predsednik mora imeti za seboj najmanj 5 let sodniške službe ali tajniške pri višjih sodiščih ali državnopravniških, ali izredne profesore, ali 3 leta redne profesore ali sedem let odvetniškega delovanja ali pa pet let tajniške, inšpektorske ali načelniske službe v ministrstvu pravde ali kot pomočnik ali načelnik v državni prokuraturi. Za predsednika in podpredsednika apelacije ter kasacije in sodnike kasacije se zahteva za iste osebe doba desetletne službe, za uradništvo ministrstva pa sedemletna, ali desetletna za izredne profesore in petletna za redne profesore. (Očitno je torej služba v ministrstvu pravde tako vsestranska, da 'prej usposobi za kasacijo in civilno vrhovno sodišče, kakor mnogoletno sojenje ali odvetništvo ali profesura!)

Izpit bodo sodniški kandidati polagali pred enotno komisijo za celo državo pri kasacijskem sodišču; ustnen izpit je javen, pismeni tačen, in sicer le iz 'materije' in drugega procesualnega ali kazenskega prava; kdor pade, ponavlja prvič po 6 mesecih, drugič po 12 mesecih.

Predsednik imenuje kralj na predlog justicijskega ministra, sodnike postavlja minister na podlagi volitve. Pri volitvah mora kandidat doseči absolutno večino, glasovanje je tajno, po listkih. Volijo vsi sodniški sodišča.

Sodniki so neodvisni, sodijo po zakonih in smeljo ocenjevati zakonitost uredb, ne neodstavljivi, in v neki meri imuni, ne smejo pa kandidirati v Narodno skupščino, niti v volilnem okraju svoje sodne pristojnosti, niti se udeleževati volilnih zborov, niti agitacije izven okraja, kjer sami kandidirajo, za časa mandata je sodnik na razpoloženju, njegovo pa se smelo popolni. Pa tudi sicer se sodnik v svojem okraju ne sme udeleževati življenja političnih strank, ne kandidirati v oblastne, sreske skupščine, občino itd. Premestitev sodnika je mogoča le na prošnjo ali pismeni pristank. Starostna meja 65, pri kasaciji 70 let.

Obširne, pa ne vedno smotrene so določbe o odgovornosti sodnikov pred rednimi in pred disciplinarnimi sodišči (gl. 27 — 34 — 60). Komplikirane in po večini nepotrebné določbe nad našim sodništvom najbrže ne bodo vzbudile navdušenja.

Plače 15.000 Din s kvinkvenijem po 2400 do maksima 31.800, podpredsedniki okrožnih sodišč 32.000, predsedniki 36.000, apelacijski sodniki 42.000, podpredsedniki apelacij in sodniki kasacije 48 — 58.000, predsedniki apelacij in podpredsedniki kasacije 66.000, predsednik kasacije 96.000 Din, premijem po čl. 38 in 39 čin. zak. in posebna sodniška doklada 200 — 1500 Din mesečno, ter osebne in rodninske doklade in ostale 'upravljalne' drž. uradnika.

Svoječasno bomo točneje poročali, v kateri obliki in kako bo ta načrt prešel zakonodajni odbor in Narodno skupščino.

Na koncertu za zidovjem kaznilnice

Maribor, 11. novembra

Poznate ono veliko in dolgo štirinasto stavbo s svetlimi dimniki, možko kaznilnico, ki vas prva pozdravlja, ko drži vlak proti visokemu železniškemu mostu čez Dravo na mariborski kolodvor?

Mehak nedeljski dopoldan. Gospodične promitrirajo v mestnem parku in vojska godba jim igra pod kosančevje alejo veselo in poskočno. Mi pa stopamo tedaj kot svečani gostje skozi široka vrata visoke zidne ograje za zidovje kaznilnice. Redko so tam prostovoljni, civilni gosti. Samo v uradnih dneh smejo prihajati v prvi trakt državni uradniki, ki naročajo v kazniških delavnicah pohištvo, čevlje, obleko ali vezanje knjig. Potem so druga železna vrata, vedno zaklenjena in za njimi velik koridor, širok, kamnit, mračen in zopet železna vrata, na vse strani zamreženi odhodni v kleti, kletne leže, samotne, disciplinske zapore, v kuhinjo, čevljarstvo, delavnice in v zadnji postaji, da so na svežem zraku. Iz zamreženih oken nas gledajo ostrženi, v razvešanih. Samo glave vidimo in kos vratu v kvadratih železa. In temna je ta stran, severna, brez solca. Ali vidim jim v očeh, da smo zanje ipak danes mi, ki gremo samo mimo, velik dogodek. Ko je odšel zadnji, so posedi in govorili o gosposdi, ki je prišla na njihov koncert. Tudi ženske so videli vmes, mlade in odrasle, vse v kratkih krilih, komad do kolena.

Na levo in desno bodečega hodnika so pisarne: straža, knjižničarstvo, naročanje listi, konferenčna soba, višji ravnatelj, širke in svetle sobe, parketa tla, a tudi ravnateljevo okno je zamreženo in zmagaj samo dvorišče. Tam na oglu stoji stražnik s puško, potem velik kolobar, izlojena pot, kjer se oboje vsak dan dvakrat sprehalajo po dva in dva, odmetniki iz luža še rožljalo vmes z verigami na nogah.

II. V centrali kaznilnice je danes prijaznejše. Širok prostor, kakor ob našem paviljonu v mest. parku, na 3 strani odcepi drugi široki hodnik s celicami in ravno tako

v važno. Nad centralo železni hodniki v dveh nadstropjih, kakor v modernih hotelih. Vrata pri vratih, samo da so močnejša, z železnimi pasji obiti in v sredi stekleno okence za stražnika, da neopazno kontrolira kaznenca v samotni celici, kjer lepi papirnate vrečice. Pred letom dni je morda še premetaval bankovce v baru.

Stene centrale so obložene z zelenjem, na oknih rože, nad zeleno mizo državna zastava z vladarjevo sliko. Tam sede višji državni pravdnik, predsednik sodišča, prvi državni pravdnik in višji ravnatelj kaznilnice. Na levo in desno stoli za dame, za mladi gospodje, profesorji, sodniki, glasbeniki, žurnalisti, prijatelji društva za podporo opuščenih kazencev. Tudi galerija je gosto zasedena.

Potem vstopijo pevci, 28 kazencev, gladko obriti, zdravih in polnih lic, samo glave so brez frizur, obleka rjava rasevina. Le eden je bled, mlečno belega lica in pokajuje. Nekaj jih je z očali, naočniki, dva z modrimi, temno obloženimi. Ti edini so bili takoj izdani, od kod so prišli. In tudi čemu: Poneverba, lahkoživost, ženske. Pri harmoniji sedel dobričina. Njega smo takoj pogodili: organist ali mežnar. Res je bil oboje in še tajnik posolilnice. Služi 2 in pol leta za goljufijo. Spominjamo se še njegove romantične nočne vožnje v Maribor. Polagoma izluščimo še par obrazov iz mariborske porotne dvorane. Potem pa ne mislimo nič več na minulo, pesem je zadrtela in se izgubila s tolikim globokim čustvom po mrtvih hodnikih, da je morala zastati vsaka misel in se ukloniti čustvu. Osemindvajset grl je zapelo z notranjo silo, harmonijo, da je sploščilo duše vseh. Še malo poprej ločenih kast v en sam udarec jugoslovanske pesmi in privabilo na plan samo človeka, živo bitje z drobci, ki jih loči še samo obleka, raznobarna čunja. Pesem hropenja, ljubezni, narave, domovine je potegnila vsjo do pestro družbo — gor čez izaro. Če je pesem že nam toliko, kaj šele trepetu ob njej tem, izobčencem, ki jih je morda vrgla za zidovje hipna jeza, naval krvi, dolgoletna beda ali zli duh ženske?

Na galeriji je dama predjala svojo lepo nogo čez koleno in mehke, polne linije so med petjem pozibavale v leskli, svileni, nogavici nad kazencem. Tedaj so peli Mirkovo 'Pod oknom'.

Tudi na gosli so izvajali pesmi strunam. Med njimi igra Prekmurec, ki je bil z ženo vred obsojen zaradi umora. On bo do smrti v Mariboru, čena v Begunjah. On bo vsaj živel ob gosli, ki so jih ga naučili svirati šele tu v kaznilnici od vseh ostalih 28 so tudi samo širje poznali note. Kako pa žive hudodeleci v Begunjah? Se nikdar ni bilo o njih ničesar slišati. Žive pod vodstvom nun.

Najbolj nam ugaja iz pevskega zbora kazencev baritonist, mlad fant, ki so mu prisodili zaradi poneverbe v ljubljanski bolnici 4 leta težke leče. Saj se je spominjale njegove mladostne prešernosti: Bili so trije, mladi dečki, pa niso vedeli, kam in kako s kupom poneverjenega denarja. Naročili so si torej tri izvoške in se vozili v enem sami, v drugega so položili svoje palice, v tretjega klubke in Ljubljana se je smejala z njimi vred.

Med tenoristi ima solist mehak, lirčen glas in tudi govori nam je v pozdrav pesniško. On je namreč poet, pisatelj in žurnalist. Zaradi poneverbe je dobil 3 leta, kmalu bo odšel. Drugi tenoristi pa imajo 2, 2 in pol ter 4 leta zaradi tatvine, eden 7 let zaradi uboja in goljufije. Pri ostalih tenorih prevladuje rop in umor, pri basistih pa je največji novomeški Čaruga s 6 leti leče. Tudi njega je spravila semkaj ljubica. Tu pa imajo radi, pridno se učijo čevljarstva in dvakrat na teden hodi k pevskim vajam.

Nadvišjo izobrazbo med vsemi kazenci ima obsojeni carinik z maturo in dvema letoma medicine.

Pevski zbor se nitro menjava. Ko bodo drugo leto zopet nastopili, jih bo 10 že v svobodi in takrat bodo morali ti osvoboditi morda dolgo štedljivo živeti z dinarčiki, ki jih prejmejo na pot iz današnjega koncerta podpornega društva. Danes so slišali samo prijetne besede in videli prilateljske oči dobrih ljudi. Pri obedu so jim dali za priblišek kozarec domače jabolčnice.

Tako, sicer skromno, ali vendar je posijalo zadnje nedelje jesensko solnce s krepkim žarkom v avlo centrale možke kaznilnice.

Dr. Avg. Reisman

Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

Ljenin kot zarotnik

Slika, katero priobčujemo danes, prikazuje Vladimiria Iliča — Uljanova po fotografskem posnetku, ki je bil napravljen l. 1917, ko se je Ljenin skrival v sobi neke finske obmeine postaje blizu granice.

Ljenin se je tedaj skrival pred vlado Kerjenskega. Bil je brez brk in je nosil čepico, kakor kak vagabond, da ga niso spoznali nasprotniki in zasledovalci. Posnetek je napravil neki Leščerko, ki popisuje ta dogodek takole: »Vrtil se je baš kongres boljševiške stranke in zborovalci so se zbrali v Vyborski četrti v Leningradu. Tovarš Šotman me je iskal in ko me je našel, mi je povedal, da je treba fotografirati Ljenina.

Odšli smo k Sestrovečku in smo prišli v Ljeninovo sobo v mraku. V začetku nas je Vladimir Ilič imel za tuje. Kmalu pa nas je spoznal ter nas je začel izpraševati, kakšen je položaj v mestu. Povedali smo mu, da je Lunačarski ujet.

Fotografiral sem ga zjutraj. Ljenin je moral v ta namen poklekniti, ker moj fotografski aparat ni imel podstavka. Ljenin je tedaj nosil lasuljo, pokrito s čepico in bil je popolnoma obrit, obločen pa je bil kakor kak cigan. Fotografija mu je bila potrebna za legitimacijo, ki se je glasila na ime nekega drugega možkeza.

Ko je bil Ljenin fotografiran, zaključuje Leščenko, sem odšel v Ljeninograd ter sem napravil sliko. Ko sem jema slovo od voditelja delavske revolucije, mi je Ljenin poklonil za spomin večji članek, spisan na cigaretnem papirju, katerega je bilo mogoče štiti samo s povečovalnim steklom.

IŠIAS

In stičnih reumatično - neuralgičnih boleznih zdravljen!

Zdravilišče dr. BONCINA-FINETTI

Triest, VI. Eao-o Filzi 3

Gospodarstvo

O hmeljski krizi

Preveliko širjenje hmeljarstva je smrt za to kmetijsko panogo. — Ogromna škoda zaradi nediscipliniranosti izvensavinjskih neizkušanih hmeljarjev.

Zalec, 18. novembra.

Z zanimanjem čitamo hmeljarji poročila »Jutra« o hmeljarstvu, o reorganizaciji našega hmeljarstva, posebno pa najpogostejši del tega, o hmeljski kupčiji. Naj mi bo dovoljeno kot staremu savinjskemu hmeljarju, ki se ukvarja s hmeljem že 40 let in poznam vse boljše hmeljarje naše doline, da podam svoje mnenje o dogodkih, ki smo jih letos opazovali na domačem hmeljskem tržišču.

Naš domači pregovor veli: »Vsako se lahko nauči pridelovati hmelj, nihče pa prodati.« Z drugimi besedami: vprašanje je, kdaj je najboljši čas kupčije. Mi smo se od nekdanjih držal pravila: kadar pride kupec sam, tedaj prodajaj! V Savinjski dolini, kjer je hmeljarstvo v Sloveniji najprej vzcvetelo, so se hmeljarji držali te taktike vedno, tudi kadar so bila leta slaba in je bila počasna kupčija. Spoznali so dobro tekot let, da je ponujanje hmelja od strani hmeljarjev poguba zanje, ker bi jih tako ponujanje izročilo brez usmiljenja v roke spekulantom. Na drugi strani pa se je s solidno hmeljsko kupčijo na domu vzgojil v naši dolini kader zanesljivih, preizkušenih in poštenih producentov, ki so bili merodajni za uspešen razvoj hmeljarstva, ker so bili dober vzgled za vse hmeljarje. Kaj je bila posledica takega razvoja? Kadar so kupci kazali potrebo po kupčiji, so si kupci in hmeljarji šteli tako rekoč v čast, do so prodali, oziroma kupili od zanesljivih ljudi v zanesljive roke. Nekdanji kupci so tudi poznali vse boljše hmeljarje po dolini.

Kako pa je danes? Po vsaj Sloveniji in se izven nje je šel glas, kaj nese hmeljarstvo. Ake se toliko in toliko tisocev hmeljskih sadik posadi, srečniku baje sami evroste tisočaki, da celo milijoni. Res je, da je človek lahko videl po Savinjski dolini kako lepše zidano in pobavarno hišo ter hlev in celo kako izborno gnojilsko. Čeprav je pri nas še dovolj nazadnjaštva. Reklo se je: vse to povzroča hmelj. Da, to je povzročil hmelj v precejšnji meri, a ne hmelj sam, nego tudi pridnost hmeljarjev. Nihče, kdor ni sam preživel preteklih 40 let porajanja hmeljarstva v Savinjski dolini, ne ve, koliko truda je stalo, da smo si hmeljarji vzgojili naš golding in tako zvali poznji hmelj, ki je, žal, zadnja leta zapadel peronospori, koliko učenja pri obdelovanju in pravilnem gnojenju.

Nihče izmed novih hmeljarjev ne ve, kako visoki so produkcijski stroški, da vzdržimo naš »zeleni južnoštajec« na višini plemenitenja, ki smo ga dosegli prav mi. Novi hmeljarji tudi nimajo nikakega pojma, kaj so kužne bolezni, kadar nastopijo na hmelju. Razumeli bodo to nekoliko vinogradniki, če jim povem, da nastopajo hmeljske bolezni prav tako in še bolj opidemo kakor grozdniki plesnivci, a da je obramba hmelja še težja kakor v vinogradu. Novi hmeljarji tudi ne vedo, kako temna je bodočnost hmelja baš zaradi grozdnih hmeljskih bolezni in pa zaradi od leta do leta rastoče konkurence, ker se pridelovanje hmelja neprestano širi. Našteti in še drugi razlogi bodo produkcijske in obrambne stroške še povišali, zahtevali bodo reorganizacijo vsega hmeljarstva na še boljše podlagi, a cene hmelju bodo pešale. Katastrofalni razmah hmeljskih kužnih bolezni, ki so nastopile pred nekaj leti po skoraj vseh evropskih hmeljskih okoliših, in pa močno zmanjšano število sadežev zaradi svetovne vojne je rodilo višje hmeljske cene, ki smo jih imeli parkrat po vojni. Uspešna obramba in silno povečanje s hmeljem zasejane površine je povzročilo nadprodukcijo in letos nas je že zagabil vrtnec krize. Naslednja leta je pričakovati nadaljnje gibanje cen navzdol, ki lahko preide celo v katastrofo za hmeljarje. Novi hmeljarji ne pomislijo, da je večina savinjskih hmeljarjev imela poleg goldinga, ki je prinašal tu pa tam lepe dohodke, še poznji hmelj, ki je zahteval isto obdelovanje in še večjo nego kakor golding, a je bil zadnja leta redno uničen po peronospori, izguba na produkcijskih stroških poznega hmelja se je seveda morala kriti iz dohodkov pri goldingu in tako so se »bajni« dohodki občutno zmanjšali. O tem, kaj se pravi napravljati si vzorne, moderni dobi ustrezajoče sušilnice, v katerih se edino mero lepo in pravilno posušiti hmelj, raje ne govorim.

Letos so izvensavinjski hmeljarji prve in izdatni meri nastopili na hmeljskih tržiščih, posebno v Zalcu. Kako so nastopili? Prišli so po večini kakor romarji v Zalec: po žepih so nosili modre škrmceljne ali svežnje, navezane na trahkih, hodili so od kupca do kupca, polzvedovali, povpraševali po cestah, hišah, gostilnah in zbirališnih, kje je kak trgovec, ki še kupi hmelj. Te nesrečne romarje sprejemamo v žalskem trgu še danes, ko je sezije že konec. Kako moledujejo: »Saj damo hmelj po 20 Din kg ali pa celo halo po 100 Din«. Zgodi se, da jih pride tudi po več od ene hiše, češ, eden ga bo že prodal; če se primeri, da po dva prodasta hmelj od ene hiše, no, potem pripeljejo v skladišče še kar sosedovega, saj vzorec se »zglah«. Ako tudi ta pot ne pomaga, potem iztaknejo kakega zakonitega agenta in ga, siromaki, kakor so ti hmeljarji po večini, napojijo samo zato, da milostno vzame njihov vzorec v svoje varstvo in potem hmelj sam proda naprej — za dobro nagrado seveda. Navadno pa tak zakoniti agent hmelj na svojo roko z dobičkom proda, potem ko ga je samотно nizek plačal ubogemu prodajalcu, ki mora za »posredovanje« te kupčije seveda še dati »trinkelta«. Večkrat so ti izvensavinjski prodajalci tako nadležni, da se morajo kupci pred njimi naravnost skriti in zbežati, kajti vsiljivih prodajalcev čaka pred hišo cela truma. Letos smo videli v Zalcu podobne prizore kakor za časa svetovne vojne pred aprovizacijskimi lokali. — Konec članka bo sledil prihodnje dni.

Trgovinska pogazanja v Avstrijo. V četrtek je naša delegacija predala avstrijski delegaciji pismen odgovor na avstrijske zahteve. Da bi avstrijska delegacija imela priliko proučiti naš odgovor, se v petek ni vršila nikakva skupna seja. Gotovi jugoslovanski gospodarski krogi so mnenja, da Jugoslavija ne sme pristati na revizijo trgovske pogodbe z Avstrijo glede avstrijskih agrarnih carin, če pa hoče Avstrija povišati te carine, potem naj se vsa pogodba podvrže reviziji. Vlada pa zopet zastopa stališče, da bo pri reviziji pogodbe mogoče doseči gotove ugodnosti za našo industrijo. Katero stališče je pravilno, je danes težko presoditi. Vsekakor je treba paziti, da se zaradi gotovih koncesij naši industriji ne žrtvujejo življenjski interesi našega kmetijstva, na katerem sloni naše skupno gospodarstvo.

Ugodni razvoj carinskih dohodkov v oktobru. Po statistiki generalne direkcije carin so znašali carinski dohodki v oktobru 176.6 milijona Din (oktober 1926. 165.8) na pram 181.0 milijona v septembru (165.5), 150.5 (140.1) v avgustu, 114.9 (130.9) v juliju, 109.3 (124.8) v juniju, 126.4 (139.0) v maju in 139.9 (164.2) v aprilu. Dočim so bili v aprilu, maju, juniju in juliju carinski dohodki manjši kakor lani, so v avgustu, septembru in oktobru znatno prekorajili dohodke iz odgovarjajočih mesecev l. 1926. V prvih 7 mesecih tek. pror. leta so znašali skupni carinski dohodki 988.6 milij. Din in so prekorajili v proračunu predvideno vsoto za 18.6 milijona Din.

Z vinskega trga. Na štajerskem vinskem trgu se je jesenska kupčija mirno razvijala. Letnik 1927. bo vsekakor prav dober, vendar pa navzile pričakovanju v splošnem ne bo dosegel kakovosti letnika 1921. Zaradi pomanjkanja denarja in ker je treba plačati davke, se posebno pri malih vinogradnikih opaža razpoloženje za prodajo. Zaradi kvalitativno slabe letine in pičlih zalog starega vina bi bilo pričakovati večje povpraševanje s strani kupcev. Za običajna vina se plačuje okrog 6—8 Din za liter; v Ljutomeru-skormoškem okraju stanejo 12 odstotka vina na 9—10 Din, izbrana pa 11—12 Din in še več. Razpoložljive zaloge niso znatne. Tudi na Hrvaškem je bila letina kvalitativno slaba. Običajna vina, ki so se lani nudila po 3—3.50 za liter, stanejo danes 4.50—5 Din. Po zadnjih cenah bo letošnji pridelek v Dalmaciji za 25 odstotkov manjši kakor lani, zato se za dalmatinska vina pričakuje višje cene. V Banatu primanjkljaj napram lanskemu letu ni tako velik, vendar letošnji pridelek po količini ne bo dosegel lanskega. 100 odstotka bela vina stanejo 3.50—4 Din, boljše kakovosti pa 4.50—5 Din.

Vinska razstava in vinski sejem v Ljutomeru. Kakor znano je pomladna vinska razstava v Ljutomeru dobro uspešla. Zato je razstaveni odbor sklenil, prirediti v prvi polovici januarja 1928 drugo vinsko razstavo, ki naj prvo glede na obseg prireditve po možnosti še nadkrlji. Ker je stvar v rokah agline odbora, smemo z gotovostjo pričakovati, da bo tudi ta prirediteljska uspešna. Razstava se bodo ljubomerska vina več letnikov in vrst. Opozorja se zlasti na izvrstni letošnji pridelek. Čas prireditve je primeren, ker se bo vino do takrat čistilo. Na to prireditve se vabijo že danes kupci, ki reflektirajo na pristno ljubomersko kapljico.

Izredna glavna skupščina Hmeljarskega društva v Zalcu preložena. Poročajo nam, da se izredna glavna skupščina Hmeljarskega društva za Slovenijo v Zalcu ne bo vršila 20. t. m., nego pozneje, kar se bo pravočasno javilo družbenim članom.

Položaj na hmeljskih tržiščih je v splošnem nespremenjen. Kakor nam poročajo, se v Vojsvodini tolažijo z oživiljem kupčije. Cene v Vojsvodini so za dobro blago po 30 — 40, za srednje okrog 25, za slabše 15 do 20, a za najslabše rjavo blago 10 Din kg. V Savinjski dolini se plačuje blago po 24 do 40 Din za kg. Slabše blago je seveda cenejšje. Kupčija v Savinjski dolini je nadalje mrtva in se ne da presoditi, ali se bo zopet znatneje oživila. Pribiti pa je treba eno: da so namreč savinjske cene v primeri z vojsvodinskimi (slabši hmelj v Vojsvodini in daljša vožnja po železnici) ter inozemskimi cenami samotno nizke. V primeri z vojsvodinskimi cenami bi se moral sedaj v Savinjski dolini dober hmelj prodajati najmanj po 48 Din. Letos so novi hmeljarji pokvarili kupčijo in ne ve se, ali bo še prišlo zbijanje. Ugotoviti je treba še to, da so nerazprodane zaloge v Nemčiji in Češkoslovaški že prav majhne. Morda le pride sedaj tudi naša država na vrsto.

Ljubljanski sejem za kožuhovino. Dan sv. Neže je lovem znan, ker se že desetletja vrše v Ljubljani na prvi ponedeljek po sv. Neži kožni sejni. Zadnja leta na je Ljubljanski vselejsem te kožne vselejseme reorganiziral in izboljšal. Do 15. januarja namreč zbira kože vseh vrst divjih živali, jih sortira in povabi domače in inozemske kupce na dražbo ter nakup kož, ki se vrši na prvi ponedeljek po sv. Neži. Pri teh avkcijah so se lovci prepirali že ponovno, da se tu in na ta način dosežejo najboljše cene. Zato namj tu lesn nibe ne zamudi prilike, ki mu jo nesebično nudita Ljubljanski vselejsem in Lovska zadruga v Ljubljani. Pošiljajte kože na upravo vselejsema in s posebnim pismom razpredelbo. Letošnje kože bodo dobre in zdrave, ker je pravočasno pritisnil mrz. Vsem onim, ki ne poznajo tega važnega termina, javljamo, da je to 23. januar.

Predpogazanja med Jugoslavijo in Avstrijo zaradi ureditve predvojnih dolgov. V petek so prispeli na Dunaj jugoslovanski delegati dr. Ploj, stalni član reparacijske komisije; Josip Bernol, pomočnik zunanega ministra in Vitoimir Stojković, pomočnik direktorja državnih dolgov, ki so stopili v stike z kompetentnimi mesti avstrijske vlade zaradi dogovora glede ureditve predvojnih avstro-ogrskih dolgov. Po končnih konferencah bo naša delegacija odpotovala v Pariz k tozadevni skupni konferenci vseh nasledstvenih držav in Caisse commune.

Konkurz je razglasil o imovini Vinka Jelerja, trgovca v Sevnici (prvi zbor upnikov 9. decembra, oglasitveni rok do 1. januarja, ugotovitveni narok 12. januarja). In o imovini Josipa Vokača, trgovca v Celju, registriranega pod firmo: J. Vokač, Ljubljanski mazac in Celju (prvi zbor upnikov 12. decembra, oglasitveni narok 20. januarja, ugotovitveni narok 23. januarja).

Draginja v Italiji. V italijanski javnosti se z zadovoljstvom ugotavlja, da je od lanske jeseni indeks cen v trgovini na debelo nazadovl za 20%. V restnici pa je

dvig italijanske lire povzročil le dražnjo, kajti zaradi zboljšanja valute za 40% se je zlati indeks cen dvignil od 116 v avgustu na 138 v zadnjih mesecih. Tudi indeks v trgovini na drobno le nazadovl za 17%, kar pomeni, da so se cene v trgovini na drobno, računane v zlatu, še v večji meri dvignile. Dražnija je zadala hud udarec tuiskega prometa, ki je v l. polovici t. l. nazadovl za 40%. Zaradi zmanjšanja tuiskega prometa so se dohodki od tuiskega prometa zmanjšali za 1.2 milijarde lir. Dobohk tuiskega prometa so l. 1925 krili 46% deficita zunanje trgovine, letos pa bodo mogli krili le 18—20%.

Nepričakovano znižanje diskonta Belgijske narodne banke. Belgijska Narodna banka je pred dnevi znižala diskont od 5 na 4.5%. Glede na več ali manj nepeto situacijo na evropskih denarnih tržiščih bi bilo prej pričakovati zvišanje diskonta kakor pa znižanje. Povod za znižanje je bil velik dotok deviz. Belgijska narodna banka je bila prisiljena k temu koraku, da prepreči dvig belgijske valute.

Položaj na naših borzah

Devizni promet na ljubljanski borzi 16 milijonov Din. — Neenotna tendenca v Volni škodi.

Ljubljana, 19. novembra. Na ljubljanski borzi je bil tudi pretekli teden promet zelo živahan, kar je gotovo pripisovati večjemu povpraševanju po devizah v zvezi s povečanim uvozom. Skupni tedenski promet je znašal 16 milijonov Din napram 20. 13. 13.6 in 13 v zadnjih 4 tednih. Ker se v razmerju s povečanim povpraševanjem ni tudi povečala privatna ponudba, nasprotno je celo nekoliko nazadovlala, morala Narodna banka v večjem obsegu intervenirati v devizah na Carli. London, Dunaj in Berlin. V skladu z mednarodno čvrsto tendenco se je deviza na London tekom tedna dvignila od 276.75 na 276.90. Tečaj ostalih deviz so ostali v glavnem nespremenjeni, edino v devizi na Trst je bila zaradi vesti o nameravani stabilizaciji lire na višini 1 angleški funt = 90 lir tendenca mlačnejša.

Med efekti se je na ljubljanski borzi trgovala Ljubljanska Kreditna po 130, pozneje pa po 128 in 126. Proti koncu tedna se je torej tečaj tega papirja na ljubljanski borzi izenačil s tečajem na zagrebški borzi.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila tendenca v Volni škodi neenotna. V ponedeljek je prometna posustila na 399 (koncem zadnjega tedna 400—401) in v torek na 396, proti koncu tedna pa se je njen tečaj gibal med 396—398. V splošnem za državne papirje ni bilo opazati večjega zanimanja. V zasebnih vrednotah se je bil promet tekom tedna gibal v ozkih mejah, proti koncu tedna pa je nekoliko oživel. Med bančnimi papirji so se znatno dvignile delnice Narodne banke, in sicer od 5150 na 5320—5330. Dvig tega papirja je pripisati ugodnemu obrestovanju. Zarmanje je bilo tudi za Juzobanko in Pošodelsko banko. Med industrijskimi papirji se je okrepila Sečerana na 590, Drava pa na 500. Trboveljska je bila v petek zaključena po 488. Deklaracija dividende za l. 1926, ni uplivala na tečaj, ker so gotovi dunajski krogli interesi na nižjem tečaju papirja, dokler ni rešeno vprašanje prodaje omega paketa delnic, katerega je svoječasno založila Slavenska banka pri dunajski Länder banki.

Kakor se nam poroča, je kupila skupina starih delničarjev Ljubljanske kreditne banke, zadnji paket delnic Ljubljanske kreditne banke, ki je bil še v posesti konkurzne mase Slavenske banke, zaradi česar je prenehal pritisk blaga na trg.

Ljubljana. (Prosti promet.) Dunaj 8.015, Berlin 13.56, Milan 309, London 276.9, Newyork 56.75, Pariz 224, Praga 168.445, Curli 1095.5.

Zagreb. (Prosti promet.) London 276.855, Newyork 56.75, Pariz 223.5, Milan 306.75, Curli 1095.5, Berlin 13.56, Dunaj 8.015, Praga 148.45.

Curli. Beograd 0.13, Berlin 128.78, London 25.27625, Newyork 518.475, Pariz 30.3825, Milan 28.19, Praga 15.37, Budimpešta 90.825, Bukarešta 3.20, Dunaj 73.125.

Dunaj. Beograd 12.46375 — 12.50875, Berlin 169.01 — 169.51, London 34.52 — 34.62, Milan 38.47 — 38.57, Newyork 707.85 — 710.85, Pariz 27.83 — 27.93, Praga 20.975 — 21.055, Curli 136.52 — 137.02, dinarji 12.405 do 12.465.

Ljubljanski trg

Na ljubljanskem trgu so bile minuli teden naslednje cene: Meso in mast: govedina 9 do 19,

C. Phillips Oppenheim:

Milijonar brez denarja

Bliss je spravljal podpetnike. »Res imeniten načrt!« Ker ni imel drugega opravka, je spremljal svojega novega prijatelja do klavirne hiše na Tannerski cesti.

»Moje skladišče!« je ponosno oznanil debelih. »Zdaj vam spišem naročilnico.« Tako govorec je zavilil ostanek svinčnika. »Pripeljite popoldne podpetnike semkaj in poiščite me ob sedmih v gostilni za vogalom.«

Bliss se je vrnil v Pinsbury in je našel izdelovalca podpetnikov v njegovi tako zvani pisarni. Vrgel je vzorce na mizo. »Hvala vam lepa, toda vaših prekleth podpetnikov pri najboljši volji ne morem spečati.«

»Ali niste prodali prav ničesar?«

Bliss mu je dal naročilnico. »Neki gospod Marcus bi kupil tri sto funtov št. 11 in št. 6 mešanih, po 11 penijev funt.«

»Nu, začetek je vendarle.«

»Predlaga mi, da bi prodajala podpetnike po 6 penijev in bi si razdelila izkupiček. To je edina ponudba, ki sem jo dobil. Zdaj sedi v neki beznici ter pričakuje blaga in mene.«

Mr. Amos Morgan, dokaj zanemarljiv mož brez ovratnika in z zavijanimi rokavi, je z vidnim zanimanjem opazoval svojega novega potnika. »Takih lopovov se ne manjka,« je dejal. »A dajte mi spisek, da ga še enkrat pregledam. Morda so cene vendarle previsoke.«

»Res se mi vidi, da so,« je rekel Bliss, misleč na svoje upehane noge in na ponižanja današnjega popoldneva.

»To je bila preizkušnja, ki jo naložim vsakemu potniku. Če hočete ostati pri meni, lahko odbijete 20 odstotkov; napravim vam nov cenik.«

Bliss se je obotavljal. Bilo je pol dveh popoldne — ura, ob kateri je preje vsak dan razkošno obedoval v enem iz najodličnejših restorantov. »Poizkusil bi še enkrat — ako mi dovolite šiling predjema na provizijo, da si plačam kosilo.«

»Biti hočem odkrit, prijatelj mladi: treba je, da mi do sobote prinesete nekaj naročil. Plačati moram mezde in račun za usnje. Náte svoj šiling! In zdaj pojdite z menoj na obed!«

Bliss je sedel z gospodarjem v skromni obednici nedaleč od tovarne. Mize so bile napravljene iz desk, položenih na surova stola, jedilnik je spisan na skrslasot ploščico, ki je šla iz rok v roke. Niti te okolnosti niti slabe manire ostalih gostov niso kratile Blissu dobrega teka. Jedel je bravino na irski način in pil k temu postano pivo, ki bi ga bil še nedavno proglasil za strup. Ko je dojel svojo porcijo, si je zvil iz ostankov tobaka cigareto in je vzel

torbo pod pazduho. »Da vidimo, kako bo,« je rekel odhajaje.

»Obilo sreče!« je Morgan zaklical za njim.

Še danes izpreleti Blissu mrz, kadar se spomni tistega popoldneva. Moral je v prepihu čakati na hodnikih ter požirati zarobljene opazke ljudi, ki po njegovih pojmih vobče ni bilo pravega imena zanje. Vzlic temu se je srčno razveselil, ko mu je majhen trgovec po srditem pogajanju vendarle dal naročilo. Ko je zvečer javil delodajalcu ta uspeh in še nekaj podobnih, je bil Mr. Morgan ves zadovoljen.

Bliss mu je povedal, s kakimi težavami se je moral boriti. »Večina ljudi ne zmore plačila v gotovem denarju. Ta pogoj odbije marsikoga.«

Morgan je vzdihnil in zmajal z glavo. »Vse, kar imam, sem vtaknil v ta prekleto stroj in še sem nekaj na dolgu. Razen tega potrebujem denarja za mezde; če mi ne boste prinesli vsak dan toliko naročil kakor nocoj, ne bom več dolgo plaval na vrhu. Doslej se ni še nobeden tako izkazal kakor vi. Nu, na to si ga privoščiva kozarec!«

★

Skoro štiri mesece je vztrajal Bliss pri svojem poslu, ki se mu je zdel od kraja tako nemogoč. Vsako jutro in vsako popoldne je capljal s svojo črno torbico na vsakdanjo pot po ulicah iztočnega Londona. Zaslužil je kakih trideset šilingov na teden, a polovico tega je vzlic njenemu ugovarjanju posodil Frances Claytonovi, ki spet ni imela službe, odkar je bila ozdravela pisarka, katero je nadomeščala.

Večer za večerom se je ob šestih vrnil v malo tovarno v Pinsburyju, da je poročal o sklenjenih kupčijah, in vselej, naj je imel kaj uspeha ali ne, ga je odvel Morgan v bližnjo gostilno ter mu je plačal kozarec piva. Čudno je bilo, kako se je Bliss še pred koncem svojega dnevnega obhoda radoval trenutka, ko vzame šef klubuk in mu veselo pokaže s palcem na vrata. Kar prijateljstvu je čutil do tega velikega, neumitega moža, ki se je ves dan ubiljal v temačni kleti, opravljal s svojim strojem dvakrat več, nego bi bil zmogel katerikoli plačan delavec, ter bil obupen boj z nezadostnostjo svoje glavnice.

Ko pa je Bliss nekega večera odprl vrata pisarne, je začuden obstal na pragu. Gospodar, brez ovratnika in brez suknjice kakor po navadi, je ves sključen slonel na ogoljenem pultu. Zraven njega je stala ženska srednjih let, ki je držala roko na njegovem ramenu.

»Oho!« je vzklil Bliss. »Kaj se je zgodilo?«

Morgan je vzdignil glavo. Ustnice so mu drgetale. Ves star je bil videti, oropan tiste robate življenske sile, ki ga je odlikovala dotlej. »To je mladi človek, ki prodaja podpetnike,« je rekel ženi. »Pripovedoval sem ti o njem, Harriet? In to je moja stara, Bliss!«

Bliss ji je mehnično podal roko. »Upam, da niste dobili kake slabe vesti?«

»Zelo slabo vest sva dobila,« je odgovorila gospa Morganova.

»Toda ne daj se potlačiti, Amos! Skupaj pojdeva k tem ljudem!«

Bliss je odložil klubuk in torbo. »Smem li vedeti, za kaj gre?«

»Saj ni skrivnost,« Morgan mu je pomolil papir. »Znano vam je, da stroj še ni plačan. Zadnje časa sem zmozel gotovino samo za usnje, čeprav imava pri podpetnikih čeden dobiček. In zdaj mi piše tovarna, da pošle jutri po stroji. Samo štirinajst dni sem na dolgu z obrokom, štirideset funtov sem že odšel — in jih hočejo spraviti v žep, rokavnjači!«

»Ali smejo?«

Morgan je pokimal. »Od nekaj sem vedel, da je opasno zaostajati z obroki. Dolga je še sedem in devetdeset funtov. Propal sem! Moja uboga žena se mi smili, da vam povedati ne morem, kako. Nikoli nisva imela sreče, a zdaj se je vendarle zgodilo, da se obrača na bolje. Še pol leta ob takih kupčijah kakor doslej, pa bi bil lako kupil še en stroj. Da bi pa od kraja začel, sem vendarle že prestar. To pot je po meni, Harriet!«

Bliss je obšlo čudno čustvo, kakor že nekajkrat v teku zadnjih mesecev. Čutil je, da vdihava zrak, ki ga tesno spaja z radostmi in gorjem njegovih bližnjih. Nekaj ga je davilo v grlu — nato pa ga je mahoma obšlo kakor topla sreča. »Nekaj mi je na umu, gospod Morgan. Ako stopite z menoj, da izpljeva kozarec piva kakor po navadi, bova videla, kaj moreva ukreniti.«

Morgan je tiho zmajal z glavo. »Pojdi vendar z njim!« je naglo rekla gospa Harriet. »In če vaju jaz ne motim, bi se tudi meni prilgel požirek stouta. Dajva, Amos, poslušajva mladega moža!«

Bliss ju je odvel v običajno gostilno. Sam je prinesel tri kozarce na mizo. »Na dobro srečo!«

Morgan mu je potrto odzdravil. Njegova žena si je odrinila pajčolan in je srebrila iz svojega kozarca. Imela je rdeče, izdelane roke. Tesnobno je pogledala Blissu.

»Poslušajte! Poznam mladega človeka, ki je pravi norec — obenem pa moj sorodnik. Zame ne bi storil ničesar — od nekaj mi je bil samo v škodo — a drugim ljudem se ne brani izkazati usluge zakaj denarja ima kakor smeti. Uverjen sem, da vam nekaj posodi! Jutri popoldne boste že imeli v rokah, kolikor bo. Besedo vam dam na to!«

Starima dvema se je vrnil pogum, toda verjeti še nista mogla. Bliss je stopil k točilnici in je prinesel še en kozarec za vsakega. »Z vašim možem,« je rekel gospe Harriet, »sva si tukaj vsak večer privezala dušo. Nocoj si jo privežemo dvakrat, da bo bolje držalo! Vidim, da mi še ne verjameta, toda zanesita se name kakor na skalo. Jutri ob enajstih prinesem denar!«

»Če bo res tako,« je zaihtela žena, »tedaj ne morem reči drugega kakor — blagoslavljalja vas bova do smrti!«

Sol sv. Roka za noge
ozdravljuje noge, rane, vnetja na nogah!

Strenje kože
Znojenje rok
in nog
Uganost

Zmrzavanje
Zatekline

Raztopimo manj kot čisto sol sv. Roka za noge, dobili bomo vodo nasičeno z oksigenom, ki izvanredno ublažuje delo in na bolno nogo ter omajstavlja v novoročene od p. liska čevljev. Ozdavi tudi zasrele ozebine, ter trganje povzročno od uzeblin in v. sako rano na nog. Po dogotra nem un ekšavanju postani ku je oči in trda koža tako mehka, da jih lahko odstranimo brez noža in britve. Po v. o. o. f. si. gu. no, da sol sv. Roka na zapuščenosti noge popolnoma spravi v red. T. sni nov čevlji Vam bodo udobni, kakor da ste jih nosili že več let. Morete hoditi koniko Vas je volja, morete stati ur in ure na enem mestu, brez da občutite najmanjšo bol ali utrujenost.

Veliki omot soli sv. Roka za nožne kupeli
sane Dn 16—

Dobite to v v. saki lekarni in drogeriji

Za grlo
za bronhije, za pljuča
so izvršine
pastile
VALDA

Na prodaj po vseh lekarnah in drogerijah.

Zahtevajte jih
v šk. tiličah
z napi-om
„VALDA“

FOTOCINKOGRAFIJA
KUNOV ZAVOD KLIŠEJEV
BEOGRAD Prizrenska ul. 15.
Izdela
najfinejša klišee, najceneje in hitro.
Naročila na naslov: Beograd-Voždovac
ulica Vojvode Stepe 86.

Svetovnoznane original
prave LUTZOVE peč
iz BLUDENZA
in emailablice z napisom
ima v zalogi samo:
Inž. MATE GUZELJ. Ljubljana-Siška,
Jernaleva cesta 5 (blizu stare cerkve)
na dvoršču pod hišo Celovška cesta št. 58.

Dr. Rihard Jug
zopet redno ordinira
v vojaški bolnici od 11-1 ure.

Prodaj stroje
za obdelovanje lesa in železa:
skobelnik (Hobel-Abichtmaschine, Presse),
tračne in cirkularne žage, stružnice, šapnig,
motorje, stikalnice (eksciterske in frikci-
onske), transmisije itd. — Vprašati pod
»Izvanredne cene« na upravo »Jutra« Ljub-
ljana. 12.024—a

Za jugoslovenski patent št. 3122 od 1. julija 1925 na:
Peč za direktno redukcijo kovinskih rud
(Ofen für direkte Reduktion von Metall-
erzen) — se iščejo kupci ali odjemalci li-
cenc. — Cenjene ponudbe na: Ing. Milan
Suklje, Ljubljana, Selenburgova ulica.
12.015—a

Ta inst. ne sio
hionoze in suostij.
izborna praktična navodila za proizvajanje vseh
poskusov moderne sugestije v budnem stanju in
v hip. ozi. Najpopolnejše ameriške metode v
10 ekajah. Te. enatija, osebn magnetizm, ja-
canje volje, sugestiv o. zdavljn e itd. Uspeš-
zajamč n. Poskus: tako izvedljiv!
Zahtevajte prospekt!
Poučna knjga samo Din 28— 2:8
VEDA IN ZNANOST, Celje,
Razlagova ulica 8.

Vsem, ki so nam ob smrti soproge in
mamice kakorkoli izkazali svoje sočutje,
se najpriščneje
zahvalju'emo.
Posebno se zahvaljujemo g. dr. Blu-
mauerju, ki je iz čistega idealizma sto-
ril vse, kar zmora zdravniška veda, da
nam ohrani našo mamco, ali ji vsaj
zmanjša trpljenje. Zahvaljujemo se č.
bolniškim sestram za angelško potrpež-
ljivo strežbo pevskega društvu »Ljub-
ljana« za milo petje, dalje vsem daroval-
cem vencev in šopkov, g. vladnemu ko-
misarju Antonu Mencingerju, zastopni-
kom raznih oblasti in korporacij, soude-
kam novih sirot ter vsem, ki so našo
mamco spremlili na zadnji poti. — vsem
najpovrne dobri Bog!
Maše zadušnice se bodo darovale pri
oo. frančiškanih v ponedeljek dne 21. no-
vembra ob 7 pri velikem oltarju, pri
Sv. Krištofu pa v sredo, dne 23 t. m. ob
pol 7. uri.
DRUŽINA KOŠIRJEVA

Dražba
čevljev.
V sredo, dne 23 novembra in
eventuelno tudi naslednje dni bo
prodana na javni dražbi v trgov-
skem lokalu Prešernova ulica 30
zaloga čevljev, spadajoča v kon-
kurzno maso Matije Trebarja
Začetek dražbe ob 9. uri dop.

Dve inteligentni Čehinji
želita znanje
»prav takma gospodoma brskega naroda v
ostiti od 8-42 let radi katerih bi zapustili
tudi svojo domovino. Ponudbi pod Ch: Nezm-
ne jezika« in Gegs Bureau, Prag, Panska 3
Česko-ahka

Za zastopstvo tuje v Jugoslaviji
dobro znane solidne tvrdke želimo

vzet v najem.
ali pa tudi kup mo-
hišo z l. kalom
in skladišči v prostornini 100 do 300
kv. m. v Ljubljani ali okolici. Ponud-
be s točno označbo in propisi pripo-
ročeno pod: Inozemsko zastopstvo
št. 35—3 na: Interklam A. G. v Za-
grebu, Maravska 28. 11.981—a

Odvetnika
dr. Drago Marušič in dr. Viktor Vovk
sta se preselila s svojo pisarno in poslu eta
v hiši nasproti dosedanje pisarne:
v Tavčarjevi ulici šte. 4
nadstropje

RESTAVRACIJO
opremljeno, vzamem spomladi v najem.
Ponudbe na oglasni oddetek »Jutra« pod »štev. 729«

Kostan ev les in hmeljevke
kupite stalno
ERNEST MARINC, CELJE
Zrinskega ulica šte. 4.

Veliki izbor **moški štoli** d. u. u. za površne, klubuk-
zimsko triko perilo, damski in moški p. luverji in telov-
nki, kovrti, barbu tu ter različna M. klavževa darila si
kupi na najbolje in najceneje pri tvrdki
Ivan Krošelj
L. ubljana, Kette-Murrova (Martino)va) cesta 15
Izdelujejo se tu moške obleke po mer.

Kdor plačuje takse in
pristojbine
in uporablja taksi zakon in pravilnik
nujno potrebuje dopolnila in
spremembe k istemu.
Izdala jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani in stanej-
s poštino vred Din 9—

Hiode
»mrekeve in jelove, od 20 cm napre-
od 4 m volžine naprej, suho blago
vsako množino kupi proti takojšnjemu
plačilu
Fr. Gorjanc & Cie., Kranj

Vitek stas!
Vaska dama in gospod dobi
tako v nošenjem šaka-pasa
od dr. Balowitza, Berlina,
elegančni viki stas. Je pas
izredne konstrukcije, na
ne moti pri najtujem dnev-
nem delu, sajno po masi
in odstranjuje vso nepo-
trebno maščobo. Cena do
100 cm 165 Din, nad 100 cm
185 Din. Centifolia košmet.
Zavod, Zagreb, Ulica hr. 87—
Zahtevajte brezplačne
ilustrovane cenike.

Tovarna POHIŠTVA
I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6
priporoča svojo veliko zalogo vsako-
vrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Znižane cene ori „Tribuna“ za Miklavža.
Mamice, ne zamudite ugodne prilike,
da si ogledate veliko izbiro vsako-
vrstnih otroških vozičkov, igralnih vo-
zičkov, stolic, belendarjev malih dvo-
koles in trikolev. Silvalnih strojev in
in dvokoles. Posebn. oddetek za popravilo dvokoles, motorjev, si-
valnih strojev, otroških vozičkov itd. Emajl ranje z ognjem. Ko-
lesa se sbranjamo tudi preko zime. — **TRIBUNA F B L**, tovarna dvo-
koles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4 — Cenik franka.

Zahvala.
Ob priliki izgube našega prebлага očeta, starega
očeta, brata, strica in tasta, gospo-
Gregorja Polanca
nadučitelja v Pokoju

izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so čustvovali z nami.
Pred vsem se zahvaljujemo č. sv. frančiškonom, g. Simonu
Vodniču za lepe poslovilne besede ter vsem tistim, ki so
kljub slabemu vremenu prihiteli, da spremijo blagopokoj-
nika na njegovi poslednji poti.

Maribor, dne 18. novembra 1927.
Zalujoče rodbine
Polanc-Lamm-Koželj.

Potrim srcem naznanjva vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem, da je ljubi Bog hotel pokli-
cati k sebi našega ljubljence, edinega sinčka
Vladka Jurana
v nežni dobi 6 let. Pog. eb se bo vršil v nedeljo,
dne 20. novembra ob 2. uri popoldne iz mrta-
v. n. splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 18. novembra 1927.

Nadgeometer Leopold in Marija Juran, stari.
— in ostali srodniki.

Osram-Nitra-svetiljke
opal
ne bliščijo.

OSRAM

Moji dobitki

v preteklih žrebanjih:
S 100.000 (Din 800.000)
na srečko št. 54.524.
S 50.000 (Din 400.000)
na srečko št. 79202.
S 40.000 (Din 320.000)
na srečko št. 55074.
S 30.000 (Din 240.000)
na srečko št. 19846.
S 10.000 (Din 80.000)
na srečko št. 62125.
in nebroj drugih dobitkov

Friedmannova sreča je velika!

Šest milijonov dinarjev

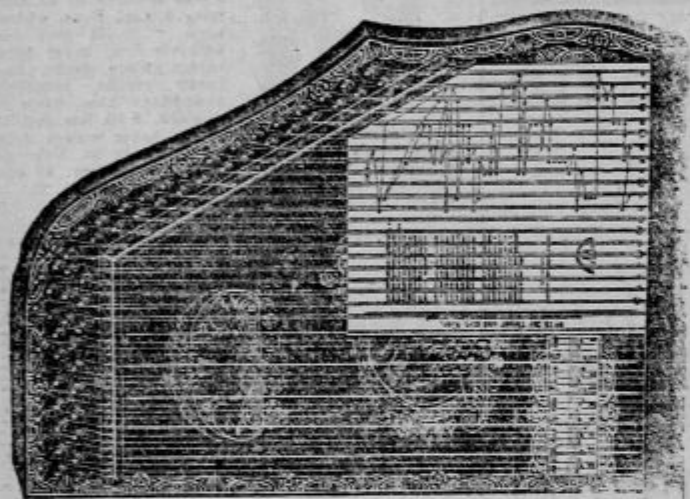
S 750.000 — lahko dobite z eno samo srečko
Najugodnejše srečkanje na svetu. 100.000 srečk — 50.000 dobitkov
Žrebanje (1 razred) 28 in 30. decembra 1927.

Cena srečkam po razredu	1/4	1/2	3/4
S 8 — (Din 70 —)	S 16 — (Din 140 —)	S 32 — (Din 280 —)	

Naročite jih takoj!

Po prejemu naročila Vam odpošljemo originalne srečke z uradnim igralnim načrtom.
Plača se po prejemu srečk. — Naročila naslovite na

Ludwig Friedmann, Wien I. Salzgräber 12/62

V Avstriji
živeči rojaki!

Deli Jugoslavije so preplavljeni,

samo Vam manjka še naših prvovrstnih
namiznih klavirskih citer

na katerih se četri bre znanja ni na-
učite igrati najlepše komade, ali pa Vam
manjkajo k citrum primerne podložnice

note

Na razpolago Vam je na stotine najlepših pesmi, koračnic, vaučkov
in najnovejših takozvanih slagerjev v slovenskem, hrvaškem, srb-
skem (cirilici), ogrskem in nemškem jeziku. Zahtevajte seznam.

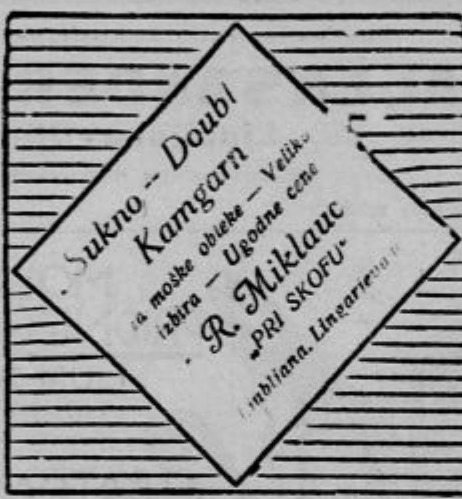
Tovarniška prodaja: A. Zorko, Maribor, poštni predal 80.

„Ljudska samopomoč“

podporno društvo za slučaj smrti v Mariboru
sprejema vse zdrave osebe nad 50 do 80 let stare
in bivačice v Sloveniji

samo še do 31. decembra 1927.

Podporna svota znaša 200 do 10.000 Din. Društvo
šteje danes že okroglo 1000 članov. Zahtevajte takoj
pristojevo izjavo zastoj iz pisarne „Ljudske samopo-
moči“ v Mariboru Aleksandrova cesta 45/II.

ELEKTRONKE

FRANC BAR, LJUBLJANA,

Cankarjevo nabrežje 5.

Radio aparati in potrebščine

Veliki ilustriran cenik zide v kratkem

Zobčastih cevi

(Rippenröhre) 30—40 t. m., starih,
vlitih, kupim. Ponudbe z zadnjo ceno
na FRANC IZGORSEK, Smartno pri
Litiji. 11972-a

Jaz
Ana Čilag

s svojimi 185 cm dolgimi divni-
mi lasmi, sem iste dobila po
uporabi pomade, ki sem jo sa-
ma iznašla. Ista je priznana kot
edino sredstvo proti izpadanju
las, za pomaganje razvitka go-
stih las in za jačanje las.

Pomaga razvitku gostih las
pri moških ženskah in deci ter
povzroči že po kratki uporabi
naravni sijaj in čuva lase od
prezgodnje osiavelosti do visoke
starosti. Čilag-pomada odstra-
njuje prhljaj v 48 urah. Nobe-
no sredstvo ne sebuje veliko
hranilne materije za lase kakor
Čilag-pomada, ki je po vsej pravici
zadobila svetovni sloves, kajti go-
spodje in gospo že po uporabi prve
steklenice dosežejo najboljši uspeh
ker izpadanje las prestane že po ne-
kaj dneh popolnoma in nova rast se
že prikazuje. Ta uspeh dokazuje moj
50letni jubilej in milijoni zahvalnih
pisem, ki sem jih dobila iz vsega
sveta.

Cene velikemu lončku Čilag-pomade
Din 60.—, dvojnemu Din 90.—
K vsakemu lončku je potrebno: 1
steklenica Special-Shampoo (za 20-
kratno umivanje glave) Din 25.—.
Poština posebna. Pošljite se po po-
zetju ali če se denar naprej pošlje
iz tovarne za SHS: 45-II

Laboratorij „AURORA“

Sremska Kamenica br. 16

Vse na obrokel
Vse na obrokel

Za ženski plašč

3 m finega volnenega blaga in 1 1/4 m
elegančnega, 150 cm širokega brocata za
podlogo na obrokel za Din 400.—

dobite sami pri:
Oblačilnici „ILIRIJA“
Mestni trg 17
I. nadstropje

Vse na obrokel
Vse na obrokel

FOTO APARAT IN MATERIJAL

kupite najceneje pri tvrdki:
GRISBACH & KNAUS
Zagreb Jurističeva ul. 5 — Zahtevajte cenik!

Violine od 95.— Din

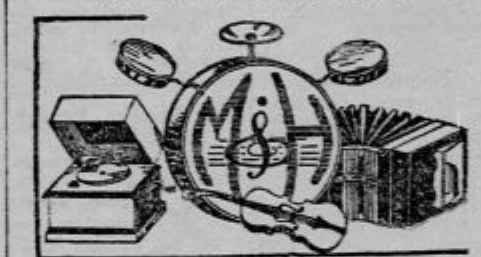
gramofoni od 845 Din, ročne harmonike od 85 Din,
mandoline od 136 Din, nitre od 192 Din, gitare od
207 Din, lesena in pločevinska pišala, tamburice itd.
v prvovrstni kraljevici, po izredno nizkih cenah, di-
rektno s tovarniškega skladišča

Instrument, ki Vam ne bi ugajal, vrnemo nazaj.
Zahtevajte ga takoj od tvrdke — Skladišče

MEINEL & HEROLD,

MARIBOR št. 101.

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik.
Veliki ilustrirani cenik zastoji!

„SPECTRUM“ d. d.

inž. Kupista, Dubsky in Krstić, tvornica
ogledal in brušenega stekla,
Ljubljana VII. Medvedova ul. 38, tel. 343
Zagreb, Beograd, Osijek, Središnjica:
Zagreb

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašins-
ko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena
vseh velikosti in oblikah, kakor tudi
brušene prozorne šipe, izbočene plošče,
vstekljanje v med Pina, navadna
ogledala

Valovite lase!

krasne in naravne kodre
dosežete tekom ene noči
s neškodljivim biološkim
sredstvom „ORISOLDE“ od
dr. Dorrance & Cie., Paris.
Lotion razmaka najpopol-
nejše oduliranje — kodri
ostajajo dolgotrajni in od-
porni proti vlagi. Neado-
mestljivo za plese in po-
tila br. 87. — Zahtevajte brezplačne ilustracije pro-
spekte II

Mens sana in corpore sano.

Naša doba zahteva vsak dan večje
intelektualne napore, ki neprestano
stavljajo na poskušnjo našo duševno
in telesno energijo. Moramo budno
paziti, da ohranimo to energijo, ker
drugače ostarimo v polni mladosti.

Človeška hrana se v vrednosti ni
mnogo spremenila. Nasproti vse
okusnejše pripravljanje jedil gre go-
tovo vedno na račun njegove hranil-
ne vrednosti. Posledica tega je večji
napor, hujšica in težja prehrana. Hi-
peralimentacija postane radi tega pre-
to potrebna našega časa, baš zato
je brez gotove koncentracije hrane
OVOMALTINE potrebna.

OVOMALTINE vsebuje hranilne
sestavine sladnega ekstrakta, svežega
neobranega mleka, jaje in kakaoa, v
suhi formi, a koncentrirana pri nizki
temperaturi, vsled česar so v OVO-
A-TINI ohranjeni vitamini. Vred-
nost našega proizvoda najbolje Vam
pokaže lastna preizkušnja

počijte telo ... živce.

Dobite jih v vseh lekarnah, droge-
riah in boljših delikatesah za ceno:
100 gr. Din 18.50, 250 gr. Din 36.25 in
500 gr. Din 63.25. — Zahtevajte za-
stojni vzorce, pozivajoči se na ta list.
od

Dr. A. WANDER, d. d.
Zagreb.

Tudi ceno in kakovost izdelka je treba upoštevati pri nabavi poslovnih knjig.

Le prvovrstni izdelki!

Anton Janežič,

knjigovežnica, črtalnica, industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov

Ljubljana, Florjanska ulica št. 14.

Ne ljube dlake

po obrazu in životu sploh odstranjuje v 5 minutah
zanesljivo brez bolečin in posledic

„Depilatorium Venus“

Cena 1 zavite Din 20.—

Revmatizem

izjava zahvalnosti.

Gosp. dr. I. Ranjevu, Beograd, Kosovska 43

Veleučeni g. doktore, prosim Vas, da mi takoj pošljete
po povzetju 3 steklenice Vašega čudotvornega leka RADIO
BALSAMIKA? Jaz, ki še iz vojske trpim od revmatizma,
spominim se danes, po uporabi samo ene steklenice da me
samo on ozdravi. Izvolite prejeti, g. doktore, izraze mojega
najskrenejšega spoštovanja.

Joško Peričić, starešina pošte.

Sukosan (Dalmacija), 23. februarja 1926.

Lek se lahko dobi v vsen boljših apotekah in drogerijah.

Lek Radio Balsamika izdeluje, prodaja in razpošilja po posvetju
Laboratorij Radio Balsamika dra I. Ranjeva, Beograd Kosovska 43

PUH — PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Milijon dinarjev

kot glavni dobitnik morete zadeti z eno srečko

loterijske drž. rente za vojno škodo
(ratna šteta)

Žrebanje 15. januarja 1928
ter 15. februarja 1928

Prodaja za gotovino po dnevnem tečaju ali za
obročno odplačevanje po samo
Din 40 — mesečno za komad.

Po vplačilu prvega obroka se izda naročitelju
obročni list, ki so v njem označene serije in
številke kupljenih srečk, s čimer je dobil kupec
izključno pravico igre.

Za srečke jamči država in se lahko vsak čas prodajo

Vsaka srečka mora brezpogojno biti izžrebana z najmanj Din 1000

V ime obresti se odobrava kupcu Din 25 — za komad že dne 1. februarja 1928

Krajevni zastopniki se sprejemajo
povsod po iako povoljnih pogojih.

Banka I. Kreutzer, deln. društvo ZAGREB.

Zrin evac 14 v lastni hiši.

Vsa vprašanja se rešuje takoj

Tu odstranite in posilite v kuverti.

Naročilnica.

52

Banka I. Kreutzer deln. društvo
Zagreb.

Pošljite mi takoj obročni list za _____ komadov
srečk loterijske drž. rente za vojno škodo (ratna
šteta) na mesečno odplačevanje po Din 40 za komad
Prvi obrok pošljem obenem s pošto nakaznico.

Ime in priimek _____
(Pisite razočno)
Stanovništvo _____

Pošta _____